

หลักสูตรพัฒนาเกษตรกรรายย่อย ของไทยในการผลิตปาล์มน้ำมัน อย่างยั่งยืน

Thailand Oil Palm Smallholder Academy (TOPSA)

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

On behalf of

Federal Ministry for the
Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

of the Federal Republic of Germany

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

On behalf of

Federal Ministry for the
Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

of the Federal Republic of Germany

หลักสูตรพัฒนาเกษตรกรรายย่อยของไทย

ในการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน

ISBN 978-616-93672-0-8

จัดพิมพ์โดย : โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)

193/63 อาคารเลครัชดาออฟฟิศคอมเพล็กซ์ (ชั้น 16)

ถนนรัชดาภิเษกตัดใหม่ คลองเตย กรุงเทพฯ 10110 ประเทศไทย

อีเมล giz-thailand@giz.de

โทรศัพท์ +66 2 661 9273 โทรสาร +66 2 661 9273 ext. 156

ผู้เขียน : คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จำนวนหน้า : 224 หน้า

พิมพ์ที่ : บริษัท กระป๋องการพิมพ์ จำกัด

จำนวนพิมพ์ : 150 เล่ม

ปีที่พิมพ์ : 2563

คำนำ

โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Sustainable and Climate-friendly Palm Oil Production and Procurement Project in Thailand) มีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นให้ประเทศไทยยกระดับการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสู่มาตรฐานสากล และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมัน โดยมีองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ดำเนินการร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากเป้าหมายโครงการ ที่เน้นส่งเสริมให้เกษตรกรให้ได้รับการรับรองการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนตามกรอบมาตรฐาน RSPO ดังนั้นทางโครงการได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาเกษตรกรรายย่อยของไทยในการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน (Thailand Oil Palm Smallholder Academy หรือ TOPSA) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ทางโครงการฯ พัฒนาขึ้นในรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้รับการอบรม นอกจากนั้นทางคณะกรรมการด้านวิชาการได้พิจารณาและนำหลักการและเกณฑ์กำหนดของมาตรฐานเกษตรกรรายย่อยของมาตรฐาน RSPO มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการฝึกอบรมสอดคล้องกับมาตรฐาน RSPO ตั้งแต่เริ่มต้น ตลอดจนการพัฒนาสื่อการสอนอย่างเหมาะสม เพื่อให้การสอนไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการด้านวิชาการ

โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

พฤศจิกายน 2563

สารบัญ

โมดูลที่ 1 การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน RSPO

1.1 มาตรฐาน RSPO	5
1.2 มาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย.....	11
1.3 มาตรฐานการรับรองระบบห่วงโซ่อุปทาน	16

โมดูลที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่ม

2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม.....	27
2.2 การรวมกลุ่มถูกต้องตามกฎหมาย.....	31
2.3 ประโยชน์จากกลุ่มที่มีความยั่งยืน	35
2.4 การจัดทำแผน	40
2.5 ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System: ICS).....	46
2.6 การตรวจประเมินภายใน	52
2.7 การเก็บข้อมูล จัดทำเอกสารและฐานข้อมูล.....	56
2.8 การทำแผนที่แปลงเกษตรกร	61

โมดูลที่ 3 กลไกกรรม

3.1 ความรู้พื้นฐานของปาล์มน้ำมัน	67
3.2 พันธุ์ การคัดเลือก และการเลือกซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมัน	75
3.3 การปลูกปาล์มน้ำมัน	83
3.4 การให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน และการจัดการเพื่อให้ได้รับผลผลิตสูงสุด	91
3.5 ธาตุอาหารและการจัดการปุ๋ย.....	94
3.6 การจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	99
3.7 มาตรฐานทะลายปาล์มและการเก็บเกี่ยว.....	104
3.8 การปลูกปาล์มน้ำมันทดแทน.....	107

โมดูลที่ 4 สิ่งแวดล้อม

4.1 สิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (High Conservation Values: HCVs)	110
4.1.1 ระดมสมองนักอนุรักษ์	112
4.1.2 มี HCVs อะไรในพื้นที่เรา	116
4.1.3 การจัดการ HCVs ในพื้นที่เรา	123
4.2 ระบบนิเวศน์และการจัดการพื้นที่เสี่ยง	126
4.2.1 ผลกระทบจากการทำสวนปาล์มต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ	128
4.2.2 เรื่องเล่าประสบการณ์การทำสวนปาล์ม	132
4.2.3 มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ	136
4.2.4 การจัดการ HCVs ในพื้นที่เรา	145
4.3 การประเมิน HCV ด้วย HCV App	148
4.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรและการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก	153
4.4.1 ก๊าซเรือนกระจกจากเราทุกคน	155
4.4.2 ลดก๊าซเรือนกระจกด้วยตัวเราเอง	158
4.4.3 ลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน	161

โมดูลที่ 5 สังคม

5.1 การประเมินผลกระทบด้านสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชนและ FPIC	164
5.1.1 เราคือส่วนหนึ่งของชุมชน	166
5.1.2 การประเมินผลกระทบทางสังคม	169
5.1.3 ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมัน	172
5.1.4 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	176
5.1.5 การจัดการปัญหาและผลกระทบ	180
5.1.6 การสื่อสารสู่ชุมชน	183

5.1.7 การเจรจาต่อรองเป็นลายลักษณ์อักษรโดยสมัครใจ (FPIC).....	187
5.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสวนปาล์มน้ำมัน	191
5.2.1 ความถูกต้องและเป็นธรรม.....	193
5.2.2 ปัญหาทางกฎหมาย จริยธรรมในกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมัน.....	198
5.2.3 สิทธิในที่ดินทำกิน	202
5.2.4 สิทธิพื้นฐานลูกจ้าง.....	205
5.2.5 การเลือกปฏิบัติ.....	207
5.2.6 การคุกคามทางเพศ.....	210
5.2.7 บทบาทชายหญิง.....	214
5.2.8 แนวทางแก้ปัญหาด้านกฎหมายและจริยธรรม.....	217

1. มาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน RSPO

1.1 มาตรฐาน RSPO

1.1 มาตรฐาน RSPO

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 60 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. อธิบายถึงการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร
2. อธิบายถึงประโยชน์ของมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน RSPO

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษโน้ต (Post-its)
- กระดาษการ์ด
- การนำเสนอด้วย PowerPoint

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

วิทยากรต้องมีการศึกษาเรื่องของการรับรองมาตรฐาน RSPO ในพื้นที่ ว่ามีกลุ่มเกษตรกรรายย่อยอิสระใดบ้างที่ได้รับการรับรองแล้ว และโรงงานใดบ้างที่ได้รับการรับรอง เพื่อที่ว่าสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นตัวอย่างสำหรับการอบรมเกษตรกร ให้เกิดความเข้าใจและเห็นภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้วิทยากรยังสามารถเชิญเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO แล้ว มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

RSPO ย่อมาจาก Roundtable on Sustainable Palm Oil เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2004 หรือปีพ.ศ. 2547 จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วน วัตถุประสงค์หลักก็เพื่อสนับสนุนการผลิตปาล์ม น้ำมันอย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมาตรฐาน RSPO เป็นมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในขณะนี้

ปัจจุบันประชากรโลกได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การบริโภคเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันปาล์ม เนื่องจากน้ำมันปาล์มได้นำไปใช้ในอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามภาพลักษณ์น้ำมันปาล์มยังมีผลกระทบในเชิงลบเนื่องจากในบางประเทศมีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มมากขึ้นโดยการบุกรุกพื้นที่ป่าเขตร้อนหรือป่าปฐมภูมิ เพื่อเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ภาพลักษณ์เหล่านี้ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อผู้บริโภค ทำให้เลิกสนับสนุนและบริโภคผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีส่วนผสมของน้ำมันปาล์ม

ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากผู้บริโภคเหล่านี้ ต้องหาแนวทางในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งแนวทางที่จะทำให้ผู้บริโภคได้ยอมรับและกลับมาบริโภคน้ำมันปาล์มนั้นก็ต้องมีแนวทางที่ชัดเจนเรื่องการผลิต ตั้งแต่การปลูกจนกระทั่งกระบวนการผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ที่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าการผลิตปาล์มน้ำมันนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงจะทำให้ผู้บริโภคหันกลับมายอมรับเหมือนเดิม

มาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนหรือ RSPO เป็นมาตรฐานที่จะเป็นแนวทางให้ผู้ผลิตทั้งห่วงโซ่อุปทานนั้นได้ใช้เป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งถ้าได้รับการรับรอง RSPO แล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่จะพิสูจน์ได้ว่าการผลิตน้ำมันปาล์มนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบเชิงลบอย่างที่ได้อ้างมา

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. แบ่งผู้เข้าร่วมเป็น 5 กลุ่ม โดยการนับ 1 ถึง 5 คนที่นับเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน
2. แต่ละกลุ่มมีอุปกรณ์กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกา
3. ให้เวลา 2 นาที ให้แต่ละกลุ่มเขียนคำที่ “เมื่อพูดถึงคำว่า RSPO ทุกท่านคิดถึงเรื่องอะไรบ้าง” โดยแต่ละกลุ่มสามารถเขียนลงบนกระดาษชาร์ตให้มากที่สุด ห้ามไม่ให้มีการอภิปรายกัน ซึ่งคำตอบอาจจะเป็นคำก็ได้ เช่น ลิงอูรังอุตัง กีดกันการค้า เป็นต้น และทุกคำตอบไม่มีผิด
4. เมื่อครบ 2 นาที ให้ทุกคนวางปากกา
5. ขั้นตอนต่อไป ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันดูคำที่กลุ่มตัวเองเขียนว่าอะไรสามารถจัดในหมวดหมู่ด้วยกันได้บ้าง และแต่ละหมวดหมู่เป็นหมวดหมู่เรื่องใด ในเวลา 1 นาที
6. วิทยากรสรุปถึงมุมมองของคำว่า RSPO ที่ผู้เข้าร่วมอบรมเข้าใจ ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้วิทยากรได้ทราบพื้นฐานของผู้เข้าร่วมอบรมด้วย

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (35 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ ข้อสงสัย และคำถามจากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด ในกิจกรรมนี้วิทยากรพยายามสอบถามความคิดเห็นให้ทั่วทุกคน เพื่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

1. แบ่งพื้นที่ห้องเป็น 2 ส่วน วิทยากรยืนตรงกลาง ด้านซ้ายมือวิทยากรเป็นคำตอบข้อ ก) และด้านขวามือเป็นคำตอบ ข) หลังจากนั้นวิทยากรถามคำถามแล้วให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในการตอบ โดยเคลื่อนไปอยู่ในพื้นที่ที่คิดว่าเป็นคำตอบที่เลือก
2. เมื่อถามคำถามแต่ละข้อ และผู้เข้าร่วมได้ยืนตำแหน่งที่เลือกแล้วให้วิทยากรสอบถามว่าทำไมถึงเลือกซ้ายหรือขวา แล้วค่อยเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง โดยคำถามมีดังนี้
 - 1) มาตรฐานน้ำมันปาล์มที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือมาตรฐานใด?
 - ก. TSPO
 - ข. RSPO
 - 2) คำว่า RSPO หมายถึงอะไร?
 - ก. มาตรฐานคุณภาพปาล์มน้ำมัน
 - ข. มาตรฐานผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน
 - 3) ทำไมน้ำมันปาล์มมีการขยายพื้นที่ปลูกอย่างรวดเร็ว?
 - ก. การบริโภคเพิ่มมากขึ้น
 - ข. พืชอื่นไม่ได้รับความนิยม
 - 4) ทำไมปาล์มน้ำมันถึงได้ถูกพูดถึงว่าเป็นพืชที่น่ารังเกียจ?
 - ก. การขยายพื้นที่ปลูกทำลายสิ่งแวดล้อม
 - ข. น้ำมันปาล์มมีไขมันทรานส์
 - 5) มาตรฐาน RSPO ถือว่าเป็นมาตรฐานในการกีดกันการค้าใช่หรือไม่?
 - ก. ไม่ใช่
 - ข. ใช่

ข้อนี้เป็นไปได้ทั้ง 2 อย่าง

- 6) ประเทศใดมีการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในโลก?
- ก. อินโดนีเซีย
 - ข. มาเลเซีย
- 7) เพราะเหตุใดจึงไม่หาพืชน้ำมันอื่นมาทดแทนปาล์มน้ำมัน ในเมื่อปาล์มมีผลกระทบเชิงลบ?
- ก. ผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อพื้นที่มากกว่าพืชอื่น (ทำให้คุ้มทุนในการปลูก)
 - ข. พืชอื่นปลูกในประเทศไทยไม่ได้
- 8) ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน RSPO?
- ก. PM 2.5
 - ข. GMO
- 9) ทำไมจึงต้องมีการจัดตั้งองค์กร RSPO ขึ้น?
- ก. เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องราคาปาล์มตกต่ำ
 - ข. เพื่อควบคุมการปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่มีผลกระทบเชิงลบ
- 10) องค์กร RSPO จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ. ไດ?
- ก. 2004
 - ข. 2005
- 11) สำนักงานเลขาฯ RSPO ตั้งอยู่ที่ใด?
- ก. กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย
 - ข. กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย
- 12) เกษตรกรรายย่อยจำเป็นต้องเข้าสู่ระบบมาตรฐาน RSPO หรือไม่?
- ก. จำเป็น
 - ข. ไม่จำเป็น
- 13) อะไรเป็นประโยชน์สำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO?
- ก. รับความรู้เอาไปจัดการสวนปาล์มให้เป็นระบบ
 - ข. สามารถขายผลผลิตได้อย่างยั่งยืน
- 14) ข้อใดกล่าวถูกต้อง?
- ก. ถึงแม้ไทยจะส่งออกน้ำมันปาล์มน้อยก็จำเป็นต้องได้รับรองมาตรฐาน RSPO
 - ข. ผู้ผลิตสินค้าในประเทศไทยจำเป็นต้องซื้อน้ำมันปาล์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO จากประเทศไทยไปผลิตสินค้าเท่านั้น

15) สมาชิกประเภทใดของ RSPO มีสัดส่วนมากที่สุด?

ก. ผู้ผลิตสินค้าอุปโภค บริโภค

ข. ผู้ปลูกปาล์ม

ในแต่ละคำถาม ทางวิทยากรจะต้องมีการศึกษาข้อมูลที่จำเป็น และระหว่างการเล่นคำตอบ ทางวิทยากรเองจำเป็นต้องอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมของคำตอบที่ถูกต้องเพื่อความเข้าใจมากขึ้นสำหรับผู้เข้าร่วมอบรม และมีบางข้อจะไม่มีข้อถูกหรือผิด ซึ่งทางวิทยากรจะต้องถามผู้เข้าร่วมทั้ง 2 ฝ่ายว่ามีความคิดเห็นเช่นไร

3. วิทยากรมีการนำเสนอด้วย [PowerPoint RSPO คืออะไร?](#) เพิ่มเติม เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำถึงความสำคัญของมาตรฐาน RSPO โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นมาตรฐานที่เป็นตัวยืนยันได้ว่าได้มีการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนจริง ๆ นอกจากนั้น RSPO ยังเป็นมาตรฐานปาล์มน้ำมันที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด จึงอยากกระตุ้นให้ผู้ผลิตปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยได้รับการรับรอง

ถ้ามีเวลาทางวิทยากรอาจมีการสอบถามประเด็นข้อสงสัยจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น

1. มาตรฐานการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน RSPO

1.2 มาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย

1.2 มาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 75 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เข้าใจถึงข้อกำหนดสำหรับเกษตรกรรายย่อยในการใช้มาตรฐานฉบับเกษตรกรรายย่อย
2. เข้าใจถึงกระบวนการรับรองมาตรฐานสำหรับเกษตรกรรายย่อย
3. สามารถอธิบายถึงขั้นตอนการรับรองของเกษตรกรรายย่อยในแต่ละช่วงการรับรอง

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษโน้ต (Post-its)
- กระดาษการ์ด
- การนำเสนอด้วย PowerPoint

เอกสารคู่มือประกอบ :

- [หลักการ เกณฑ์กำหนดและตัวชี้วัด \(PCI\) มาตรฐานสำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระตามกรอบ RSPO](#)
- [มาตรฐานเกษตรกรรายย่อยอิสระ 2019](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

วิทยากรต้องมีการศึกษาเรื่องของการรับรองมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระ โดยศึกษาถึงหลักการและเกณฑ์กำหนดของเกษตรกรรายย่อยฉบับใหม่ล่าสุด รวมทั้งกระบวนการรับรองมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระด้วย

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

RSPO เล็งเห็นความสำคัญของเกษตรกรรายย่อยและความจำเป็นในการนำเกษตรกรรายย่อยเข้ามาในระบบของ RSPO จึงได้มีการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านเกษตรกรรายย่อย และผ่านการรับรองโดยคณะกรรมการบริหาร RSPO เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2560 โดยมีเป้าหมายในการปรับปรุงระบบการรับรองและมาตรฐาน (หลักการ, เกณฑ์กำหนดและตัวชี้วัด) เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรรายย่อย และในปี 2562 ในทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของ RSPO หรือ RSPO Theory of Change (ToC) ได้กำหนดเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือกับเกษตรกรรายย่อยมากขึ้นในระบบ เพื่อให้เกิดการผลิตอย่างยั่งยืนไปพร้อม ๆ กับการเสริมสร้างการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนจากการผลิตปาล์มน้ำมัน

มาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระ (มาตรฐาน ISH) นี้เป็นมาตรฐานชุดใหม่ที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายของเกษตรกรรายย่อยอิสระในการเข้าร่วมในระบบมาตรฐานของ RSPO โดยจัดทำเพื่อให้ครอบคลุมเงื่อนไขที่เข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา และใช้เครื่องมือที่ต้นทุนไม่สูงเกินไป ซึ่งพิจารณาถึงความหลากหลาย, ศักยภาพ, และแรงจูงใจ มาตรฐานนี้เป็นส่วนเพิ่มเติมสำหรับหลักการและเกณฑ์ กำหนดการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนตามกรอบ RSPO หรือ RSPO P&C 2018

กิจกรรม

I. บทนำ (25 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วาดตาราง KWL บนฟลิปชาร์ต หรือกระดาน โดยตารางนี้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ KWL เป็นตัวย่อที่มาจาก “สิ่งที่ท่านรู้อยู่แล้ว” (Know) “สิ่งที่ท่านอยากรู้” (Want) และ “สิ่งที่ท่านอยากเรียนรู้” (Learn)

สิ่งที่ท่านรู้อยู่แล้ว (เกี่ยวกับการรับรองกลุ่มตามมาตรฐาน RSPO)	สิ่งที่ท่านอยากรู้ (เกี่ยวกับการรับรองกลุ่มตามมาตรฐาน RSPO)	สิ่งที่ท่านได้เรียนรู้ (เกี่ยวกับการรับรองกลุ่มตามมาตรฐาน RSPO)
		ช่องนี้ไว้เติมช่วงสุดท้ายของการฝึกอบรม

2. ให้ผู้เข้าร่วมเขียนคำตอบของ 2 แถวแรกลงกระดาษ Post-its หรือกระดาษแผ่นเล็ก ๆ และขอให้ติดกระดาษคำตอบลงในช่องที่ถูกต้อง
3. อ่านคำตอบให้ผู้เข้าร่วมฟัง และให้ความเห็นเกี่ยวกับคำตอบ ให้ความสำคัญกับสิ่งที่ผู้เข้าร่วมอยากรู้ โดยควรปรับแผนการฝึกอบรมหลังจากนี้ให้ครอบคลุมประเด็นเหล่านี้ด้วย
4. ช่องสุดท้ายให้เว้นไว้สำหรับมาเติมในตอนท้ายของช่วงการฝึกอบรม
5. หลังจากจบกิจกรรม KWL แนะนำ ระบบการรับรองกลุ่มตามมาตรฐานของ RSPO โดยอธิบายประเด็นเหล่านี้แก่ผู้เข้าร่วม ([PowerPoint มาตรฐานเกษตรกรรายย่อยอิสระ](#))
 - มาตรฐานเกษตรกรรายย่อยอิสระเกี่ยวข้องกับผลกระทบสามด้าน ตามกรอบคิดทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (ToC) ของ RSPO
 - กรอบคิดการกำหนดช่วงเวลาการรับรองมาตรฐานสำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระ ตามกรอบของ RSPO

- หลักการ, เกณฑ์กำหนดและตัวชี้วัด (PCI) มาตรฐานสำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระตามกรอบ RSPO
- เส้นทางเกษตรกรรายย่อยสู่การรับรองมาตรฐาน

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์กรความรู้ ข้อเสนอ และคำถาม จากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด ในกิจกรรมนี้วิทยากรพยายามสอบถามความคิดเห็นทุกคน เพื่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมออกเป็น 4 กลุ่ม โดยนับเลข 1 ถึง 4 คนที่นับเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน
2. แจก หลักการ, เกณฑ์กำหนดและตัวชี้วัด (PCI) มาตรฐานสำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระตามกรอบ RSPO กลุ่มละ 1 หลักการ แล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลเกณฑ์กำหนด และแลกเปลี่ยนในประเด็น ดังนี้
 - 1) เกณฑ์กำหนดใดบ้างที่คิดว่าทำได้ง่าย เกษตรกรรายย่อยสามารถดำเนินการได้
 - 2) เกณฑ์กำหนดใดบ้างที่คิดว่าอาจมีอุปสรรคในการดำเนินการของเกษตรกรรายย่อย
3. สามารถใช้กระดาษชาร์ทในการเขียนหรือกระดาษการ์ด เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนนำเสนอ
4. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอหลักการ, เกณฑ์กำหนดและตัวชี้วัดคร่าวๆ ว่าเกณฑ์กำหนดนั้นพูดถึงเรื่องอะไรบ้างให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มอื่นๆ ได้ฟัง พร้อมทั้งพูดถึง*เกณฑ์กำหนดใดบ้างที่คิดว่าทำได้ง่าย และเกณฑ์กำหนดใดบ้างที่คิดว่าอาจมีอุปสรรคในการดำเนินการของเกษตรกรรายย่อย* กลุ่มละ 5 นาที
5. วิทยากรสรุปแต่ละหลักการหลังจากแต่ละกลุ่มได้นำเสนอ และอาจมีการแลกเปลี่ยนกัน ช่วงนี้ทางวิทยากรอาจฉายภาพเกณฑ์กำหนดบนจอไปพร้อม ๆ กัน

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำถึงหลักการ เกณฑ์กำหนดสำหรับเกษตรกรรายย่อยว่ามีทั้งหมดกี่หลักการ รวมทั้งกระบวนการในการเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน และลองสอบถามผู้เข้าร่วมอบรมว่า หลังจากได้เรียนรู้แล้ว ให้ใช้กระดาษ Post-its เขียนไปติดช่องสุดท้ายของตารางว่าได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง

หลังจากที่ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้มาตรฐานเกษตรกรรายย่อยอิสระแบบคร่าวๆ แล้ว ในกระบวนการเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ทางกลุ่มจะมีการจัดฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ในเรื่องกระบวนการอ้างสิทธิ์สินค้าที่ผ่านการรับรอง

1. มาตรฐานการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน RSPO

1.3 มาตรฐานการรับรองระบบห่วงโซ่อุปทาน

1.3 มาตรฐานการรับรองระบบห่วงโซ่อุปทาน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 45 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถอธิบายถึงระบบห่วงโซ่อุปทานของมาตรฐาน RSPO
2. เข้าใจถึงความเชื่อมโยงระบบมาตรฐานแต่ละห่วงโซ่อุปทาน

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์
- กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกา

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหลักสูตรนี้เป็นการอธิบายให้ผู้เข้าร่วมได้เข้าใจถึงระบบมาตรฐาน RSPO ที่มีความเชื่อมโยงทั้งหมดห่วงโซ่อุปทาน

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ในหลักสูตรนี้วิทยากรจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องระบบมาตรฐาน RSPO มาก่อน และสามารถอธิบายให้ผู้เข้าร่วมนั้นได้รับทราบและเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของห่วงโซ่ที่ปฏิบัติตามมาตรฐาน RSPO ซึ่งในมาตรฐาน RSPO นั้นผลิตภัณฑ์ที่จะได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO นั้น จะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน จะไม่สามารถได้รับการรับรองส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ เปรียบเสมือนโซ่ที่ต้องต่อกันไปเรื่อย ๆ ถ้าโซ่ขาดก็ไม่สามารถต่อกันได้ติด เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรอง ถ้าไปถึงส่วนใดที่ไม่ได้รับการรับรอง ผลิตภัณฑ์ก็จะหยุดการรับรองแค่ส่วนนั้น ไม่สามารถไปต่อได้

ดังนั้นในหลักสูตรนี้จะต้องชี้ให้เห็นความสำคัญของการรับรองทั้งห่วงโซ่ โดยถ้าโรงงานสกัดไม่ได้รับการรับรอง แต่รับผลผลิตปาล์มทะเลลายสดที่รับรองเข้าระบบ สุดท้ายห่วงโซ่ก็จะขาดตอนผลผลิตปาล์มทะเลลายสดที่รับรองก็จะถูกสกัดเป็นน้ำมันดิบปกติ ที่ไม่ใช่ไขมันที่ผ่านการรับรอง และในทางกลับกัน ถ้าเกษตรกรส่งผลผลิตปาล์มทะเลลายสดที่ไม่ได้รับการรับรอง ไปยังโรงสกัดที่ได้รับการรับรอง น้ำมันที่สกัดออกมาได้ผ่านโรงงานที่ได้รับการรับรอง ก็จะเป็นน้ำมันปกติเช่นเดียวกัน

กิจกรรม

1. เข้าใจระบบห่วงโซ่อุปทานน้ำมันปาล์ม (35 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วม (ตามความเหมาะสมของจำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด)
2. แจกกระดาษฟลิปชาร์ตและปากกาให้แต่ละกลุ่ม
3. ให้แต่ละกลุ่มวาดเส้นทางว่าเมื่อเกษตรกรผลิตปาล์มทะเลสาบแล้ว หลังจากนั้นปาล์มทะเลสาบจะผ่านไปอยู่ที่ใดบ้าง จนสุดท้ายได้มาอยู่ในผลิตภัณฑ์ เช่น ลิปสติก หรือสบู่ เป็นต้น ([ตัวอย่างการเตรียมฟลิปชาร์ต](#))

4. เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอสั้น ๆ
5. ให้วิทยากรอธิบายถึงห่วงโซ่อุปทานของน้ำมันปาล์มพร้อมทั้งรูปแบบการรับรองตามมาตรฐาน RSPO ([PowerPoint รูปแบบการรับรองห่วงโซ่อุปทาน](#))

โดยรูปแบบการรับรองในห่วงโซ่อุปทานของมาตรฐาน RSPO นั้นมีด้วยกันทั้งหมด 4 รูปแบบคือ

1) รูปแบบการคงเอกลักษณ์ (Identity Preserved หรือ IP)

รูปแบบนี้เป็นการรับรองที่ต้องมีการจัดเก็บแยกตลอดเส้นทาง ไม่สามารถปะปนกันได้ นั่นก็คือ ถ้ามีทะลายมาจากสวนไหนก็ต้องผ่านกระบวนการแยกทั้งหมด ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO แล้วนั้น ถือว่าทั้งกลุ่มมาจากสวนเดียวกัน เพราะฉะนั้นผลผลิตปาล์มทะลายสดของกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง RSPO นั้น ก็จะเป็นการรับรองแบบ IP

2) รูปแบบการแบ่งแยก (Segregated หรือ SG)

รูปแบบการรับรองแบบนี้จะอนุญาตให้มีการปนหรือผสมกันได้จากผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง RSPO แล้วเท่านั้น แต่ห้ามมีการปะปนกันของผลผลิตที่ไม่ได้รับการรับรอง

3) รูปแบบสมดุลมวล (Mass Balance หรือ MB)

รูปแบบนี้อนุญาตให้มีการปะปนหรือผสมกันได้ระหว่างผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองของมาตรฐาน RSPO

4) รูปแบบการอ้างสิทธิ์ (Book and Claim หรือ BC)

รูปแบบนี้จะมีความแตกต่างจากรูปแบบอื่น ๆ คือ จะไม่มีการซื้อขายผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มจริง เป็นการซื้อขายเครดิตที่ได้รับการรับรอง RSPO เท่านั้น โดยผ่านคนกลางหรือระบบออนไลน์

6. วิทยากรเปิดวิดีโอเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบห่วงโซ่อุปทานให้ผู้เข้าร่วมชม ([วิดีโอระบบห่วงโซ่อุปทาน](#))

II. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำถึงอีกครั้งเกี่ยวกับระบบการรับรองแบบห่วงโซ่อุปทานว่ามีความสำคัญ เพราะถ้าโซ่ขาดก็ไม่สามารถทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นได้รับการรับรองว่าเป็น RSPO ได้ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ในระบบห่วงโซ่ต้องมีการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่ผลิตปาล์มน้ำมันทะลายสด ที่เป็นผลิตภัณฑ์ตั้งต้นที่ในระบบอุตสาหกรรมจะนำไปผ่านกระบวนการต่อ นอกจากนั้นเกษตรกรต้องเข้าใจถึงรูปแบบการรับรอง เพราะเชื่อมโยงกับการส่งผลผลิตที่ผ่านการรับรองและไม่มีการปะปนกันกับผลผลิตที่ไม่ได้รับรอง

1. มาตรฐานการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน RSPO

1.4 การเป็นสมาชิกของ RSPO และ PalmTrace

1.4 การเป็นสมาชิกของ RSPO และ PalmTrace

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 45 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถเข้าใจถึงขั้นตอนการสมาชิก RSPO ของกลุ่มเกษตรกรรายย่อย
2. สามารถอธิบายและจัดเตรียมข้อมูลที่จำเป็นในการสมัครสมาชิก RSPO

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์
- อินเทอร์เน็ต

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหลักสูตรนี้เป็นการเพื่อการขอรับการรับรอง RSPO โดยเน้นที่คณะกรรมการกลุ่มหรือผู้จัดการกลุ่ม เป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของการสมาชิกก็มีความจำเป็นต้องทราบโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการสมัครสมาชิก RSPO

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

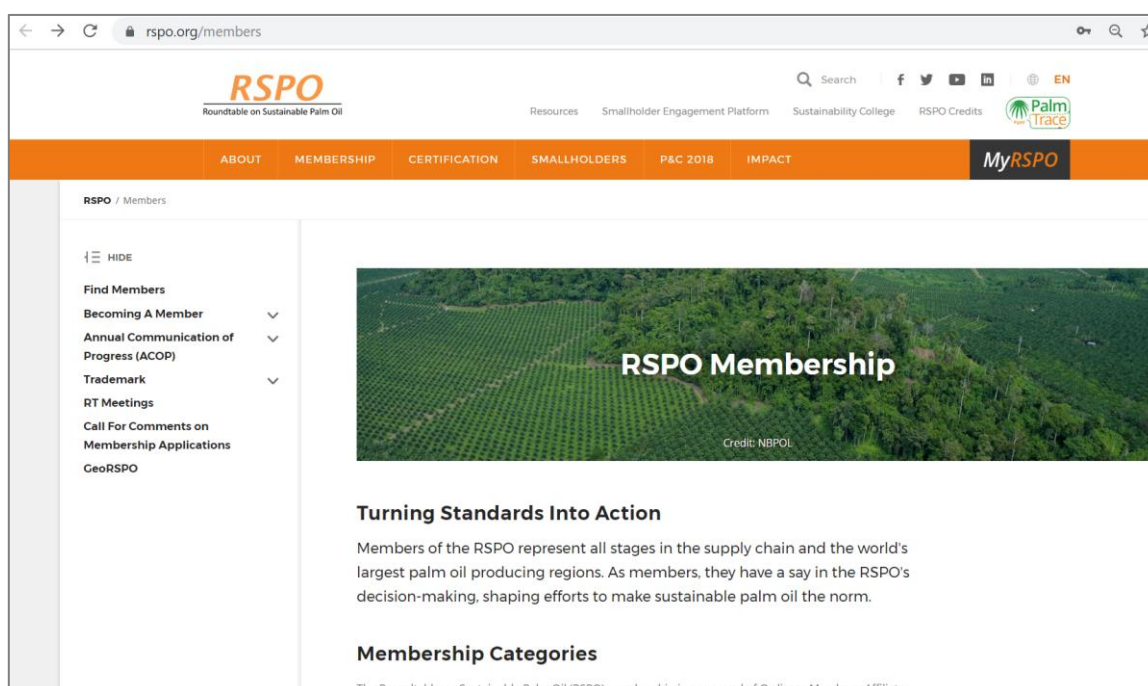
ในหลักสูตรนี้จะเป็นส่วนของกระบวนการในการสมัครเป็นสมาชิกของ RSPO ซึ่งวิทยากรจะต้องอธิบายถึงการสมัครสมาชิกว่าเมื่อใดถึงจะต้องมีการสมัคร รวมทั้งรูปแบบการสมัคร ค่าธรรมเนียมและประเภทของสมาชิก ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่จะให้เห็นถึงกระบวนการในการสมัครสมาชิก และต้องเน้นย้ำถึงความสำคัญของการสมัครเป็นสมาชิก RSPO ถ้ามีการสมัครเพื่อขอรับการรับรองแบบกลุ่ม

กิจกรรม

I. การอธิบายขั้นตอนการลงทะเบียนกับทาง RSPO (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. ถ้าท่านสามารถต่ออินเทอร์เน็ตได้ให้เข้าไปที่เว็บไซต์ www.rspo.org/members

2. ให้อธิบายถึงประเภทหมวดหมู่ของสมาชิก RSPO มีทั้งหมด 7 ประเภท คือ
 - a. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
 - b. ผู้แปรรูป และ/หรือ ผู้ค้าน้ำมันปาล์ม
 - c. ผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค
 - d. ผู้ค้าปลีก
 - e. ธนาคาร/นักลงทุน
 - f. องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม/อนุรักษ์ธรรมชาติ
 - g. องค์กรเอกชนด้านสังคม/การพัฒนา
3. อธิบายว่าผู้จัดการกลุ่มเกษตรกรรายย่อยคือบุคคลที่มีหน้าที่ขอจดทะเบียนกลุ่มของพวกเขา
4. แจ้งแก่ผู้เข้าร่วมว่าการเป็นสมาชิกมีค่าธรรมเนียมที่พวกเขาจะต้องผนวกให้เข้าไปอยู่ในแผนการเงิน/ธุรกิจด้วย โดยค่าธรรมเนียมในการเป็นสมาชิกสำหรับผู้จัดการกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ได้แสดงไว้ใน

กรอบด้านล่าง – โดยถือว่าเป็นสมาชิกลักษณะสามัญ (ไม่ใช่สมาชิกสมทบ) ท่านสามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียมสมาชิกฉบับเต็มเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.rspo.org/members/apply>

ผู้จัดการกลุ่มเกษตรกรรายย่อย	
○ > 1,900 เฮกเตอร์	2,000 ยูโรต่อปี
○ 1,000 – 1,900 เฮกเตอร์	1,000 ยูโรต่อปี
○ < 1,000 เฮกเตอร์	250 ยูโรต่อปี

5. อธิบายขั้นตอนวิธีการลงทะเบียนแก่ผู้เข้าร่วม

การลงทะเบียนประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้ ([PowerPoint ขั้นตอนการสมัครสมาชิก RSPO](#))

1. พิจารณาว่าองค์กรของท่านน่าจะเป็นสมาชิกลักษณะใด และอ่านข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องตามเว็บไซต์ www.rspo.org/members/apply
2. ยืนยันลักษณะสมาชิก และภาคอุตสาหกรรม
3. ส่งใบแจ้งหนี้ และขอเอกสารเพิ่มเติม (หากจำเป็น)
4. ประกาศการสมัครบนเว็บไซต์ RSPO เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อขอความเห็นสาธารณะ
5. ชำระค่าใช้จ่ายตามใบแจ้งหนี้
6. ได้รับเอกสารครบ
7. พิจารณาการสมัครเป็นการภายใน และอนุมัติ (โดย RSPO)
8. RSPO ส่งจดหมายยืนยันการเป็นสมาชิก และใบอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า
9. ประกาศข้อมูลลงในเว็บไซต์ RSPO

วิทยากรกระบวนการอาจจะปรึกษาผู้เข้าร่วมว่าจำเป็นและเหมาะสมหรือไม่ที่จะจำลองสถานการณ์การลงทะเบียนจริง โดยแบบฝึกหัดดังกล่าวอาจให้ความกระจ่างกับผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับกระบวนการ และชนิดข้อมูล que ผู้เข้าร่วมจะต้องทราบ

II. การแนะนำระบบ PalmTrace (25 นาที)

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

การตรวจสอบย้อนกลับเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการรับรองห่วงโซ่อุปทาน ท่านต้องแน่ใจว่ามาตรฐานที่นำมาอ้างอิงเป็นเอกสารล่าสุด นอกจากนี้การกล่าวถึงขั้นตอนง่ายๆ ในการขายเครดิตก็อาจเพียงพอแล้ว ท่านสามารถอ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ในบันทึกเกี่ยวกับกิจกรรม

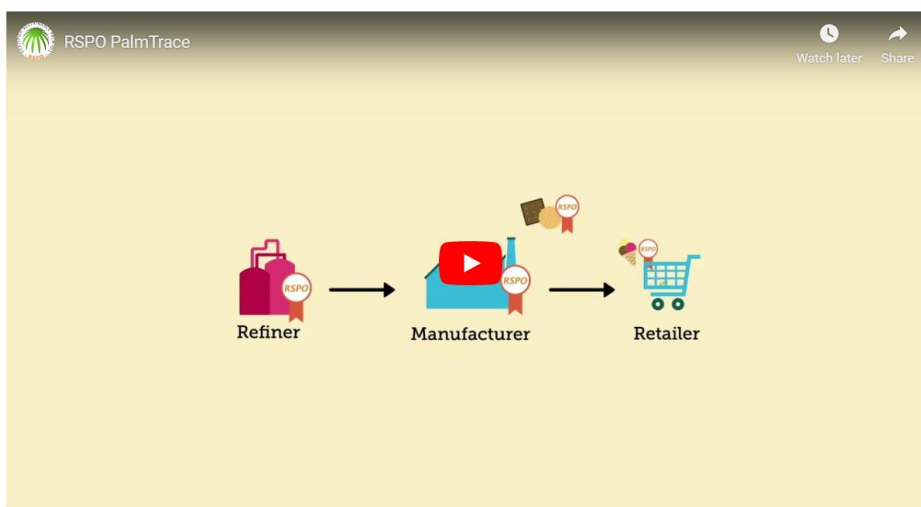
กิจกรรมนี้ดำเนินการหลังจากได้สมัครเป็นสมาชิกของ RSPO เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีแนวทางกิจกรรมดังนี้

1. การจดทะเบียนเป็นขั้นตอนสำคัญในภาพรวมการตรวจสอบย้อนกลับของน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนในตลาด RSPO ใช้ระบบที่เรียกว่า PalmTrace เพื่อตรวจสอบย้อนกลับอุปทาน กลุ่มเกษตรกร อีสระรายย่อยที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานของ RSPO สามารถขายทะลายปาล์มสดที่พวกเขาผลิตได้ในรูป เครดิต

2. RSPO สำหรับน้ำมันปาล์ม น้ำมันจากเนื้อในเมล็ดปาล์ม และ กากเมล็ดในปาล์ม
3. ท่านสามารถเลือกว่าจะเปิดคลิปวิดีโอ “[RSPO PalmTrace](https://www.rspo.org/palmtrace)” จากบัญชี YouTube ของ RSPO Roundtable หรือไม่ก็ได้ (<https://www.rspo.org/palmtrace> หรือ YouTube ของ RSPO <https://www.youtube.com/watch?v=U3cfA3UaZWA>)

What is RSPO PalmTrace?

หมายเหตุ: PalmTrace เป็นระบบตรวจสอบย้อนกลับของ RSPO สำหรับผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมันที่ได้รับการรับรอง สมาชิกตั้งแต่โรงสกัดน้ำมันปาล์มถึงโรงงานที่ได้รับการรับรองจาก RSPO จะลงบันทึกการขาย และกิจกรรมการแปรรูปน้ำมันปาล์ม เมล็ดในปาล์ม และการแยกส่วน (สองครั้ง) ภายใต้รูปแบบห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ การคงเอกลักษณ์ การแบ่งแยก และสมดุลมวล (Identity Preserved, Segregated and Mass Balance) PalmTrace ยังเป็นการสร้างตลาด และเปิดโอกาสให้เกิดการขึ้นทะเบียนสำหรับการซื้อขายเครดิต RSPO นอกตลาด (Book and Claim) การใช้ PalmTrace เป็นส่วนหนึ่งของโครงการรับรองตามมาตรฐานของ RSPO

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำถึงอีกครั้งเรื่องข้อมูลที่สมาชิกจะต้องเตรียมให้พร้อมสำหรับการสมัครสมาชิก และอาจจะกำหนดวันที่ชัดเจนสำหรับการรวบรวมเอกสารเพื่อดำเนินการกรอกในระบบให้เสร็จสิ้น

เอกสารอ้างอิง

ข้อมูลที่ต้องเตรียมเพื่อการสมัครสมาชิก RSPO มีดังนี้

1. ใบจดทะเบียนกลุ่มที่ต้องตามกฎหมาย
2. จดหมายแต่งตั้งผู้จัดการกลุ่มให้ดำเนินการเป็นตัวแทนในการประสานงานในเรื่องการสมัครสมาชิก RSPO และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม RSPO
3. แบบฟอร์มการเปิดเผยพื้นที่แปลงเกษตรกรที่เป็นสมาชิก หรือ [Disclosure Template](#)
4. บันทึกผู้จัดการกลุ่มในการสนับสนุนกิจกรรมของ RSPO ([ตัวอย่าง](#))
5. ฐานข้อมูลกลุ่ม
6. แบบฟอร์มการดำเนินการสู่ระบบมาตรฐาน RSPO ([ตัวอย่าง](#))
7. แผนที่แปลงสมาชิกในรูปแบบ Shape file
8. บุคคลอ้างอิง ([อ้างอิง](#))

หมายเหตุ การสมัครสมาชิก แนะนำให้ส่งรายชื่อและแปลงที่มีการปลูกก่อนปี ค.ศ. 2005 ก่อน เพื่อการดำเนินการที่รวดเร็วขึ้น หลังจากได้รับเป็นสมาชิกของ RSPO แล้ว ในกระบวนการตรวจจึงค่อยเพิ่มสมาชิกอื่นๆ เข้าไป

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 60 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. อธิบายถึงความรับผิดชอบที่สมาชิกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. ยอมรับถึงบันทึกข้อตกลงที่สมาชิกต้องดำเนินการร่วมกับกลุ่ม
3. สามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษและปากกาสำหรับผู้เข้าร่วมแต่ละคน
- กระดาษโน้ตแบบติดได้ (Post-its)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่ 1 วิทยากรจะต้องมีการเตรียมตัวและนำเสนอกรณีศึกษา 2 กรณี โดยที่เป้าหมายในการอบรมหัวข้อนี้เพื่อดูว่าสมาชิกมีความเข้าใจเรื่อง RSPO และบทบาทต่างๆ ของสมาชิกที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายในกลุ่มด้วย ทางวิทยากรเองจำเป็นต้องหาข้อมูลตัวอย่างกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งการอบรมนี้ก็จะเป็นการสร้างโอกาสและความกระตือรือร้นของสมาชิกอีกด้วย ทางวิทยากรจะต้องเตรียมแผนภาพ รูป แบบฟอร์มต่างๆ บนบอร์ด ก่อนที่จะบรรยายหัวข้อนี้

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ในบทนี้จะต้องพูดถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกษตรกรรายย่อยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จากกิจกรรมนี้ถ้ากลุ่มมีบันทึกข้อตกลงอยู่แล้วก็สามารถใช้เวทีนี้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาบันทึกข้อตกลงระหว่างสมาชิกกับกลุ่มได้ บันทึกข้อตกลงอาจเป็นบันทึกง่ายๆ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบโดยเสียงส่วนมากของสมาชิก เช่น “สมาชิกคาดหวังให้ทางคณะกรรมการทำอะไรบ้าง? คิดว่าอะไรบ้างที่ทางกลุ่มทำได้ดีแล้ว? อะไรบ้างที่ต้องปรับปรุง? หรือคิดว่ากลุ่มต้องเริ่มทำอะไรใหม่ๆ บ้าง?”

กิจกรรม

I. บทนำ (30 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. การแนะนำกิจกรรมแบบรวดเร็ว โดยให้เวลากับผู้เข้าร่วมอบรม 2 นาที เพื่อคิด 1-2 ประเด็น ที่เห็นว่าตัวเองมีเอกลักษณ์หรือความสามารถที่พิเศษ ทักษะ ที่มีความแตกต่างจากคนอื่นๆ ในทีม หลังจากนั้นให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนกัน อาจไม่จำเป็นต้องทุกคนก็ได้ หรืออาจหาอาสาสมัครหรือวิทยากรเป็นคนถาม เช่น ผมพูดภาษาเหนือได้ ผมวิ่งเร็วที่สุดในหมู่บ้าน ผมอายุเยอะที่สุดในกลุ่ม เป็นต้น
2. หลังจากได้แลกเปลี่ยนกันแล้ว ให้ถามผู้เข้าร่วมอบรมว่ายากหรือไม่ที่ให้คิดเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ หรือความสามารถพิเศษของตัวเอง
3. กิจกรรมนี้จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมคิดถึงศักยภาพ จุดแข็งของตัวเอง ซึ่งวิทยากรต้องเน้นย้ำว่าทุกคนมีจุดแข็งที่ต่างกัน ซึ่งมันจะเป็นสิ่งสำคัญมากในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
4. วิทยากรเน้นย้ำอีกครั้งสำหรับหัวข้อการฝึกอบรมในวันนี้ “การเป็นสมาชิกกลุ่ม” และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรืออาจพูดว่า
“ การฝึกอบรมนี้ เราจะเน้นย้ำถึงการระบุงการทำงานของเกษตรกรในกลุ่ม แลกเปลี่ยนประเด็นเรื่องของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่ม โดยจะมีการวางเป้าหมายให้ชัดเจนว่าทางกลุ่มต้องการจะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จในเรื่องใด ทางกลุ่มจะต้องมีการพูดคุยกันและวางเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน และต้องทำเป็นบันทึกข้อตกลงให้ชัดเจน”

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (20 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์กรความรู้ ข้อเสนอ และคำถามจากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับการกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด

1. กิจกรรมนี้ดำเนินการโดยแลกเปลี่ยนกันเป็นกลุ่ม: จากประสบการณ์ที่ผ่านมา
 - a. คุณเคยเป็นสมาชิกของกลุ่มใดมาบ้างหรือไม่?
 - b. คิดถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม?

c. ปัญหาอุปสรรค ความท้าทายที่ทำงานเป็นกลุ่ม?

2. ให้ความกับผู้เข้าร่วมได้คิดถึงคำถามข้างต้นและแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม ซึ่งคำถามดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีคำตอบ แต่ให้ทุกคนในกลุ่มได้ฟังสิ่งที่สมาชิกได้พูด แต่เก็บข้อคิดเห็นในใจและสามารถแลกเปลี่ยนได้ในช่วงท้าย
3. ต่อไปแจกกระดาษโน้ตแบบติดได้ (Post-its) ให้ทุกท่านและให้เขียนว่าหน้าที่ความรับผิดชอบ 1 อย่าง ถ้าท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มคืออะไร (เอาที่ท่านสามารถทำได้) หลังจากนั้นเก็บรวบรวมติดบนบอร์ด
4. ให้ผู้เข้าร่วมสลับกันขึ้นมาหยิบคำตอบในกระดาษที่ติดไว้โดยเลือกที่ตัวเองไม่ได้เขียน แล้วกลับไปนั่งที่
5. ให้แต่ละคนอ่านในกระดาษที่ตัวเองได้เลือก แล้วถามผู้เข้าร่วมว่าเห็นด้วยหรือไม่กับที่เขียนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาบันทึกข้อตกลงต่อไป
6. กระตุ้นผู้เข้าร่วมให้มีการแลกเปลี่ยนสิ่งที่เขียนถึงบทบาทหน้าที่ ซึ่งคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาใช้ในการจัดทำบันทึกข้อตกลง
7. เมื่อเสร็จแล้ว ให้ถามผู้เข้าร่วมคิดถึงเรื่องปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มเริ่มดำเนินการ และให้คิดว่าสิ่งที่เป็นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้เขียนและพูดคุยกันก่อนหน้านี้สามารถช่วยแก้ปัญหาได้หรือไม่ อาจยกตัวอย่างคร่าวๆ

II. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

1. เป็นการสรุปเพื่อปิดการฝึกอบรม โดยเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์ และสรุปในประเด็นที่ทุกคนเห็นร่วมกันในการหยิบยกไปพัฒนาบันทึกข้อตกลง ว่าทุกคนได้เห็นด้วยตามนั้น และสอบถามว่ามีอะไรเพิ่มเติมหรือไม่
 2. ก่อนจบการฝึกอบรมให้วิทยากรลองถามวนไปว่า
 - ทำไมตัดสินใจมาร่วมกลุ่ม?
 - การอบรมวันนี้ได้รับอะไรกลับไปบ้าง
 3. วิทยากรกล่าวสรุปปิดการอบรม
-

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.2 การรวมกลุ่มถูกต้องตามกฎหมาย

2.2 การรวมกลุ่มถูกต้องตามกฎหมาย

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 60 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เข้าใจถึงคำว่า “กลุ่มที่ถูกต้องตามกฎหมาย” คืออะไร?
2. สามารถกำหนดแนวทางการจดทะเบียนกลุ่มที่ถูกต้องตามกฎหมาย

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา/กระดาษการ์ด
- กระดาษและปากกาสำหรับผู้เข้าร่วมแต่ละคน
- วิดีโอการ์ตูนวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจว่าทำไมต้องมีการรวมกลุ่มอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับประโยชน์อะไรบ้าง โดยการรวมกลุ่มที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นจะเป็นขั้นตอนที่กลุ่มสามารถดำเนินการได้ตามข้อบังคับของระเบียบกลุ่มนั้น ๆ นอกจากนั้นทางกลุ่มต้องสามารถตัดสินใจและมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่าจะเข้าสู่ระบบกลุ่มแบบไหน หรือการจดทะเบียนกลุ่มรูปแบบไหนถึงจะมีประโยชน์และตรงตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มกันมากที่สุด (ในคู่มือนี้เน้นการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นหลัก)

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

กลุ่มแต่ละกลุ่มในประเทศไทยมีความแตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของกลุ่ม มีทั้งการรวมกลุ่มที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับการรวมกลุ่มเพื่อขอการรับรองมาตรฐาน RSPO นั้น กลุ่มเกษตรกรต้องมีการจดทะเบียนกลุ่มถูกต้องตามกฎหมาย

ในหัวข้อนี้ทางวิทยากรสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมของกลุ่มที่ได้เข้าไปฝึกอบรม ซึ่งนิยามของกลุ่มแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกันไป

วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

คือ คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายเกษตรกรที่มีการรวมกันเป็นกลุ่ม ถ้าต้องการขอรับการรับรองมาตรฐาน RSPO จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจดทะเบียนกลุ่มให้ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นข้อกำหนดหลักในเรื่องของกลุ่มที่เข้าสู่ระบบมาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องจากในอนาคตกลุ่มเมื่อได้รับการรับรอง จะต้องมีการซื้อขายผลผลิตทั้งในและต่างประเทศ และต้องมีการตรวจสอบที่มาที่ไปของกลุ่มและผลผลิตด้วย

ในการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ทางวิทยากรอาจมีการเรียนเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรับจดทะเบียนวิสาหกิจ

กิจกรรม

I. บทนำ (30 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเป็น 3 กลุ่ม โดยนับ 1 ถึง 3 โดยผู้เข้าร่วมที่นับเลขเดียวกันก็จะอยู่กลุ่มเดียวกัน
2. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวาดแผนภูมิความคิด (Mind Map) ว่ากลุ่มที่ดีต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง (10 นาที)
3. หลังจากนั้น ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอกลุ่มละ 3 นาที
4. วิทยากรจับประเด็นที่มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม แล้วหยิบมาแลกเปลี่ยนกันสั้นๆ ว่าทำไม เพราะอะไร
5. วิทยากรสรุปกิจกรรมว่า องค์ประกอบของกลุ่มนั้นมีหลายอย่าง ที่ทำให้เกิดเป็นกลุ่มได้ และกลุ่มนั้นจะสามารถดำเนินการไปได้ต้องมีการวางแผน โครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน นอกจากนั้นเรื่องที่มาที่ไปของกลุ่มก็มีความจำเป็น ทั้งนี้การที่รวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้านั้น ผู้บริโภคต้องการรับรู้ถึงที่มาของกลุ่มด้วยเช่นกัน

“กลุ่มที่มีการจดทะเบียนอย่างถูกกฎหมาย จะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานที่โปร่งใส และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ผู้บริโภคหรือแม้แต่สมาชิกกลุ่มเอง ก็จะได้มั่นใจว่า กลุ่มสามารถดำเนินการไปได้อย่างยั่งยืน และจะทำธุรกิจด้วยก็จะมีที่น่าเชื่อถือ”

III. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (20 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ ข้อสงสัย และคำถาม จากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด

1. วิทยากรถามผู้เข้าร่วมถึงรูปแบบกลุ่มในประเทศไทยมีรูปแบบไหนบ้าง เช่น สหกรณ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น โดยเมื่อผู้เข้าร่วมตอบวิทยากรจดคำตอบลงบนกระดาน หรือกระดานการ์ดติดบนบอร์ด
2. ให้ผู้เข้าร่วมเลือกรูปแบบกลุ่มที่เสนอบนกระดาน 3 รูปแบบ แล้วหลังจากนั้นแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเป็น 3 กลุ่ม ตามรูปแบบกลุ่มที่เลือก
3. ให้แต่ละกลุ่มนั่งอภิปรายกันในประเด็นดังนี้ (เวลา 5 นาที)
 - กลุ่มที่เราเลือกมาเหมาะกับกลุ่มที่เราดำเนินการอยู่หรือไม่
 - เป็นกลุ่มที่ถูกกฎหมายหรือไม่ แล้วถ้าใช้ต้องจดทะเบียนขึ้นกับหน่วยงานใด
 - ท่านรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับรูปแบบกลุ่มที่ท่านเลือก เขียนเป็นประเด็น
4. หลังจากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มอภิปรายให้กลุ่มอื่นๆ ฟัง
5. เมื่อเสร็จสิ้นวิทยากรถามผู้เข้าร่วมว่ารูปแบบใดเหมาะสมกับกลุ่มที่เราจะดำเนินการมากที่สุด
6. วิทยากรยกตัวอย่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเปิดวิดีโอให้ดู หรืออาจเชิญหน่วยงานที่มีความรู้เรื่องการจดทะเบียนกลุ่มมาบรรยายและแนะนำให้ฟัง

III. สรุุปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

เป็นการสรุปเพื่อปิดการฝึกอบรม โดยเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการรวมกลุ่มอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่ามีความสำคัญอย่างไร และสรุปแนวทางและรูปแบบต่างๆ ของการจดทะเบียนกลุ่มที่ถูกต้องตามกฎหมาย

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.3 ประโยชน์จากกลุ่มที่มีความยั่งยืน

2.3 ประโยชน์จากกลุ่มที่มีความยั่งยืน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 60 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถอธิบายได้ว่าประโยชน์จากการรวมกลุ่มของสมาชิกคืออะไร
2. อธิบายถึงประโยชน์จากการรวมกลุ่มที่ยั่งยืน หรือการรวมกลุ่มเพื่อขอรับการรับรองสำหรับในชุมชนหรือการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่
3. ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษและปากกาสำหรับผู้เข้าร่วมแต่ละคน

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีแรงขับเคลื่อนที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องทำให้เกษตรกรเข้าใจหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มและการมีส่วนร่วมในกลุ่มนั้นมีความยั่งยืนสำหรับตัวเกษตรกรเอง และเป็นโอกาสที่ดีเพื่อให้เกษตรกรเองได้เข้าใจถึงการปฏิบัติที่ยั่งยืน

วิทยากรอาจต้องมีการยกตัวอย่างเรื่องราวเกี่ยวกับเกษตรกรรายย่อยที่มีการรวมกลุ่มกันในพื้นที่ให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นภาพมากขึ้น และต้องเตรียมกรณีศึกษาตามกิจกรรม

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

กลุ่มแต่ละกลุ่มในประเทศไทยมีความแตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของกลุ่ม มีทั้งการรวมกลุ่มที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับการรวมกลุ่มเพื่อขอการรับรองมาตรฐาน RSPO นั้น กลุ่มเกษตรกรต้องมีการจดทะเบียนกลุ่มถูกต้องตามกฎหมาย

ในหัวข้อนี้ทางวิทยากรสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมของกลุ่มที่ได้เข้าไปฝึกอบรม ซึ่งนิยามของกลุ่มแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกันไป

วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนคือ คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

กิจกรรม

I. บทนำ (25 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม:

1. เพื่อเน้นถึงความสำคัญของการสื่อสารไปยังสมาชิกทั้งหมดของกลุ่ม เริ่มโดยการให้ผู้เข้าร่วมทุกท่านยืนเป็นวงกลมและกระซิบบอกต่อประโยคที่ว่า “น้ำมันปาล์มสามารถผลิตได้เป็นหลายผลิตภัณฑ์ซึ่งคนทั้งโลกซื้อและใช้ในการปรุงอาหาร เพื่อชก้างหรือแม้แต่ชำระล้างร่างกาย” โดยพูดให้ชัดเจนและเบาโดยไม่มีการทวนประโยคซ้ำ
2. ให้ผู้เข้าร่วมกระซิบประโยคนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งต้องพูดเบาๆ และพูดแค่ครั้งเดียว พูดกระซิบต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งคนสุดท้าย และคนสุดท้ายต้องพูดออกมาดังๆ ว่าได้ยินที่พูดต่อ ๆ มาว่าอะไร
3. ถามผู้เข้าร่วมว่าเกิดอะไรขึ้นระหว่างกิจกรรม ทำไมถึงเป็นไปแบบนี้ ให้มีการอภิปรายว่าเป็นเพราะอะไร
4. แนะนำผู้เข้าร่วมว่านี่ก็เป็นเพราะว่าเนื่องจากเราไม่สามารถพูดคุยกันจริงจัง ได้แค่กระซิบกับครั้งเดียว และไม่มีคำถามตอบอะไรกันระหว่างการสื่อสาร นอกจากนั้นเรากระซิบต่อด้วยความรวดเร็วไม่สามารถเข้าใจข้อความทั้งหมดได้ในครั้งเดียว
5. หลังจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมได้พูดถึงข้อมูลส่วนตัวแต่ละคน ว่าทำงานเกี่ยวกับปาล์มนานแค่ไหน พื้นที่สวนขนาดเท่าไร ผลิตเท่าไร รายได้จากสวนปาล์มเป็นอย่างไรบ้าง ถ้าบางคำถามอาจเชิงลึกเกินไปก็อาจจะสรุปแล้วดำเนินการกิจกรรมถัดไป

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (15 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์กรความรู้ ข้อเสนอ และคำถามจากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด เน้นย้ำผู้เข้าร่วมอีกครั้งเกี่ยวกับหัวข้อการฝึกอบรมและบอกถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมตามด้านล่าง

“เป้าประสงค์หลักของการจัดฝึกอบรมครั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ยั่งยืน ซึ่งในวันนี้จะเห็นถึงการทำงานเป็นกลุ่มสามารถช่วยในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ผลิตผลในสวน การสนับสนุนและทรัพยากรต่าง ๆ ขกการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในเรื่องการจัดการสวนนั้นไม่ได้มีประโยชน์เฉพาะกับสมาชิก แต่จะเกิดประโยชน์สำหรับชุมชนและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ระหว่างการฝึกอบรมนี้

ทุกท่านจะมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงบวกและอุปสรรคหรือความท้าทาย และได้เรียนรู้จากผู้เข้าร่วมท่านอื่นๆ รวมถึงวิทยากร”

1. เริ่มกิจกรรมตามขั้นตอนด้านล่าง:
 - a. ให้ทุกคนปิดตา
 - b. ให้จินตนาการว่าทุกท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความแห้งแล้งอย่างหนัก แต่ท่านและครอบครัวได้บริหารจัดการต่าง ๆ ไว้แล้วโดยมีการกักตุนอาหารไว้เพียงพอสำหรับ 6 เดือน แต่ทันใดนั้นเองสภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลง โดยฝนตกอย่างหนักจนกระทั่งเกิดน้ำท่วม ทุกท่านมีเวลาแค่ 15 นาที ในการอพยพออกจากพื้นที่นี้ และทุกท่านสามารถนำของ 3 อย่างไปกับท่าน ให้ท่านคิดว่าของ 3 อย่างที่ท่านจะนำติดตัวไปมีอะไรบ้าง?
 - c. ให้ทุกท่านเปิดตาและคิดคำตอบในเวลา 1 นาที
 - d. ให้คุยกับคนที่นั่งใกล้กันว่าคำตอบแต่ละคนเป็นอย่างไร
2. หลังจากนั้น ให้อาสาสมัครได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกิจกรรมนี้ ให้ลองถามผู้เข้าร่วมว่ากิจกรรมนี้เป็นอย่างไรบ้าง ง่ายหรือยาก เพราะอะไร
3. ให้ถามเกษตรกรคิดอย่างไรเกี่ยวกับการผลผลิตที่ไม่ดีในช่วงที่ผ่านมา อะไรมีผลต่อเรื่องผลผลิตบ้าง?
4. ให้เสนอความคิดเห็นและพยายามจัดหมวดหมู่ตามตารางด้านล่าง

สาเหตุที่ควบคุมได้	สาเหตุที่ควบคุมไม่ได้

5. หลังจากทุกคนได้เสนอข้อคิดเห็นและจัดหมวดหมู่แล้วก็อธิบายให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นว่าการทำงานที่เรารวมกลุ่มกันจะทำให้เราเข้าใจปัญหาร่วมกันมากขึ้น บางอย่างอาจไม่ได้เกิดกับเรา แต่ก็มีผลกับเราเช่นกัน แต่ถ้าเรามีการรวมกลุ่มมาคิดร่วมกัน เราก็จะสามารถมองเห็นรอบด้านมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลในเรื่องการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต
6. วิทยากรลองสอบถามผู้เข้าร่วมแต่ละคน (สุ่ม) ให้แลกเปลี่ยนถึง 1) ทำไมถึงมาเข้าอบรม 2) คาดหวังอะไรบ้างจากการเข้ามาร่วมอบรม ต้องการพัฒนาอะไรบ้าง (เช่น เรื่องการใช้ปุ๋ย การจัดการสวน การเพิ่มผลผลิต ราคาดีขึ้น เป็นต้น) พยายามถามให้ได้คำตอบที่หลากหลายจากผู้เข้าร่วม

7. เขียนคำตอบลงบนกระดาษชาร์ทและตรวจสอบว่าทุกคำตอบได้เขียนบนกระดาษและทุกคนสามารถมองเห็นได้

III. หัวข้อ/กิจกรรมเพิ่มเติม (10 นาที)

กิจกรรมความยั่งยืนและการทำงานร่วมกัน

1. ความยั่งยืน: เป็นการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคการจัดการสวนเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และชุมชน เพื่อให้มั่นใจว่าสวนสามารถให้ผลผลิตได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว โดยเขียน “*ความรับผิดชอบต่อการใช้ปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช*” ลงบนกระดาษฟลิปชาร์ท หรือวาดเป็นภาพก็ได้ตามความเหมาะสม
2. ถามผู้เข้าร่วมว่าคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับประโยคนี้อีก แล้วกลับไปดูนิยามของคำว่าความยั่งยืน

ถามคำถามเฉพาะเจาะจง:

- เราจะมี ความรับผิดชอบต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้อย่างไรเพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม?
- เราจะใช้ปุ๋ยอย่างไรให้เหมาะสมเพื่อส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่เพิ่มขึ้น
- กลุ่มสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมอะไรร่วมกันได้บ้างเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย

3. เขียนคำตอบแต่ละข้อบนกระดาษชาร์ท และพูดคุยคร่าวๆ ในแต่ละข้อ

IV. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

เป็นการสรุปเพื่อปิดการฝึกอบรม โดยเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์ของการต้องมีการรวมกลุ่มอย่างยั่งยืน และทิ้งท้ายด้วยคำถามด้านล่าง โดยเตรียมเขียนคำถามบนกระดาษชาร์ทไว้

- อะไรคือสิ่งที่ยากในการทำงานเป็นกลุ่ม มีอะไรอยากแลกเปลี่ยนหรือไม่
- ทำไมทุกท่านไม่ได้รวมกลุ่มกันเพื่อผลิตปาล์มน้ำมัน
- ท่านคิดว่ามีอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์จากการทำงานกันเป็นกลุ่ม

หลังจากนั้นสรุปประเด็นคำตอบแต่ละคำถาม และวิทยากรสรุปให้เห็นถึงประโยชน์จากการรวมกลุ่มที่มีความยั่งยืนอีกครั้ง อาจอธิบายไปถึงการเตรียมพร้อมเพื่อขอรับการรับรองมาตรฐานสากลด้วยก็ได้

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.4 การจัดทำแผน

2.4 การจัดทำแผน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 120 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถเข้าใจความสำคัญ รูปแบบและประโยชน์ของการจัดทำแผนกิจกรรมต่างๆ
2. สามารถวางแผนกิจกรรมต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการกลุ่มได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษโน้ตแบบติดได้ (Post-it)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

วัตถุประสงค์สำหรับช่วงการฝึกอบรมนี้คือเพื่อให้ผู้เข้าร่วมตื่นตัวกับการเริ่มสร้างแผนปฏิบัติงานของตนเองสำหรับ 6 ถึง 12 เดือนข้างหน้า ในบทนี้ ท่านจะอภิปรายวิธีการออกแบบแผนปฏิบัติงานหลากหลายรูปแบบ รวมถึงสิ่งที่จะต้องอยู่ในแผนปฏิบัติงาน พร้อมทั้งอธิบายว่าแผนปฏิบัติงานและแผนธุรกิจเกี่ยวข้องกันอย่างไร

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

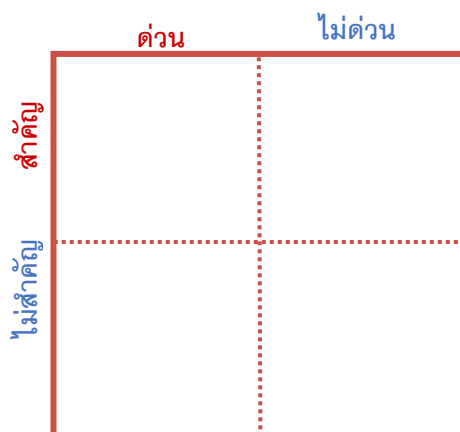
เพื่อเป็นการเกริ่นนำ อธิบายให้ผู้เข้าร่วมฟังว่าแผนปฏิบัติงานและแผนธุรกิจมีความแตกต่างกัน โดยแผนธุรกิจเกี่ยวข้องกับการทบทวนสิ่งที่ผ่านมา และครอบคลุมตัวเลขคาดการณ์สำหรับกลุ่มในอีก 3 ถึง 5 ปีข้างหน้า ในขณะที่แผนปฏิบัติงานมีลักษณะคล้ายกับแผนการดำเนินโครงการมากกว่า เนื่องจากกระบวนการขั้นตอนที่ท่านและกลุ่มของท่านวางแผนไว้สำหรับ 6 ถึง 12 เดือนข้างหน้า เน้นย้ำกับผู้เข้าร่วมว่า วิธีพัฒนาแผนปฏิบัติงานที่ดีที่สุดคือการหารือกับผู้เกี่ยวข้องคนสำคัญ เช่น ผู้จัดการโครงการในองค์กรที่ให้การสนับสนุน ผู้จัดการกลุ่ม/คณะผู้บริหาร หรือคณะผู้ร่วมบริหารของกลุ่ม สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มคนดังกล่าวจะตระหนักถึงและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ใดๆก็ตามผู้เข้าร่วมสามารถทดลองเริ่มร่างแผนปฏิบัติงานในวันนี้ก่อนได้

กิจกรรม

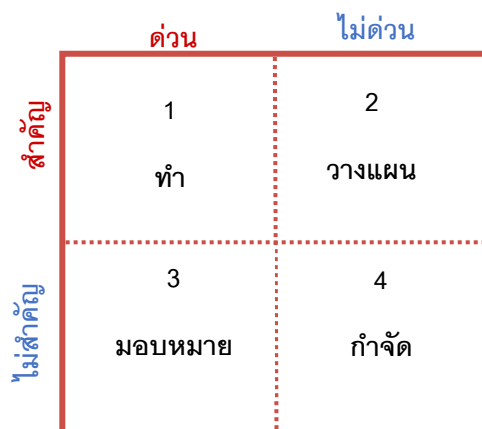
I. บทนำ (40 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม:

1. แบ่งผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มประมาณ 5-10 คน
2. ให้อีกกลุ่มลองคิดกิจกรรมในชีวิตประจำวันของพวกเราว่าจะไปทำอะไรบ้าง อย่างน้อย 10 กิจกรรม เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน กินอาหารเช้า ส่งลูกไปโรงเรียน ไปเดินห้าง ไปอินที่ดิน ไปธนาคาร ฯลฯ
3. เขียน 1 กิจกรรมลงบน Post-it 1 อัน (เวลา 5 นาที)
4. วิทยากรแจกกระดาษฟลิปชาร์ทพร้อมปากกาให้แต่ละกลุ่มและให้วาดแผนภาพดังนี้

5. ให้แต่ละกลุ่มดูว่ากิจกรรมที่เขียนลงบน Post-it ควรอยู่ในช่องไหน โดยดูจากความเร่งด่วนและความสำคัญของกิจกรรมนั้นๆ
6. วิทยากรสุ่มให้ 1-2 กลุ่ม อธิบายว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง และทำไมจัดไว้ในช่องนั้น
7. หลังจากนั้นวิทยากรอธิบายและเขียนแผนภาพเพิ่มเติม (ดังรูป)

8. โดยเพิ่มเติมในส่วนของ
 - 1) กิจกรรมที่มีความสำคัญและเร่งด่วน เราต้องทำหรือดำเนินการเลย
 - 2) กิจกรรมที่ด่วนแต่ไม่สำคัญ เราสามารถมอบหมายให้คนอื่นดำเนินการได้
 - 3) กิจกรรมที่สำคัญ แต่ไม่ด่วน เราสามารถวางแผนไว้ก่อนได้
 - 4) กิจกรรมที่ไม่ด่วนและไม่สำคัญ กิจกรรมนั้นเราสามารถตัดออกไปได้
9. จากกิจกรรมนี้เราสามารถใช้ในการแยกประเภทกิจกรรม และสิ่งที่มีความสำคัญที่กลุ่มจะต้องดำเนินการไว้ล่วงหน้า เพื่อการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพนั้นก็คือเรื่องของการทำแผนหรือวางแผน ซึ่งเราจะมาเรียนรู้ในวันนี้

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (70 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการทดลองวางแผนกิจกรรมสำหรับการดำเนินงานกลุ่ม และการขอรับรองมาตรฐาน RSPO ทางกลุ่มจะได้ทำการฝึกวางแผนกิจกรรมและแผนงธุรกิจ เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ในกรณีที่ทำแผนเพื่อขอรับการรับรอง วิทยากรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องทราบว่าตัวชี้วัดของมาตรฐานนั้นต้องการแผนเรื่องใดบ้าง เพื่อนำมาจัดทำได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้อง เช่น

- แผนการฝึกอบรม
- แผนธุรกิจประจำปี (การคาดการณ์ผลผลิตและรายได้)
- แผนการขยายกลุ่ม
- แผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (เช่น การจัดการขยะ การลดใช้สารเคมี เป็นต้น)

1. แจกโครงสร้างแผนปฏิบัติงาน ([เอกสารประกอบโครงสร้างแผนปฏิบัติงาน](#)) จากนั้นแจกแจงรายละเอียดกับผู้เข้าร่วมตามข้อความด้านล่าง อาจใช้สไลด์นำเสนอที่เตรียมมาเพื่ออธิบายกิจกรรมของช่วงการฝึกอบรมนี้

[บทพูด] ระบุลำดับเวลาที่ท่านวางแผนไว้เพื่อดำเนินโครงการให้ลุล่วง (เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายการทำสวนป่าล้มหรือการผลิตอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มของท่าน หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งการรับรองกลุ่มตามมาตรฐานของ RSPO) ลำดับเวลาอาจมีกรอบเป็นระยะ 6 ถึง 12 เดือน หรือ 2 ปีก็ได้

2. เขียนเป้าหมายที่ต้องการทำให้สำเร็จลุล่วงลงในลำดับเวลาที่กำหนดไว้

3. จัดประเภทเป้าหมายตามเมทริกซ์ความเร่งด่วน/สำคัญ (ดูตัวอย่างเมทริกซ์ด้านล่าง) คำที่กำกับตัวเลข 1-4 แทนการแนะนำว่าจะต้องจัดการกับเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างไร เช่น เป้าหมายที่จัดอยู่ในช่องสำคัญ/เร่งด่วน ควรได้รับการดำเนินการในทันที ในขณะที่เป้าหมายในช่องไม่สำคัญ/ไม่ด่วนควรได้รับการพิจารณาวางแผน ฯลฯ
4. ให้ผู้เข้าร่วมกรอกแผนภูมิแกนต์ (Gantt chart) โดย
 - a. ให้ประเภทของเป้าหมายเป็นหัวข้อในช่องซ้ายสุดของแผนภูมิแกนต์ (ดูตัวอย่างตารางด้านล่าง)
 - b. เขียนเป้าหมายในหัวข้อ “1 ทำ” ก่อน แล้วจึงเติมเป้าหมายในหัวข้อ “2 วางแผน” “3 มอบหมาย” และ “4 กำจัด” ตามลำดับ
 - c. เริ่มต้นด้วยการนึกถึงปลายทาง (เป้าหมายต่างๆ ที่ท่านเขียนไว้) จากนั้นระบุข้อปฏิบัติและข้อปฏิบัติย่อยที่จะต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย เขียนข้อปฏิบัติและข้อปฏิบัติย่อยลงบนกระดาษหนึ่งแผ่นให้มากที่สุดเท่าที่จำเป็น เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถปฏิบัติตามได้
 - d. ในช่อง “วันที่ของข้อปฏิบัติ” ให้เขียนวันเริ่มต้นและสิ้นสุดของการบรรลุข้อปฏิบัติ
 - e. ในช่อง “ผู้ปฏิบัติ” ให้เขียนชื่อคนหรือกลุ่มที่ควรรับผิดชอบทำตามเป้าหมาย/ข้อปฏิบัติ/ข้อปฏิบัติย่อย
 - f. ระบุช่วงเวลาของข้อปฏิบัติโดยการแรเงา (หรือลงสี) เดือนที่เริ่มและสิ้นสุดการดำเนินงานตามข้อปฏิบัติ ในตัวอย่างด้านล่าง ข้อปฏิบัติที่ 1 จะเริ่มในเดือน 1 และสิ้นสุดในเดือน 3 ให้ทำแบบเดียวกันกับข้อปฏิบัติและข้อปฏิบัติย่อยทุกข้อ
 - g. ระบุเงื่อนไขและความสัมพันธ์ของข้อปฏิบัติต่างๆ นั่นคือ โยงลูกศรระหว่างข้อปฏิบัติที่ต้องทำให้ลุล่วงก่อนและข้อปฏิบัติที่จะเริ่มทำได้ก็ต่อเมื่อข้อปฏิบัติแรกลุล่วงแล้ว การโยงลูกศรแสดงความสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากจะระบุได้ว่าควรเริ่มทำกิจกรรมใดก่อน จึงจะทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไปได้ อีกทั้งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมใดที่ล่าช้าแล้วจะส่งผลกระทบต่อทั้งโครงการ
5. จัดทำงบประมาณ ระบุทรัพยากรที่ต้องใช้เพื่อบรรลุข้อปฏิบัติต่างๆ ทรัพยากรอาจเป็นวัตถุดิบ อุปกรณ์ บุคลากร เงิน หรือสิ่งใด ในกรณีที่ทรัพยากรเป็นบุคคลหรือกลุ่มคน ให้คำนวณเวลาที่บุคคลหรือกลุ่มคนใช้ดำเนินการตามข้อปฏิบัตินั้น ๆ แล้วท่านจึงจะสามารถระบุค่าจ้างหรือเงินเดือนได้ (อาจเป็น ต่อชั่วโมง ต่อวัน หรือต่อเดือน) แต่ในกรณีที่ทรัพยากรเป็นวัตถุดิบ ให้ระบุจำนวนที่ต้องใช้ ตัวอย่างเช่น หากใช้ไปสเตอร์ จะต้องระบุจำนวนไปสเตอร์และคำนวณเงินที่ต้องใช้เพื่อออกแบบและพิมพ์ไปสเตอร์เหล่านั้น

6. เพื่อช่วยในการจัดทำงานประมาณ ท่านสามารถเพิ่มช่อง ‘ทรัพยากร’ ลงไปในด้านขวาสุดของแผนภูมิแกนต์ได้ หรืออาจสร้างแผนภูมิใหม่ที่ประกอบไปด้วยข้อปฏิบัติหลัก ทรัพยากรที่จำเป็น และต้นทุน (ดูตัวอย่างด้านล่าง)

ข้อปฏิบัติ/ข้อปฏิบัติย่อย	ทรัพยากร	ต้นทุนทรัพยากร
ข้อปฏิบัติ 1	ผู้ฝึกอบรม โปสเตอร์ เอกสาร ฝึกอบรมที่พิมพ์แจก	1,500 บาท
ข้อปฏิบัติ 2		
ข้อปฏิบัติ 3		
ข้อปฏิบัติ 4		
ข้อปฏิบัติ 5		
ข้อปฏิบัติ 6		
ข้อปฏิบัติ 7		
ต้นทุนรวม		

7. ทบทวนแผนภูมิแกนต์ เมื่อสามารถมองเห็นโครงการตั้งแต่ต้นจนจบแล้ว ให้พิจารณาข้อปฏิบัติแต่ละข้ออย่างละเอียดมากขึ้น
- มีข้อปฏิบัติอะไรที่ละเว้นได้ โดยที่ท่านยังสามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่
 - ข้อปฏิบัติต่างๆ ได้รับการมอบหมายอย่างยุติธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือไม่ ข้อปฏิบัติใดที่ท่านสามารถมอบหมายหรือกระจายให้กับสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ ได้บ้าง
 - ท่านต้องจัดหาทรัพยากรเพิ่มเติมหรือไม่
 - มีข้อผิดพลาดอะไรบ้างที่อาจเกิดขึ้นได้ในขณะดำเนินการตามข้อปฏิบัติ/ข้อปฏิบัติย่อย
 - ท่านจะรับมือ/ลดข้อจำกัดที่อาจส่งผลกระทบต่อโครงการของท่านได้อย่างไรบ้าง

V. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

เป็นการสรุปเพื่อปิดการฝึกอบรม โดยเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์ของการทำแผนของกลุ่ม ส่วนเรื่องของแผนนั้นจำเป็นต้องมีการรวบรวม จัดทำให้มีความชัดเจนอีกครั้ง และที่สำคัญ แผนที่ได้พัฒนาจากคณะกรรมการกลุ่มแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแจ้งให้สมาชิกได้รับรู้และมีส่วนร่วม

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.5 ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System: ICS)

2.5 ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System: ICS)

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถเข้าใจถึงระบบควบคุมภายในที่ใช้ในกลุ่มได้
2. สามารถอธิบายความสำคัญของระบบควบคุมภายในสำหรับกลุ่มเกษตรกรรายย่อย
3. สามารถทราบถึงขั้นตอนของระบบควบคุมภายในสำหรับการบริหารจัดการกลุ่มได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษโน้ตแบบติดได้ (Post-it)
- สไลด์นำเสนอ

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

วัตถุประสงค์สำหรับการฝึกอบรมนี้ก็เพื่อให้คณะกรรมการกลุ่มมีความเข้าใจถึงเรื่องระบบควบคุมภายในที่จะนำมาใช้ในกลุ่ม และทางกลุ่มจำเป็นต้องมีระบบควบคุมภายในขึ้นสำหรับการบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ระบบควบคุมภายในยังเป็นเกณฑ์กำหนดสำหรับกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการขอรับรองมาตรฐาน RSPO อีกด้วย

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System หรือ ICS) เป็นระบบที่มีความสำคัญสำหรับการดำเนินกิจกรรมรูปแบบกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มนั้นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกทุกรายมีกฎระเบียบที่สามารถปฏิบัติได้ร่วมกัน นอกจากนั้นระบบ ICS นี้จะช่วยให้การเข้าสู่ระบบมาตรฐานนั้นเป็นไปได้อย่างง่ายขึ้น เพราะสมาชิกทุกรายต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกัน อีกทั้งยังมีระบบและขั้นตอนต่างๆ ที่เอื้อต่อกลุ่มให้สามารถควบคุมกิจกรรม ระบบเอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ ของสมาชิก ได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

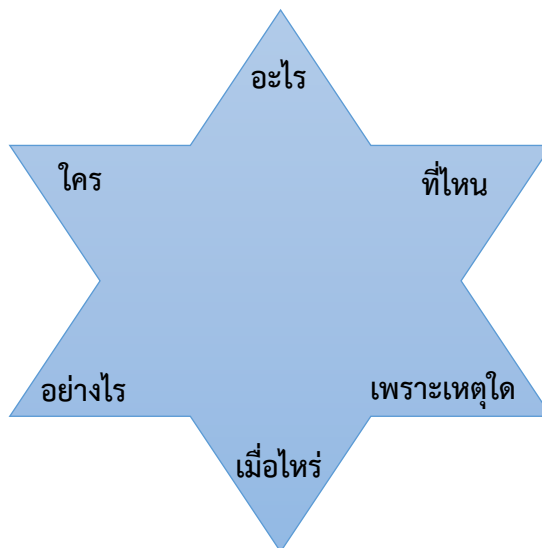
ระบบ ICS ในปัจจุบันได้ถูกปรับนำมาใช้ในแทบทุกกิจกรรม เช่น ในโรงเรียน บริษัท หรือในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานในพืชอื่นๆ ด้วยเช่นกัน ดังนั้น การที่จะตรวจสอบว่ากลุ่มมีความเข้มแข็งหรือไม่นั้น ก็สามารถตรวจสอบได้จากระบบ ICS ของกลุ่มเช่นกัน

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม:

1. เตรียมแผนภูมิดาวกระจายบนกระดาษฟลิปชาร์ต หรือวาดบนกระดาน

2. ให้ผู้เข้าร่วมตั้งคำถามเกี่ยวกับระบบควบคุมภายใน โดยเริ่มคำถามด้วยคำที่ปรากฏในดวงดาวข้างต้น ใคร อะไร ที่ไหน เพราะเหตุใด และเมื่อไร เมื่อท่านเขียนคำถามลงบนกระดานให้เขียนในแนวที่ทำให้ดูเหมือนว่าคำถามเป็นรัศมีที่แผ่กระจายออกมาจากดวงดาว
3. ไม่ต้องให้ผู้เข้าร่วมพยายามคิดคำตอบ แต่คอยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมคิดคำถามให้มากที่สุด
4. วิทยากรสรุปจากที่ได้เขียนมาว่ามีคำถามเกี่ยวกับเรื่อง หรือประเด็นของ ICS ด้านใดมากที่สุด

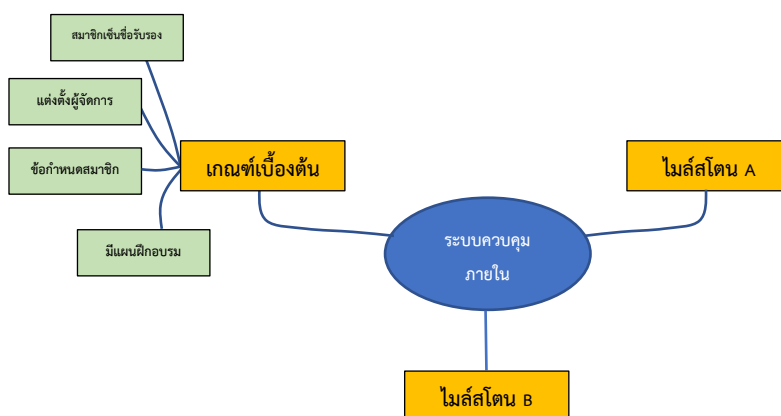
II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (150 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

การพัฒนากระบวนการภายในจะทำให้ผู้จัดการกลุ่มสามารถเพิ่มประสิทธิภาพภายในกลุ่มเกษตรกรรายย่อย และสามารถติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของพวกเขาได้ แต่สำหรับผู้จัดการกลุ่มแล้ว ระบบการจัดการภายในยังเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ผู้ตรวจประเมินที่เป็นบุคคลที่สามจากภายนอกจะตรวจเพื่อพิจารณาว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือไม่ เมื่อท่านได้อ่านมาตรฐานการรับรองแบบกลุ่มในส่วนของระบบ ICS แล้ว ท่านจะเห็นว่ามีข้อกำหนดที่ชัดเจนมากเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมในการรับการตรวจประเมินระบบควบคุมภายใน วิทยากรควรมีการเตรียมตัวอ่านข้อกำหนดในการขอรับรองมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย (ส่วนที่เป็นข้อกำหนดของระบบควบคุมภายใน) มาล่วงหน้า เพื่อทำความเข้าใจ เพราะอาจมีคำถามจากผู้เข้าร่วม

กิจกรรมที่ 1 รู้จักระบบควบคุมภายใน

1. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมออกเป็น 3 กลุ่ม อาจหยิบผลมากกว่ากลุ่มไหนได้ขั้นตอนใด
2. วิทยากรแจกข้อกำหนดในการขอรับรองมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย (ส่วนที่เป็นข้อกำหนดของระบบควบคุมภายใน)
3. ให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้เวลาในการอ่านข้อกำหนดของระบบควบคุมภายใน
4. แจกกระดาษฟลิปชาร์ตให้ผู้เข้าร่วม แล้วให้เขียนรายการออกมาว่า จากเอกสารที่อ่านนั้น ทางกลุ่มจำเป็นต้องดำเนินการอะไรบ้าง (15 นาที) แล้วนำเสนอผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล (วิทยากรสามารถแนะนำให้เขียนเป็นแผนภูมิความคิด (mind map) หรือการสร้างตารางหรืออื่นๆ ก็ได้ตามที่ผู้เข้าร่วมถนัด)

แผนภูมิรูปภาพ หรือ Mind map ตัวอย่างวิทยากรที่สามารถแนะนำแก่ผู้เข้าร่วม

5. หลังจากการนำเสนอเสร็จให้มีการแลกเปลี่ยน และซักถาม (5 นาที)
6. หลังจากนั้นให้วิทยากรถามคำถามกับผู้เข้าร่วมว่า
 “เราจะต้องทำอะไรเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับเกณฑ์กำหนดที่ได้เขียนไว้ทั้งหมด?”
7. ให้มีการแลกเปลี่ยนและเขียนประเด็นสำคัญๆ ไว้บนกระดาษฟลิปชาร์ตที่ทุกคนสามารถเห็นได้
8. วิทยากรหยิบประเด็นสำคัญที่ได้เขียนไว้มาพูดถึงโดยเน้นประเด็นสำคัญ นั่นคือ
 - a. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน
 - b. การมีคู่มือปฏิบัติที่เหมือนกันในกลุ่ม
 - c. ระบบฐานข้อมูลของสมาชิก
9. นำเสนอขั้นตอนระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐาน ([สไลด์นำเสนอ ICS](#))
10. เมื่อนำเสนอจบ เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนและซักถาม
11. พูดคุยเพิ่มเติมกับผู้เข้าร่วมว่า “เมื่อเราทราบถึงระบบควบคุมภายในว่ามีความสำคัญ ขั้นตอนต่อไปเราควรทำอะไรต่อ?” ให้ผู้เข้าร่วมเสนอความคิดเห็นแล้ววิทยากรเขียนบันทึกไว้

กิจกรรมที่ 2 การเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน

เป้าหมายของช่วงการฝึกอบรมนี้คือการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจความสำคัญ วิธีการจัดทำ และการดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐาน (SOPs) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างมาตรฐานให้แก่กระบวนการต่างๆ รวมถึงความเกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบส่วนอื่นๆ ของพวกเขาในการจัดการกลุ่ม นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมจะได้พัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐานสำหรับกลุ่มของตน และเรียนรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการให้เกษตรกรรายย่อยมีส่วนร่วมในการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐานด้วย

1. ให้ผู้เข้าร่วมยืนเรียงกันเป็นแถวตอนเรียงหนึ่ง ห่างกันประมาณ 1 ช่วงแขน หันไปด้านหน้าทางเดียวกัน
2. วิทยากรเตรียมกระดาษการ์ดที่เขียนว่า “นายมียืนคอย กำลังจะสอยทะเลลายปาล์ม เดี่ยวเดียว เมียมตาม บอกให้ไปอาบน้ำ แล้วเอาทะเลลายปาล์มกลับไป”
3. วิทยากรเดินไปหลังสุดแล้วสะกิดให้คนแรกหันมา แล้วให้คนแรกอ่านแล้วจำข้อความเขียนในการ์ด
4. คนแรกสะกิดคนถัดไป แล้วบอกข้อความที่ได้รับมา ทำแบบนี้จนไปถึงคนสุดท้าย
5. ให้คนสุดท้ายบอกข้อความที่ได้ยินมาจากในแถวให้เพื่อนๆ ฟัง
6. คนแรกเฉลยว่าตัวเองนั้นได้ข้อความอะไรมาเป็นคนแรก
7. วิทยากรสรุปกิจกรรมที่ได้ว่า

ข้อความที่มีการสื่อสารต่อ ๆ กันไป มักมีความผิดพลาดเสมอ อาจมีตกหล่นหรือเพิ่มเติมไปบ้าง เหมือนเช่นในกลุ่ม เราไม่สามารถบอกกันว่าให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกทำตามที่กลุ่มกำหนดได้ ดังนั้นแนวทางที่ดีที่สุดก็คือจะต้องบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่สามารถสื่อสารไปยังทุกคนได้เหมือนกัน ดังนั้นเอกสารหรือคู่มือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานในระบบกลุ่ม เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าในกลุ่มเรากำลังปฏิบัติเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานความยั่งยืน ก็จะมีแนวทาง ขั้นตอนปฏิบัติที่หลากหลาย วันนี้เราจึงจะมาเรียนรู้ถึงเรื่องการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อเป็นคู่มือสำหรับในกลุ่มเรา
8. วิทยากรนำเสนอใช้สไลด์การนำเสนอ ([สไลด์การเขียนขั้นตอนการปฏิบัติงาน](#))
9. ในท้ายสไลด์ แบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 2 กลุ่ม แล้วทำตามกิจกรรม

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (15 นาที)

การพูดสรุปหลักสูตรนี้ ขอให้วิทยากรได้เน้นย้ำเรื่องของ

- ระบบควบคุมภายในประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ซึ่งกลุ่มเราจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับขั้นตอนทั้งหมด
 - ระบบควบคุมภายในมีความสำคัญที่จะช่วยในการขับเคลื่อนให้กลุ่มดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน
 - ระบบควบคุมภายในจะช่วยให้สมาชิกได้ดำเนินกิจกรรมตามที่กลุ่มได้ตกลงหรือจัดทำเป็นกฎระเบียบไว้ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกนั้นดำเนินการได้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานด้วย
 - ระบบควบคุมภายใน ปัจจุบันมีการใช้กันแพร่หลายมากขึ้น เพราะเป็นระบบประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกับสมาชิกที่มีความหลากหลาย
 - ระบบควบคุมภายในจะช่วยให้การตรวจประเมินจากบุคคลภายนอกนั้นพบความไม่สอดคล้องน้อยที่สุด ซึ่งจะมีหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจประเมินภายในต่อไปที่เราจะได้เรียนรู้เพิ่มเติม
-

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.6 การตรวจประเมินภายใน

2.6 การตรวจประเมินภายใน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถเข้าใจถึงความสำคัญในการตรวจประเมินภายใน
2. สามารถพัฒนาระบบการตรวจประเมินภายในได้
3. สามารถวางแผนในการตรวจประเมินภายใน
4. สามารถใช้ผลการตรวจประเมินภายในมาพัฒนากลุ่มและสมาชิกให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน

วัสดุอุปกรณ์ :

- แบบตรวจประเมินระบบควบคุมภายในและสมาชิก ([Checklist](#))
- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษและปากกาสำหรับผู้เข้าร่วมแต่ละคน

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรได้ทดลองใช้แบบตรวจประเมินตามตัวชี้วัดสำหรับมาตรฐาน RSPO ในแต่ละขั้นตอน โดยหลักสูตรนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจประเมินภายในของกลุ่มหรือคณะกรรมการกลุ่ม

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

การตรวจประเมินภายในของกลุ่มเป็นขั้นตอนหนึ่งในระบบควบคุมภายในหรือ ICS การตรวจประเมินกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การตรวจรับรองโดยบุคคลภายนอกนั้นเกิดความไม่สอดคล้องน้อยที่สุด และเป็นการเตรียมตัวและตรวจสอบสมาชิกและกลุ่มเองว่าพร้อมหรือไม่สำหรับการขอรับการรับรอง

ผู้ตรวจประเมินจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและแต่งตั้งการเป็นผู้ตรวจของกลุ่ม และต้องทราบถึงรูปแบบขั้นตอนของการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งเข้าใจในเกณฑ์กำหนดและตัวชี้วัดทั้งหมด จึงอยากแนะนำให้ผู้ตรวจประเมินภายในนั้นได้รับการฝึกอบรมและวิทยากรหลักสูตรนี้ต้องมีการฝึกฝนและศึกษาข้อกำหนดอย่างชัดเจนก่อนวางแผนฝึกอบรมให้กับคณะกรรมการหรือผู้ตรวจประเมินภายใน

กิจกรรม

I. บทนำ (150 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม:

1. วิทยากรบรรยายถึงเรื่องการตรวจประเมินว่ามีความสำคัญอย่างไร รวมทั้งขั้นตอนการตรวจประเมิน ([PowerPoint ขั้นตอนการตรวจประเมินภายใน](#))
2. เน้นย้ำอีกครั้งถึงกระบวนการรับรองของ RSPO ที่มีการรับรองแบบเป็นขั้นตอน
3. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมออกเป็นกลุ่มละ 3-5 คน (ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้าร่วมอบรม)
4. แจกเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้
 - a. แผนการตรวจประเมินภายใน
 - b. ใบขอแก้ไขความไม่สอดคล้อง
 - c. แบบขอให้ออกใบและป้องกันความไม่สอดคล้อง
 - d. หนังสือนัดเข้าตรวจประเมินภายในและการยืนยัน
 - e. รายงานสรุปผลการตรวจประเมิน
 - f. ทะเบียนควบคุมสถานภาพความไม่สอดคล้อง
5. ให้ผู้เข้าร่วมศึกษาเอกสารที่แจกและแลกเปลี่ยนกัน พร้อมทั้งช่วยกันเขียนแผนภาพจากเอกสารที่ได้รับ ว่า ขั้นตอนในการตรวจประเมินภายในควรเป็นเช่นไร มีขั้นตอนหลักๆ อะไรบ้าง และนำเสนอ? (20 นาที)
6. หลังจากนั้นวิทยากรแจกแบบรายการตรวจสอบการตรวจประเมินภายใน (Checklist) พร้อมทั้งแนะนำเอกสาร โดยเอกสารนั้นแบ่งเป็น 2 ชุด คือ แบบตรวจประเมินการบริหารจัดการกลุ่ม และแบบตรวจประเมินเกษตรกร และแบบตรวจประเมินนั้นจะแบ่งตามขั้นตอนการรับรอง (ขั้นตอนขั้นต้น, ไมล์สโตน A และไมล์สโตน B)
7. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาตัวชี้วัดแต่ละขั้นตอนการรับรอง และแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม ถ้ามีประเด็นสงสัยสามารถถามคำถามในกลุ่มใหญ่ได้
8. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งจะต้องทดลองลงตรวจพื้นที่จริงโดยทดลองใช้แบบตรวจประเมินเกษตรกร ซึ่งทางวิทยากรจะต้องติดต่อเกษตรกรและเตรียมแปลงสำหรับการทดลองตรวจ
9. หลังจากลงพื้นที่แล้ว ให้แต่ละกลุ่มสรุปกิจกรรมที่ได้ไปทดลองตรวจ โดยมีประเด็นสรุปดังนี้
 - a. การใช้แบบตรวจ ความเข้าใจ
 - b. สิ่งที่พบในแปลงที่ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนด

- c. สิ่ง que เห็นว่าดีในการตรวจประเมินภายใน
- d. สิ่งที่มีประโยชน์สำหรับการปรับปรุงเพื่อตรวจประเมินโดยผู้ตรวจภายนอก

II. หัวข้อ/กิจกรรมเพิ่มเติม (30 นาที)

1. แต่ละกลุ่มถ้ามีเวลาสามารถทดลองตรวจการบริหารจัดการกลุ่มได้โดยใช้แบบตรวจประเมินการบริหารจัดการกลุ่ม (ICS)
2. สรุปผลการตรวจกลุ่มเช่นเดียวกับการตรวจเกษตรกร
3. เสนอแนะแนวทางการตรวจประเมินภายในไปใช้ในการพัฒนากลุ่มเพื่อตรวจรับรองมาตรฐาน

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำถึงเรื่องการตรวจประเมินภายในกลุ่มเป็นขั้นตอนที่ทุกกลุ่มที่จะขอรับการรับรองจะต้องดำเนินการ และต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนมีการร้องขอการตรวจรับรองโดยผู้ตรวจภายนอก

ในกรณี que ตรวจประเมินภายในพบความไม่สอดคล้องของสมาชิกค่อนข้างสูง นั้นแสดงถึงระบบคุณภาพหรือประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มค่อนข้างมีปัญหา ดังนั้นผลการตรวจประเมินภายในจะเป็นตัวช่วยทำให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของกลุ่มได้อย่างดี

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.7 การเก็บข้อมูล จัดทำเอกสารและฐานข้อมูล

2.7 การเก็บข้อมูล จัดทำเอกสารและฐานข้อมูล

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 120 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถเข้าใจถึงเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจัดการส่วนบุคคลและกลุ่ม
2. สามารถทราบว่าข้อมูลใดบ้างที่จำเป็นต้องมีการจัดบันทึก
3. สามารถจัดเตรียมเอกสารที่จำเป็นให้สอดคล้องกับการตรวจรับรอง
4. สามารถเข้าใจถึงประโยชน์และความจำเป็นของฐานข้อมูลได้
5. สามารถเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างเอกสาร ข้อมูลและฐานข้อมูล
6. สามารถใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และวางแผนการบริหารจัดการได้
7. สามารถใช้ แอปพลิเคชัน (Application) ในการบริหารจัดการฐานข้อมูลได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต/ปากกา
- กระดาษโน้ตแบบติดได้ (Post-its)
- ข้อมูลตัวอย่างของเกษตรกร
- การนำเสนอด้วย Power Point
- แผ่นพับสรุปเอกสารที่จำเป็นต้องจัดเก็บ

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้ วิทยากรต้องมีการศึกษาเรื่องของเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและกลุ่ม เอกสารจำเป็นที่สอดคล้องกับการตรวจรับรอง ประโยชน์และความจำเป็นของฐานข้อมูล การใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และวางแผนการบริหารจัดการได้ และ การใช้ แอปพลิเคชัน (Application) ในการบริหารจัดการฐานข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

เกษตรกรที่มีการรวมกลุ่ม และต้องการเสนอขอการรับรองมาตรฐาน RSPO ต้องเป็นกลุ่มที่มีการจดทะเบียนกลุ่มถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น กลุ่มต้องมีการจัดการเอกสารของสมาชิกในรูปแบบของบุคคลและกลุ่ม ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการตรวจสอบรับรอง RSPO โดยมีทั้งข้อมูลในรูปแบบเอกสารและฐานข้อมูล ทั้งนี้สามารถนำข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนการบริหารจัดการได้

กิจกรรม

I. บทนำ (20 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม:

1. วิทยากรให้ผู้เข้าร่วมอบรมแบ่งกลุ่มเป็น 6 กลุ่ม โดยอาจให้ผู้ร่วมอบรมนับ 1-6 แล้วเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน และแจกกระดาษฟลิบชาร์ทและปากกาให้แต่ละกลุ่ม
2. วิทยากรเตรียมกรณีศึกษา 2 กรณี ซึ่ง 3 กลุ่มจะได้กรณีศึกษาซ้ำกัน โดยกรณีศึกษามีดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1

ซูโจ พันสุข ทำสวนปาล์มน้ำมันอายุ 17 ปี พันธุ์ปาล์มที่ปลูกเลือกจากแหล่งเพาะกล้าที่มีป้ายรับรองจากกรมวิชาการเกษตร พื้นที่ปลูกปาล์มทั้งหมด 25 ไร่ ใสปุ๋ยปีละ 3 ครั้ง ๆ ละ 3 กิโลกรัม/ตันให้ผลผลิตเฉลี่ย 4 ตัน/ไร่/ปี มีต้นทุนการผลิต 6,500 บาท/ไร่ มีรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันได้ไร่ละ 20,000 บาท/ปี ถึงแม้ว่าราคาผลผลิตปาล์มทะลายสดปีนี้จะราคาเฉลี่ยที่ 3 บาท แต่ซูโจก็ยังไม่ค่อยเดือดร้อนเพราะต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัมเฉลี่ยอยู่ที่ 1.8 บาท ในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันแต่ละครั้งซูโจเก็บใบเสร็จรับเงิน จากลานเทไว้ในตะกร้า เป็นอย่างดี

กรณีศึกษาที่ 2

มานะ เปี่ยมสุข ทำสวนปาล์มน้ำมันเป็นอาชีพหลัก ตอนที่ย้ายมาเป็นปีที่เกิดสึนามิ พื้นที่ 25 ไร่ แต่มีสระน้ำ ประมาณ 1 ไร่ มีปาล์มหลายอายุในแปลงเดียวกัน ใสปุ๋ยตอนหน้าฝนครั้งเดียว ประมาณ 2 กระป๋องนม/ตัน มานะมักเลือกใช้ปุ๋ย โดยการถามสูตรปุ๋ยจากร้านค้ามานะจำได้ว่า สวนปาล์ม จะให้ผลผลิตปีละ ประมาณ 2.5 ตัน/ครั้ง โดยการประมาณจากจำนวนทะลายในรถบรรทุก แต่ปัจจุบันก็ยังไม่ทราบว่าตนมีรายได้ กำไรหรือขาดทุน จากการทำสวนปาล์มที่ปีละเท่าไร ส่วนมากรับเงินในแต่ละครั้งก็แะ 7-11 ต่อทุกครั้ง

3. จากกรณีศึกษาให้แต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์แล้วเขียนลงบนกระดาษฟลิบชาร์ท โดยให้วิเคราะห์เกี่ยวกับ
 - ในกรณีศึกษามีข้อมูลที่เป็นประโยชน์อะไรบ้าง?
 - ข้อมูลที่มี มีแหล่งที่มาของข้อมูลจากเอกสารอะไรบ้าง?
 - ข้อมูลที่มีสามารถนำมาใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง?
4. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยที่จะมีซ้ำกัน 3 กลุ่ม และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนกัน

5. วิทยากรสรุปให้เห็นถึงความแตกต่างของกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี โดยกรณีที่ 1 มีข้อมูลเกี่ยวกับการทำสวนปาล์มค่อนข้างครบถ้วน มีการบันทึกและการเก็บหลักฐาน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และนำมาจัดการสวนปาล์มอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ส่วนกรณีศึกษาที่ 2 จะมีความแตกต่างกับกรณีแรก ที่มีข้อมูลที่ไม่ค่อยชัดเจน เป็นการคาดคะเนหรือคาดเดา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ก็นำมาใช้วิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพไม่ค่อยได้ ในหลักสูตรนี้จึงอยากให้ผู้เข้าร่วมเห็นประโยชน์ถึงข้อมูลการทำสวนปาล์ม การจัดเก็บ และการนำข้อมูลที่เก็บมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรได้

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (90 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ ข้อสงสัย และคำถามจากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมแบ่งกลุ่มเป็น 6 กลุ่ม ตามเดิมในกิจกรรมแรก
2. ให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็น ว่าถ้าเกษตรกรมีความต้องการที่จะ “ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ และเชื่อมโยงการตลาด” จะต้องมีข้อมูลใดบ้างสำหรับเกษตรกรที่จำเป็นต้องมีการจัดเก็บ โดยใช้กระดาษฟลิปชาร์ทในการเขียนระดมความคิดเห็นในกลุ่ม (15 นาที)
3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มอื่นๆ ฟัง กลุ่มละ 5 นาที และให้มีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เข้าร่วมและวิทยากร
4. วิทยากรนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม ([ตัวอย่างสมุดบันทึก](#)) เพื่อให้กลุ่มมีความเข้าใจมากขึ้น พร้อมทั้งมีแบบของเอกสารที่สามารถนำไปใช้ได้
5. วิทยากรเน้นย้ำเรื่องข้อมูลที่เกษตรกรจำเป็นต้องมีการจัดเก็บตามสไลด์นำเสนอ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามในประเด็นที่มีข้อสงสัย

III. หัวข้อ/กิจกรรมเพิ่มเติม

ในกิจกรรมนี้มีการพัฒนาแอปพลิเคชันเพิ่มเติมเรียกว่า i-palm ซึ่งสามารถเข้าถึงผ่านทางเว็บไซต์ i-palm.info และดาวน์โหลดคู่มือผู้ใช้ได้ ([คู่มือผู้ใช้ i-Palm](#))

IV. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรสรุปถึงความสำคัญของการจัดเก็บข้อมูล โดยการใช้แบบบันทึก ซึ่งส่วนนี้เองก็จะเป็นประโยชน์สำหรับเกษตรกรเองในการวางแผนในการบริหารจัดการให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ คือการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน นอกจากนี้ข้อมูลและฐานข้อมูลของกลุ่มมีความสำคัญอย่างมากในการใช้สำหรับการรับรองมาตรฐาน RSPO ดังนั้นเกษตรกรควรมีการจดบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.8 การทำแผนที่แปลงเกษตรกร

2.8 การทำแผนที่แปลงเกษตรกร

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 120 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำแผนที่เกษตรกร
2. สามารถใช้เครื่องมือในการทำแผนที่แปลงเกษตรกรในรูปแบบดิจิทัลได้
3. สามารถเชื่อมโยงแผนที่แปลงในระบบฐานข้อมูลเกษตรกรได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- เครื่องจับพิกัดทางภูมิศาสตร์ (GPS) หรือสมาร์ทโฟนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้
- คอมพิวเตอร์

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้เน้นไปที่คณะกรรมการกลุ่มหรือสมาชิกที่สนใจในการทำแผนที่แปลงในระบบดิจิทัล โดยแผนที่แปลงจะเป็นรูปร่างแปลที่เป็นรูปหลายเหลี่ยม (Polygon) จะมีประโยชน์ในการเห็นภาพรวมทั้งหมดของแปลงรวมทั้งภาพรวมของแปลงสมาชิกในกลุ่ม และสามารถใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยง หรือการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะใช้ในกระบวนการของการขอรับรองมาตรฐาน RSPO

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

วิทยากรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาหรือมีความรู้เกี่ยวกับการจับพิกัดทางภูมิศาสตร์โดยใช้เครื่อง GPS หรือสมาร์ทโฟนที่มีแอปพลิเคชันในการจับพิกัด อีกทั้งต้องสามารถใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรม Google Earth ได้เพื่อการทำแผนที่แปลง

โปรแกรมที่มีความจำเป็นในการทำแผนที่ ตัวอย่างเช่น

- LING สำหรับ [iOS](#) และ สำหรับ [Android](#)
- App Coordinates สำหรับ [Android](#) สำหรับ [iOS](#)
- [Google Earth](#)

ท่านสามารถใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันอื่นได้ตามความถนัด ทั้งนี้สิ่งที่ต้องการคือพิกัดแปลงในรูปแบบ X, Y หรือ E,N ท่านสามารถดาวน์โหลดขั้นตอนการใช้แอปพลิเคชัน LING ได้ที่นี่ ([คู่มือการใช้แอปพลิเคชัน LING](#))

กิจกรรม

I. บทนำ (60 นาที)

วิธีการดำเนินกิจกรรม:

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บพิกัดแปลง

การเก็บพิกัดแปลงเป็นขั้นตอนแรกเพื่อเตรียมในขั้นตอนต่อไปในการทำ Shape file การเก็บพิกัดแปลงสามารถทำได้ 2 แบบคือ การเก็บเป็นจุด (Waypoint) และการเดินเก็บเส้นรอบรูป (Tracking) โดยแต่ละแบบมีรายละเอียดดังนี้

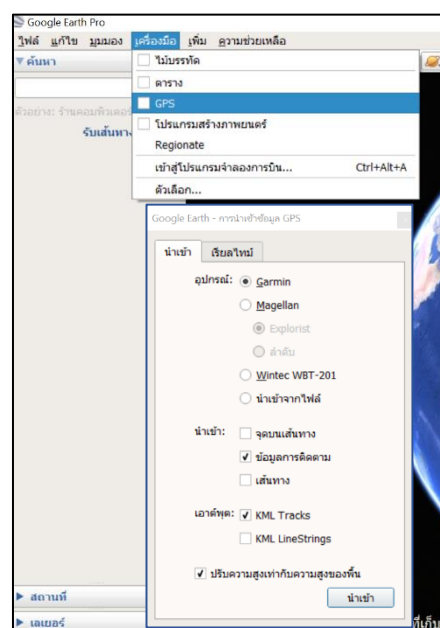
ประเด็น	การเดินเก็บเส้นรอบรูป	การเก็บจุด
วิธีการ	ต้องมีการเดินรอบแปลงทั้งหมด	สามารถเก็บแค่จุดเดี่ยวกลางแปลง
ผลลัพธ์ที่ได้	ไฟล์เป็นรูปร่างแปลง	จุดพิกัด X, Y หรือ E, N
ระยะเวลา	ต้องใช้เวลาในการเดินรอบแปลง	ค่อนข้างเร็ว ประหยัดเวลา
ความแม่นยำ	ค่อนข้างมีความแม่นยำ กรณีแปลงเอกสารสิทธิ์ไม่ชัดเจน แนะนำให้ใช้กับพื้นที่ ภบท.5 หรือ สปก.	ต้องมีการตรวจสอบกับเอกสารสิทธิ์เพื่อวาดแปลงอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างไฟล์ .kmz หรือ .kml

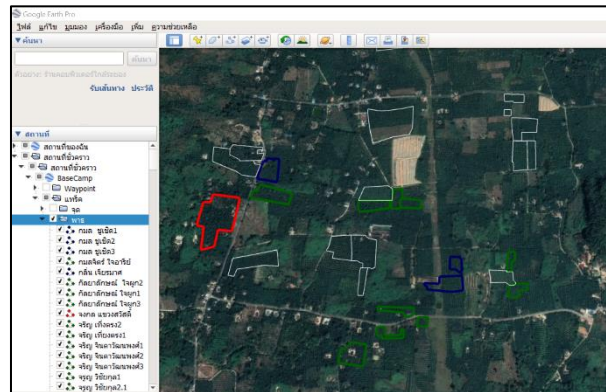
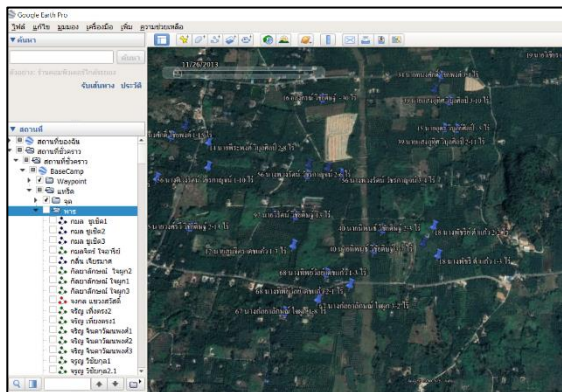
ขั้นตอนต่อไปเป็นการสร้างไฟล์ .kmz หรือ .kml บนโปรแกรม Google Earth ซึ่งขั้นตอนนี้อาจมีวิธีที่แตกต่างกันดังนี้

1. ใช้ GPS ในการจับพิกัดแปลง

- 1) เปิดโปรแกรม Google Earth
- 2) ไปที่ **เครื่องมือ** และเลือก GPS
- 3) จะมีหน้าต่างใหม่ขึ้นมาแสดงการนำเข้าข้อมูล
- 4) ให้เลือก **Garmin** แล้วเลือก **ข้อมูลการติดตาม** (ในกรณีที่มีการเก็บพิกัดแบบเดินรอบแปลง) หรือเลือก **จุดบนเส้นทาง** (ในกรณีที่เก็บพิกัดแบบจุด)
- 5) คลิกเลือกที่ **KML Tracks**
- 6) คลิกเลือกที่ **ปรับความสูงเท่ากับความสูงของพื้น**

- 7) คลิกเลือก **นำเข้า**
- 8) ข้อมูลที่ทำการเก็บก็จะแสดงในโปรแกรม Google Earth โดยจะแสดงตามรูปแบบที่เราเก็บข้อมูล ตามช่องนำเสนอด้านซ้ายมือ

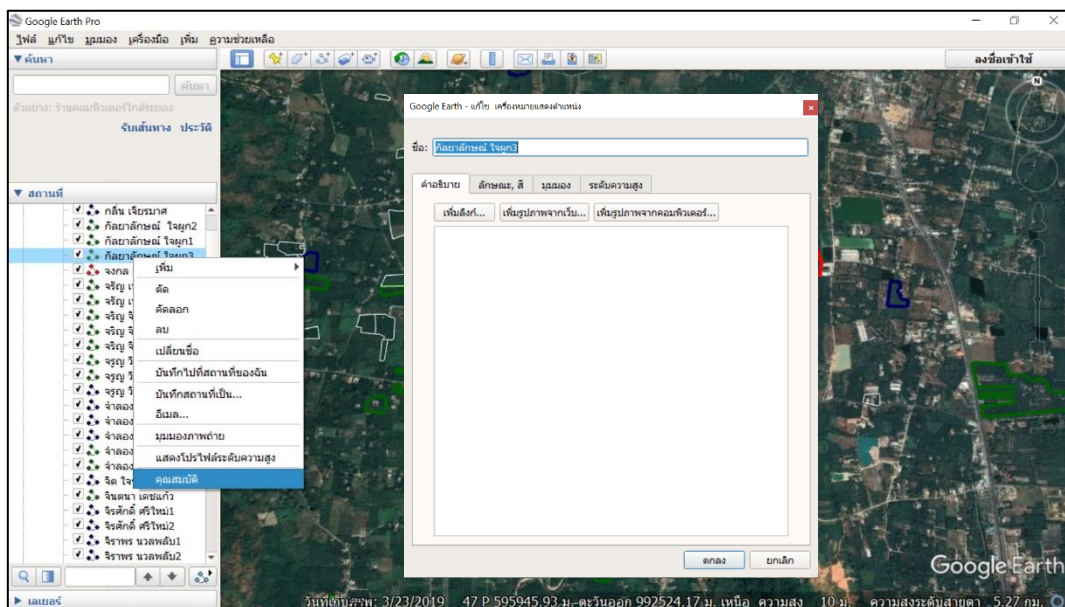

รูปแสดงการเก็บพิกัดในกรณีจับพิกัดจุดเดียว (Waypoint)

รูปแสดงการเก็บพิกัดในกรณีจับพิกัดแบบเดินรอบแปลง

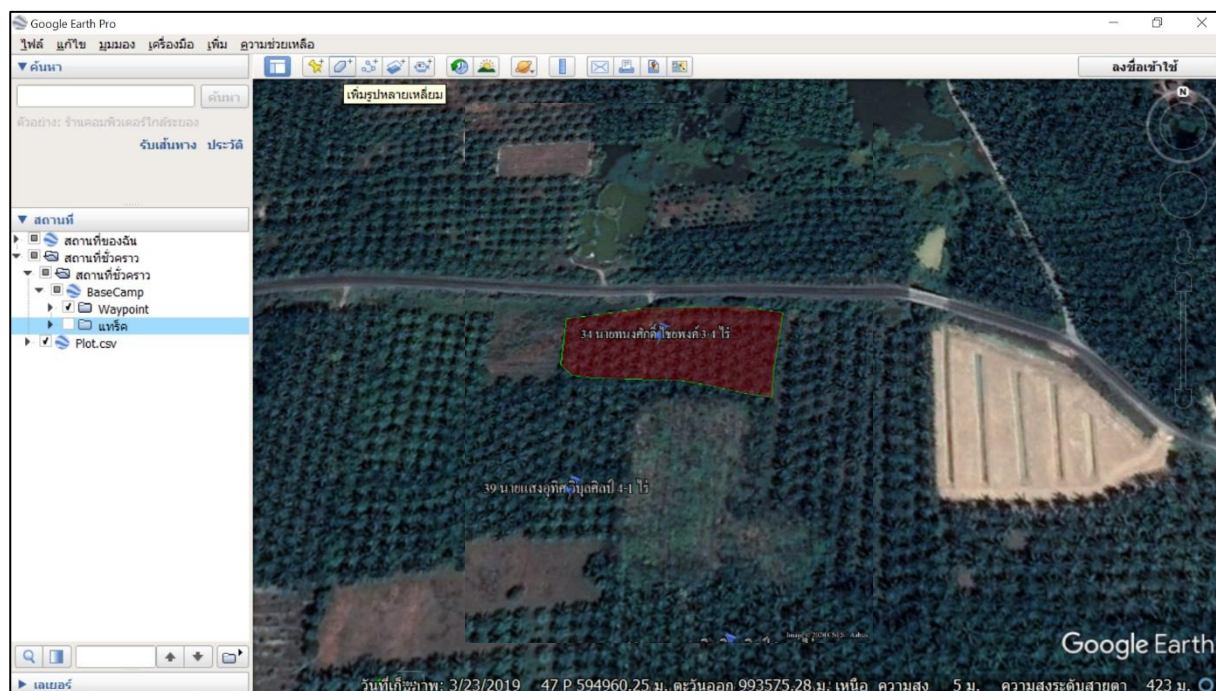
(Tracking)

- 9) ท่านสามารถแก้ไขข้อมูลแต่ละจุดหรือเส้นรูปร่างแปลงได้ โดยการคลิกขวาที่ข้อมูลที่อยู่ด้านซ้ายมือ แล้วไปที่ **คุณสมบัติ** แล้วทำการแก้ไขชื่อ หรือข้อมูลเพิ่มเติมได้ แล้วกด **ตกลง**

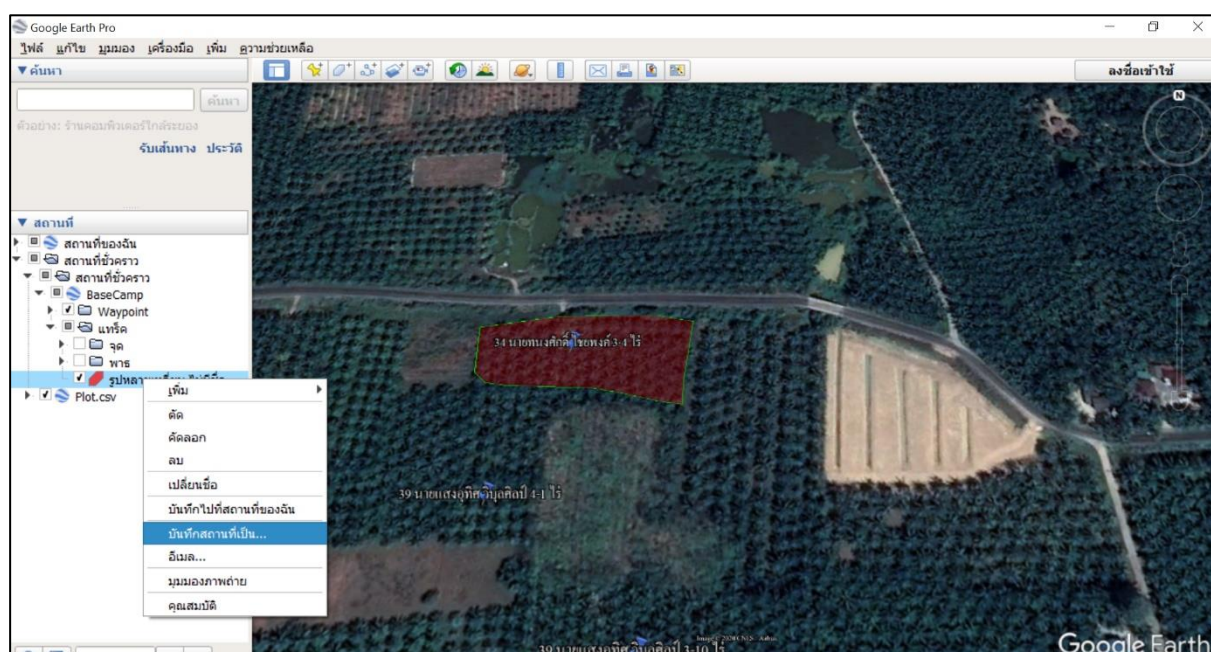

- 10) ในกรณีทีเก็บข้อมูลเป็นจุดพิกัด (Waypoint) ท่านจะต้องมีการวาดเส้นขอบเขตแปลงด้วยตนเองในโปรแกรม Google Earth เพิ่มเติม
- 11) ไปที่แถบเครื่องมือแล้วเลือก **เพิ่มรูปหลายเหลี่ยม**
- 12) แล้ววาดเส้นขอบเขตแปลง ซึ่งกระบวนการนี้ท่านจำเป็นต้องนำเอกสารสิทธิ์ของแปลงเกษตรกรรมมาเทียบเคียงในการวาดเส้นรอบแปลงด้วย เพื่อความถูกต้อง

- 13) เมื่อวาดออกมาแล้ว ทำสามารถแก้ไขข้อมูล หรือการปรับแต่งสีของแปลงโดยการคลิกขวา แล้วไปที่ **คุณสมบัติ** และทำการแก้ไขข้อมูล
- 14) ในการวางแปลงนั้นขอให้ย้ายแปลงที่วาดเสร็จแล้วมาอยู่ในโพลเดอร์เดียวกัน โดยการสร้าง โพลเดอร์ด้านซ้ายมือขึ้นมา แล้วดึงมาไว้ด้วยกัน

- 15) หลังจากวาดเสร็จแล้ว ให้คลิกขวาที่โพลเดอร์ที่เราเก็บที่อยู่ด้านซ้าย แล้วเลือก บันทึกสถานที่ เป็น.. แล้วบันทึกเป็น .kmz หรือ .kml ซึ่งข้อมูลนี้สามารถนำเข้าเป็น Shape file ได้ในลำดับต่อไป

II. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำถึงประโยชน์ของการทำแผนที่แปลงเกษตรกรกว่าสามารถใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนา
กลุ่มได้ และปัจจุบันเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการเนกษตร นอกจากนี้การทำแผนที่แปลง
ที่แปลงในรูปแบบดิจิทัลสามารถต่อยอดในเรื่องการขอรับการรับรอง การวางแผนจัดการพื้นที่เสี่ยง
การวางแผนสำหรับพื้นที่ปลูกใหม่ ได้อีกด้วย

การทำแผนที่แปลง ทำให้กลุ่มได้ทราบภาพรวมของพื้นที่แปลงว่าเกษตรกรมีพื้นที่แปลงกระจายตัว
อย่างไร และจะจัดการได้อย่างไร

3. กติกรรม

3.1 ความรู้พื้นฐานของปาล์มน้ำมัน

3.1 ความรู้พื้นฐานของปาล์มน้ำมัน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 60 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและเห็นความสำคัญของปาล์มน้ำมัน
2. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจพฤกษศาสตร์ของปาล์มน้ำมัน
3. เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลือกใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและเห็นความสำคัญของปาล์มน้ำมัน เข้าใจพฤกษศาสตร์ของปาล์มน้ำมัน และสามารถเลือกใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และลดการทำลายสภาพธรรมชาติ โดยการไม่รุกล้ำพื้นที่ป่า แม่น้ำ ลำคลอง รวมไปถึงพื้นที่ดินพรุ

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมันมีความสัมพันธ์กับอัตราการสังเคราะห์แสง ซึ่งกระบวนการสังเคราะห์แสงเป็นกระบวนการเปลี่ยน คาร์บอนไดออกไซด์ น้ำ ธาตุอาหาร และแสงแดด ไปเป็นคาร์โบไฮเดรต เพื่อแบ่งใช้ในกระบวนการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน ดังนั้นถ้าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งขาดหรือน้อยลงจะมีผลต่อการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน ในแต่ละสภาพพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำ และธาตุอาหารแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้ 1) สภาพภูมิอากาศ และ 2) สภาพดิน ซึ่งปัจจัยทั้งสองนี้มีผลต่อกระบวนการสังเคราะห์แสงของปาล์มน้ำมัน และเมื่อพิจารณาร่วมกับพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แล้ว จะทำให้ได้ผลผลิตเฉพาะพื้นที่สูงที่สุด ดังนั้นการพิจารณาเลือกพื้นที่ปลูก และการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่การผลิตปาล์มน้ำมันจึงมีความสำคัญต่อการจัดการสวนปาล์มน้ำมันในระยะยาว (ภาคผนวก 1)

กิจกรรม

I. บรรยาย (30 นาที)

วิทยากรกล่าวถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญของปาล์มน้ำมัน และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปาล์ม น้ำมัน

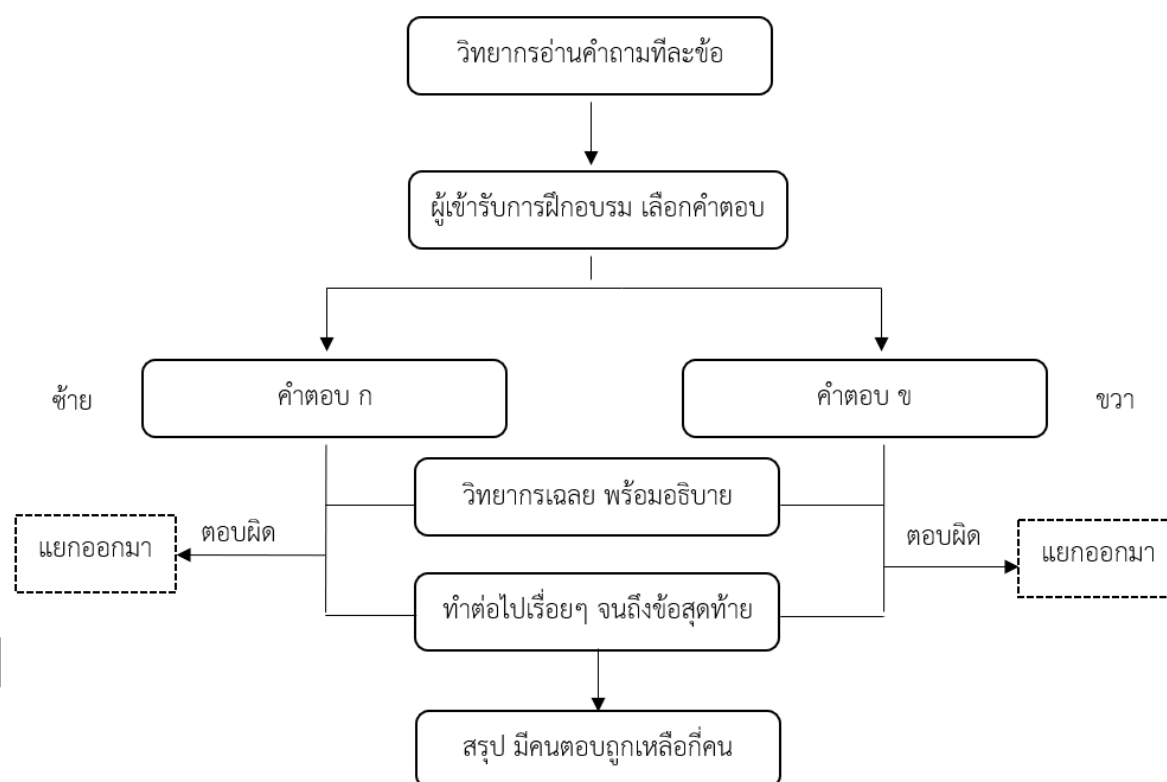
วิทยากรบรรยายโดยใช้ [Power Point ความรู้พื้นฐานของปาล์มน้ำมัน](#)

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (25 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนี้ สุดท้ายแล้วจะทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมตอบคำถามที่ได้เตรียมไว้ ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ก และ ข
2. วิทยากรอ่านคำถามทีละข้อ แล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเลือกคำตอบ
3. ถ้าเลือกคำตอบ ก ให้แยกไปอยู่ทางซ้าย ถ้าเลือกคำตอบ ข ให้แยกไปอยู่ทางขวา
4. วิทยากรเฉลยคำตอบทีละข้อ พร้อมอธิบายเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความเข้าใจ
5. คนที่ตอบผิดให้แยกออกจากบริเวณนั้น
6. ทำไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะถึงข้อสุดท้าย หรือจนกว่าไม่มีคนที่ตอบถูก
7. สรุปว่ามีคนตอบถูกจนถึงข้อสุดท้ายกี่คน

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (5 นาที)

วิทยากรสรุปให้เห็นความสำคัญของปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นพืชน้ำมันที่ให้ผลผลิตน้ำมันต่อหน่วยพื้นที่สูงที่สุด และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจลักษณะของปาล์มน้ำมัน และสามารถเลือกใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และลดการทำลายสภาพธรรมชาติ โดยการไม่รุกล้ำพื้นที่ป่า แม่น้ำ ลำคลอง รวมไปถึงพื้นที่ดินพรุ

คำถามมีดังนี้

1. เพราะเหตุใดปาล์มน้ำมันถึงมีความสำคัญ
 - ก. เพราะเป็นพืชน้ำมันที่ให้ผลผลิตน้ำมันต่อหน่วยพื้นที่สูงที่สุด
 - ข. เพราะเป็นพืชที่ผลผลิตมีราคาสูง
2. ถิ่นกำเนิดของปาล์มน้ำมันอยู่ในข้อใด
 - ก. อเมริกาเหนือ
 - ข. แอฟริกาตะวันตก
3. ประเทศใดผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุดในโลก
 - ก. อินโดนีเซีย
 - ข. มาเลเซีย

หมายเหตุ อินโดนีเซียผลิตได้ 36,000,000 ตัน (53.84% ของการผลิตทั้งหมด)

มาเลเซียผลิตได้ 21,000,000 ตัน (31.41% ของการผลิตทั้งหมด)

ไทยผลิตได้ 2,200,000 ตัน (3.29% ของการผลิตทั้งหมด)

ข้อมูล ณ ปี 2560

4. จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในประเทศไทยคือ

ก. กระบี่

ข. สุราษฎร์ธานี

หมายเหตุ เนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

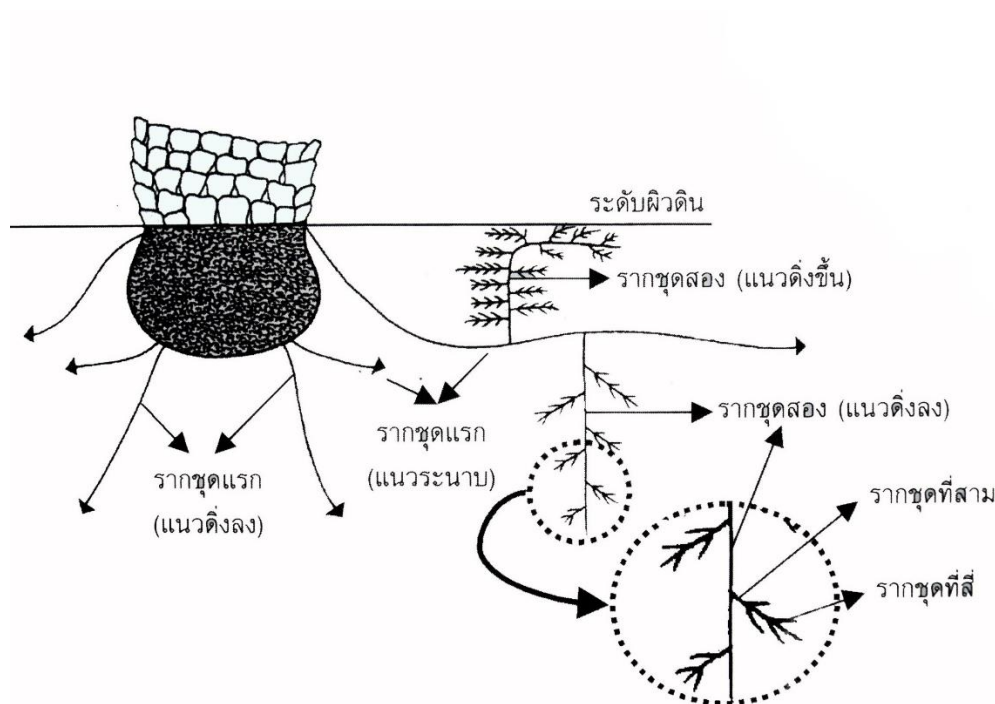
จังหวัด	เนื้อที่ (ไร่)
รวมทั้งประเทศ	5,878,127
ภาคเหนือ	88,753
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	203,694
ภาคกลาง	516,691
ภาคใต้	5,068,989
สุราษฎร์ธานี	1,306,973
กระบี่	1,138,323
ชุมพร	1,026,000

5. ระบบรากปาล์มน้ำมันมีลักษณะอย่างไร

ก. ระบบรากฝอยมีราก 4 ชุด

ข. ระบบรากฝอยแนวตั้งดูดซับธาตุอาหาร

หมายเหตุ ปาล์มน้ำมันมีระบบรากฝอย 4 ชุด

รากชุดแรก (primary roots) เป็นรากแรกที่เกิดจากฐานของลำต้นรูปกรวย มีการเจริญเติบโต 2 แนว คือแนวตั้งลง และแนวระนาบ รากมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 6-10 มม. ความยาว 3-4 เมตร และอาจจะยาวมากกว่านี้ ส่วนของรากที่ทำหน้าที่ดูดน้ำและธาตุอาหารอยู่ตรงบริเวณส่วนกลางของราก รากชุดแรกที่ยกลงในแนวตั้งทำหน้าที่ช่วยค้ำจุนพวงลำต้นเท่านั้น ไม่ได้ทำหน้าที่อื่นมากนัก

รากชุดที่ 2 (secondary roots) เป็นรากที่เกิดจากรากชุดแรก โดยเกิดในแนวระนาบมากกว่าแนวตั้ง ทิศทางการแตกแขนงมี 2 ประเภทคือ แตกแขนงในแนวตั้งขึ้น และในแนวตั้งลง ทั้ง 2 ประเภทจะตั้งฉากกับรากชุดแรกแต่ขนาดเล็กกว่า จำนวนที่เกิดเกือบเท่าๆ กัน มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-4 มม.

รากชุดที่ 3 (tertiary roots) มีทิศทางของการเกิดตั้งฉากกับรากชุดที่ 2 แต่ขนานกับรากชุดแรก มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.7-1.2 มม. และความยาวไม่เกิน 15 ซม.

รากชุดที่ 4 (quaternary roots) อาจจะมีหรือไม่มี ถ้ามีจะมีการเจริญหรือพัฒนามาจากรากชุดที่ 3 มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.1-0.3 มม. ความยาวไม่เกิน 3 ซม.

นอกจากนี้ปาล์มน้ำมันยังมีรากอีกชุดหนึ่งแตกออกมา คือรากอากาศ ทำหน้าที่จับและแลกเปลี่ยนอากาศระหว่างเนื้อเยื่อรากกับบรรยากาศ

6. แผลงชนิดใดช่วยในการผสมเกสรปาล์มน้ำมัน
- ก. ด้วงกุหลาบ
- ข. ด้วงวง**
7. สภาพพื้นที่ใดเหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำมันได้มากกว่า
- ก. ที่ลาดชัน
- ข. นาร้าง**
8. ส่วนใดของผลปาล์มน้ำมันที่มีน้ำมันมากที่สุด
- ก. เปลือกชั้นกลางหรือกาบ (Mesocarp)**
- ข. เนื้อเมล็ดในปาล์ม (Kernel)

หมายเหตุ *mesocarp* เป็นเนื้อเยื่อเส้นใยสีส้มแดงเมื่อสุก และมีน้ำมันอยู่ในชั้นนี้

9. เส้นใยเยื่อหุ้มกะลามากเป็นลักษณะเฉพาะของพันธุ์ปาล์มน้ำมันกลุ่มใด
- ก. ดูรา และ เทเนอร์่า
- ข. ฟิสิเฟอร์่า และ เทเนอร์่า**
10. ปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ
- ก. 1,200 – 1,500 มิลลิเมตรต่อปี
- ข. 2,500 – 3,500 มิลลิเมตรต่อปี**
11. การเกิดและพัฒนาของตาดอกเกิดขึ้นที่บริเวณใด
- ก. ซอกทางใบ**
- ข. ยอด
12. จังหวัดใดไม่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน
- ก. สตูล
- ข. แพร่**

หมายเหตุ จังหวัดแพร่ไม่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันเนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนน้อย

จังหวัดแพร่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,400 มม./ปี (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

จังหวัดสตูล ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,492.48 มม./ปี (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

13. สาเหตุหลักที่ไม่ควรนำต้นกล้าปาล์มใต้โคนมาปลูก
- ก. ได้ลักษณะพันธุ์ที่ไม่ดี**

ข. ไม่มีการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

หมายเหตุ พาล์มน้ำมันเป็นพืชผสมข้าม ซึ่งพาล์มน้ำมันพันธุ์ดีต้องเป็นลูกผสมเทเนอรา หากเก็บลูกได้โคนมาปลูกจะได้ต้นที่มีโอกาสแสดงลักษณะที่เหมือนต้นพ่อหรือต้นแม่ คือมีลักษณะกะลาหนา มีเส้นใยน้อย ผลฝ่อ เป็นพันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพ

14. ข้อใดถูกต้อง

ก. ทุกทางใบมีตาดอก

ข. ในพาล์มต้นเดียวกันจะมีเพียงเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น

หมายเหตุ พาล์มน้ำมันมีดอกเพศเมียและเพศผู้แยกช่อดอกภายในต้นเดียวกัน (monoecious) จัดเป็นพืชผสมข้าม ที่ตำแหน่งของทางใบมีตาดอก 1 ตา อาจจะพัฒนาเป็นช่อดอกเพศผู้หรือเพศเมีย บางครั้งอาจจะพบว่ามียอดกระเทย ซึ่งมีทั้งดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ในช่อเดียวกัน

3. กสิกรรม

3.2 พันธุ์ การคัดเลือก และการเลือกซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมัน

3.2 พันธุ์ การคัดเลือก และการเลือกซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมัน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 90 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพันธุ์ การคัดเลือก และการเลือกซื้อต้นกล้าปาล์ม น้ำมันที่ดี ซึ่งใช้ประกอบการตัดสินใจในการพิจารณาเลือกใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันให้เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ปลูก
2. เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าใจและคัดแยกต้นกล้าผิดปกติทิ้งได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)
- บอร์ด
- ภาพคำถาม
- ปากกาเคมี

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพันธุ์ปาล์มน้ำมัน การจัดการแปลงเพาะกล้าปาล์มน้ำมัน การคัดเลือกต้นกล้าผิดปกติ สามารถเลือกซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมันพันธุ์ดี สำหรับปลูกสร้างสวนปาล์มน้ำมันได้

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ในการทำสวนปาล์มน้ำมันนั้น “พันธุ์ปาล์มน้ำมัน” นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำสวนปาล์มน้ำมัน และเป็นปัจจัยที่ผู้ปลูกตัดสินใจเลือกพันธุ์ปลูกไปแล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากจะปลูกใหม่ ดังนั้นพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ใช้ปลูกจึงมีความสำคัญมากในการให้ผลผลิตของสวนปาล์มน้ำมันในระยะยาวนานถึง 25 ปี (ภาคผนวก 2)

กิจกรรม

I. บรรยาย (60 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

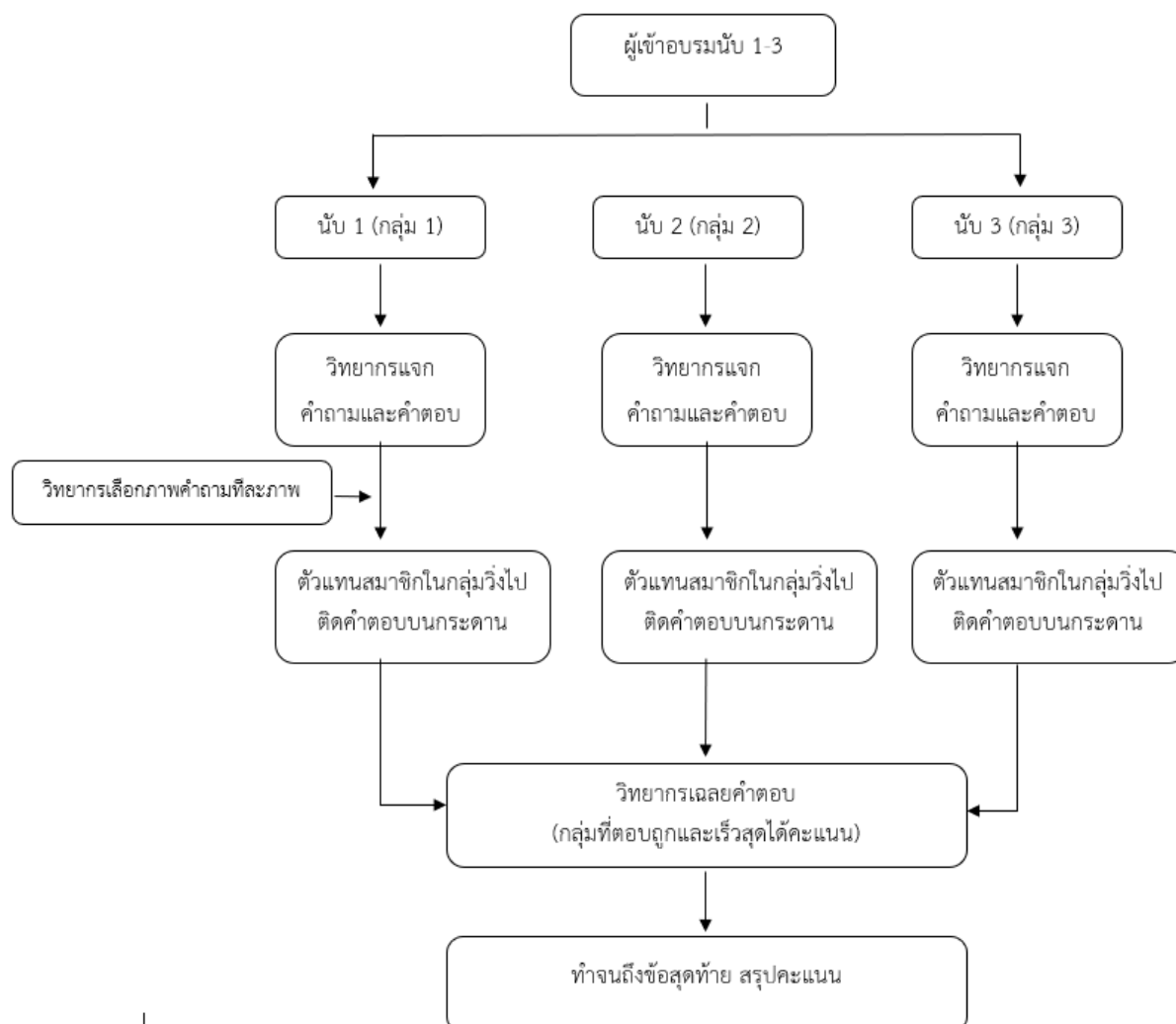
วิทยากรบรรยายโดยใช้ Power Point พันธุ์ การคัดเลือก และการเลือกซื้อต้นกล้าปาล์ม

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (25 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

กิจกรรมนี้เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจ ไหวพริบและทักษะ ในการคัดเลือกและการเลือกซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพ

วิทยากรพยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วมโดยผู้ที่ออกไปติดคำตอบไม่ควรเป็นคนเดิม

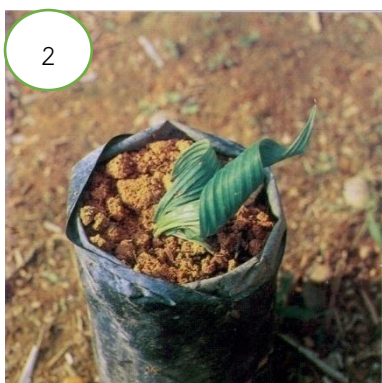
แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น 3 กลุ่ม โดยให้นับ 1 ถึง 3 คนที่ได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน
2. วิทยากรแจกภาพคำถามให้แต่ละกลุ่ม ซึ่งมีหมายเลขอยู่ที่ภาพทุกภาพ และแจกคำตอบให้เลือกตอบ
3. วิทยากรสุ่มภาพคำถามขึ้นมาให้แต่ละกลุ่มตอบ
4. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมตอบคำถามโดยรีบวิ่งไปติดคำตอบบนกระดานที่เตรียมไว้
5. วิทยากรเฉลยคำตอบ ให้ดูว่ากลุ่มไหนตอบถูกและเร็วที่สุด กลุ่มที่ตอบถูกและเร็วที่สุดจะได้คะแนน
6. ทำไปเรื่อยๆ จนถึงข้อสุดท้าย แล้วสรุปคะแนน

โดยคำถามจะเป็นรูปภาพลักษณะของต้นกล้าปาล์มน้ำมัน ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบว่าภาพที่เห็นเป็นลักษณะใดของต้นกล้าปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีภาพดังนี้ [\(ดาวน์โหลดภาพ\)](#)

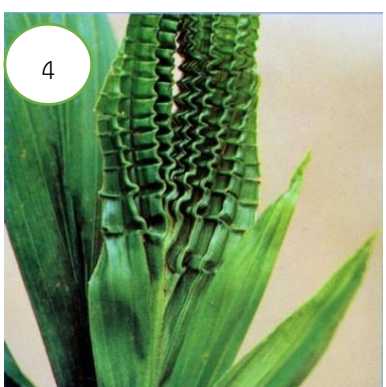
ใบเรียวยาวแคบ

ยอดและใบปิดเบี้ยว

ใบมันรอบเส้นกลางใบ

ใบมันย่น

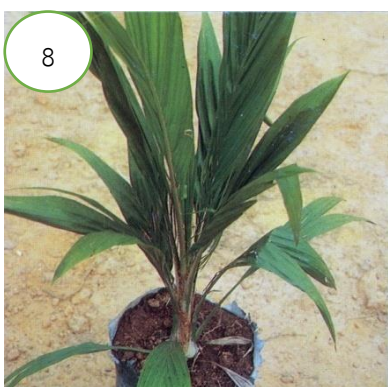
ใบกิ่งกลางยอด

ใบต่าง

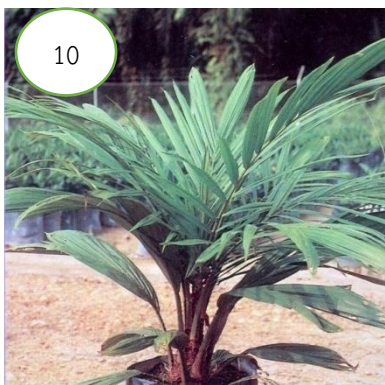
ต้นกล้าปกติ

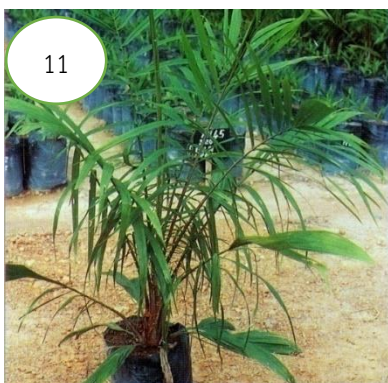
ใบย่อยไม่คลี่

ต้นสูงชะลูด

ใบเกิดใหม่สั้น

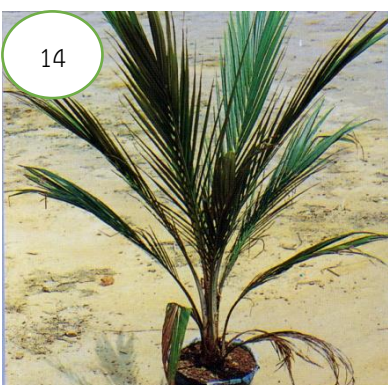
ทางใบตก ลำต้นอ่อนแอ

ใบย่อยแน่นทึบ

ใบย่อยห่างกัน

ใบย่อยแคบ

คำตอบ (สำหรับเลือกตอบ)

- ใบเรียวแคบ
- ยอดและใบบิดเบี้ยว
- ใบมีวนรอบเส้นกลางใบ
- ใบมีวนย่น
- ใบกึ่งกลางขอบ
- ใบต่าง
- ต้นกล้าปกติ
- ใบย่อยไม่คี่
- ต้นสูงชะลูด
- ใบเกิดใหม่สั้น
- ทางใบตก ลำต้นอ่อนแอ
- ใบย่อยแน่นทึบ
- ใบย่อยห่างกัน
- ใบย่อยแคบ

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (5 นาที)

วิทยากรสรุปหลักในการเลือกซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมันที่ถูกต้อง ได้แก่ การพิจารณาแหล่งที่มาของพันธุ์ และแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ เลือกซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมันลูกผสมเทเนอราจากแหล่งเพาะที่ได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร ที่มีการคัดทิ้งต้นกล้าที่ไม่สมบูรณ์หรือต้นกล้าที่ผิดปกติ ขอเอกสารรับรองพันธุ์จากแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ จากผู้จำหน่ายต้นกล้า และขอใบเสร็จรับเงินไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมันในระยะยาว และสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

3. กสิกรรม

3.3 การปลูกปาล์มน้ำมัน

3.3 การปลูกปาล์มน้ำมัน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 120 นาที

วัตถุประสงค์ :

เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ จนถึงการจัดการภายหลังการปลูก

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)
- กระดาษสี
- บอร์ด
- หมุดสำหรับติดบอร์ด
- ก่องใส่คำตอบ
- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเคมี

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อช่วยให้เกษตรกรได้รับผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนมากที่สุด

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชยืนต้น มีอายุการให้ผลผลิตอย่างยาวนาน (20–25 ปี) ดังนั้นการวางแผนเตรียมการปลูกและการปลูกสร้างสวนปาล์มน้ำมันในช่วงแรกนั้นมีความสำคัญที่สุด เพราะต้นปาล์มน้ำมันจะให้ผลผลิตสูงอย่างสม่ำเสมอขึ้นอยู่กับการเตรียมพื้นที่ การเลือกใช้ต้นกล้าพันธุ์ดี การปลูก และการจัดการสวนในระยะเริ่มปลูกสร้างสวน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ต้นปาล์มอยู่ในระยะอ่อนแอ ดังนั้นการปฏิบัติที่ถูกต้องวิธีในการปลูก และการดูแลรักษา จะเป็นแนวทางอันหนึ่งที่ทำให้สามารถเพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้ในระยะยาว

การปลูกปาล์มน้ำมันที่ประสบความสำเร็จ มีเป้าหมายหลัก 2 ประการคือ

- 1) การปลูกปาล์มน้ำมันที่ทำให้ได้ผลผลิตเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเป็นการลดระยะเวลาในการได้รับรายได้จากการปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งระยะเวลาจากการปลูกถึงเริ่มให้ผลผลิต ขึ้นอยู่กับการจัดการการปลูก (ความสมบูรณ์ของต้นกล้า การเตรียมแปลงปลูก และวิธีการปลูก) การดูแลรักษาหลังการปลูก และช่วงเวลาของการปลูก
- 2) การปลูกปาล์มน้ำมันให้ได้ระยะปลูกที่ให้ผลผลิตสะสมสูงที่สุดตลอดอายุของปาล์มน้ำมัน

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการผลิตปาล์มน้ำมันให้ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าต่อการลงทุนได้แก่

- การเตรียมพื้นที่ และการปรับปรุงพื้นที่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน
- การเลือกต้นกล้าปาล์มน้ำมัน
- การปลูกปาล์มน้ำมัน
 - วางแผนผังแปลง
 - การทำถนน
 - การทำร่องระบายน้ำ
 - การเตรียมการระบบการให้น้ำ
 - ปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน
 - การเตรียมหลุมปลูก
 - การปลูก
 - การจัดการภายหลังปลูก

(ภาคผนวก 3)

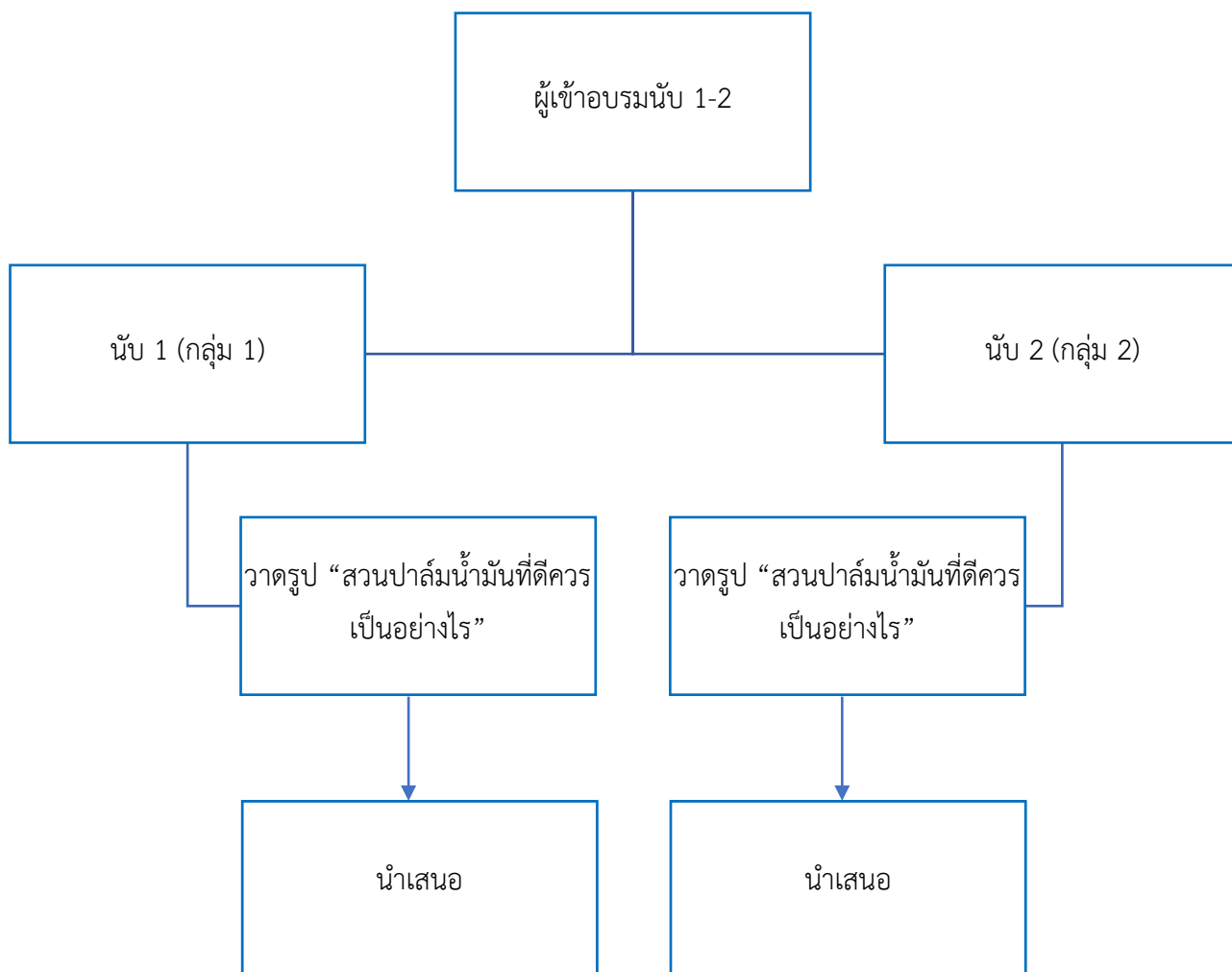
กิจกรรม

I. กิจกรรมสอบถามแนวคิด (30 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

กิจกรรมนี้เป็นการสอบถามแนวคิด ทศนคติ และวิธีการในการทำสวนปาล์มน้ำมันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการบรรยายต่อไป โดยจะเน้นย้ำในเรื่องที่ผู้เข้าอบรมสนใจ และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

แนวทางสำหรับกิจกรรม

- แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น 2 กลุ่ม โดยให้นับ 1 และ 2 คนที่ได้เลขเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน
- ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันวาดรูป “สวนปาล์มน้ำมันที่ดีควรเป็นอย่างไร” โดยเขียนเป็นคีย์เวิร์ดสั้นๆ
- ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ

II. บรรยาย (50 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

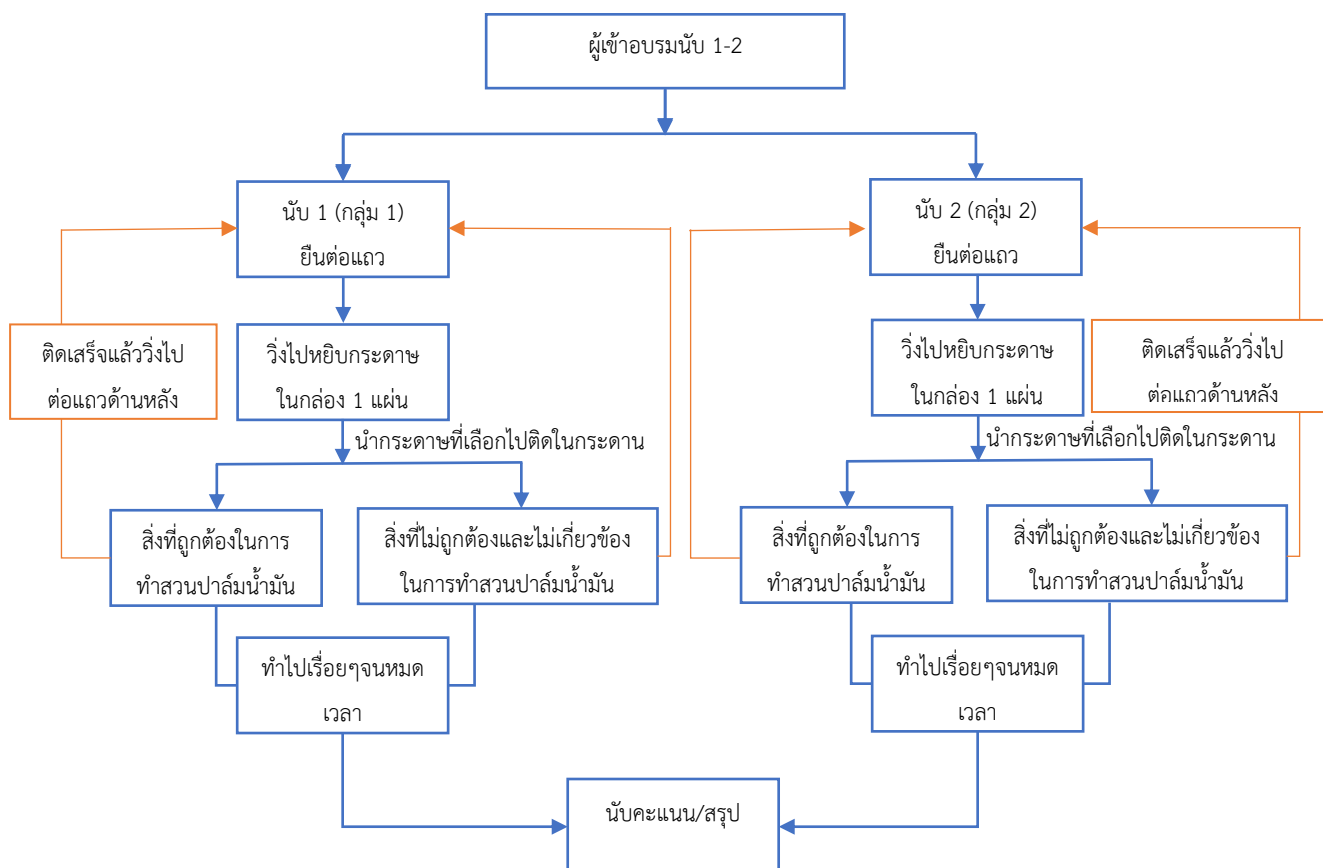
วิทยากรบรรยายโดยใช้ [Power Point การปลูกปาล์มน้ำมัน](#)

III. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (30 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ในกิจกรรมนี้เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ไหวพริบ ความรอบคอบ เหมือนกับการจัดการสวนปาล์มที่ต้องหมั่นสำรวจแปลงอยู่เสมอว่ามีต้นไหนผิดปกติบ้าง และเจ้าของของต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวนที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งในกิจกรรมนี้เป็นการให้ทุกคนมีส่วนร่วมเพราะต้องออกไปดูคำตอบทีละคนเพื่อไปบอกผู้เขียนคำตอบ เมื่อบอกเสร็จต้องวิ่งมาต่อด้านหลังของแถวใหม่

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น 2 กลุ่ม โดยให้จับ 1 และ 2 คนที่ได้เลขเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน
2. เมื่อได้กลุ่มแล้วให้สมาชิกในกลุ่มยืนต่อแถว เพื่อเตรียมวิ่งไปหยิบกระดาษคำตอบในกล่อง
3. โดยในกล่องจะมีคำตอบ 2 ประเภทคือ สิ่งที่ต้องใช้ในการทำสวนปาล์มน้ำมัน และสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องในการทำสวนปาล์มน้ำมัน
4. ให้สมาชิกผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิ่งไปหยิบกระดาษคำตอบในกล่องที่ได้เตรียมไว้ทีละคน คนละ 1 ใบ
5. แล้ววิ่งไปติดกระดาษคำตอบที่บอร์ด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านซ้ายเป็นสิ่งที่ถูกต้องในการทำสวนปาล์มน้ำมัน และด้านขวาเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องในการทำสวนปาล์มน้ำมัน
6. เมื่อติดคำตอบเสร็จแล้วให้วิ่งไปต่อแถวด้านหลังตามลำดับ
7. โดยกำหนดเวลาในการทำกิจกรรม 5 นาที เมื่อครบ 5 นาทีแล้วให้ทุกคนหยุด
8. วิทยากรเฉลยคำตอบ แล้วนับคะแนนว่ากลุ่มไหนสามารถติดคำตอบได้ถูกต้องมากที่สุด
9. ถ้าติดคำตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าติดคำตอบผิด จะถูกหัก 1 คะแนน

ข้อความในกล่องมีดังนี้

สิ่งที่ถูกต้องในการทำสวนปาล์มน้ำมัน ได้แก่

- ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ ฤดูฝน
- ศัตรูที่สำคัญที่สุดของปาล์มน้ำมันอายุ 1 ปี คือ หนอน
- ระยะที่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันคือ 9x9x9 เมตร
- การปลูกปาล์มน้ำมัน ระยะ 9x9x9 เมตร ปลูกได้จำนวน 22 ต้นต่อไร่
- ปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ปลูกพืชคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นในดิน
- ปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันวัชพืช
- พืชคลุมดินตระกูลถั่วที่นิยมปลูก คือ ซีรูลีเยม
- ใช้ทะเลทรายเปล่าปาล์มน้ำมันเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ
- ใช้ทะเลทรายเปล่าปาล์มน้ำมันเพื่อช่วยรักษาความชื้นของดิน
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ 2,500-3,500 มิลลิเมตรต่อปี
- ต้นกล้าปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมในการปลูกควรมีอายุ 8-12 เดือน
- ใช้ตาข่ายหุ้มรอบโคนต้นปาล์มน้ำมันเพื่อป้องกันหนู
- แมลงศัตรูที่สำคัญของปาล์มน้ำมันคือ ตัวงูทูลาบ

- แผลงศัตรูที่สำคัญของปาล์มน้ำมันคือ ดั้วแรด
- ควรรองกันหลุมด้วยปุ๋ยหมัก ก่อนปลูก
- ควรรองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอก ก่อนปลูก
- ควรรองกันหลุมด้วยปุ๋ยร็อคฟอสเฟต (0 - 3 - 0) ก่อนปลูก
- ควรมีถนนรองในแปลง กว้างประมาณ 4 - 5 เมตรเพื่อใช้ในการขนส่ง
- ควรวางแผนปลูก เหนือ-ใต้
- วางผังปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า
- ทำลายซากต้นปาล์มน้ำมัน เพื่อป้องกันการวางไข่ของตั้วแรด
- ดั้วกู่หลาบจะระบาดมากในช่วงเริ่มปลูกแปลง
- การไถเตอร์มา เป็นเชื้อที่เข้าทำลายปาล์มน้ำมัน
- ป้องกันกำจัดหนูโดยการเลี้ยงนกแสกไว้ในสวน
- ปลูกสับประรดแซมในช่วงที่ปาล์มน้ำมันยังเล็ก
- ใช้ราเขียวเมตาไรเซียมในการทำลายหนอนตั้วแรด
- พื้นที่ลาดชันควรทำขั้นบันได
- ไม่ควรตัดแต่งทางใบจนกว่าจะถึงช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต

สิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่เกี่ยวข้องในการทำสวนปาล์มน้ำมัน ได้แก่

- ควรปลูกปาล์มน้ำมันในช่วงฤดูหนาว หรือฤดูแล้ง
- ศัตรูที่สำคัญที่สุดของปาล์มน้ำมันอายุ 1 ปี คือ นก
- ระยะที่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันคือ 8x8x8 เมตร
- การปลูกปาล์มน้ำมัน ระยะ 9x9x9 เมตร ปลูกได้จำนวน 18 ต้นต่อไร่
- วัชพืชที่ร้ายแรงที่ควรกำจัดสำหรับปาล์มน้ำมันที่ปลูกใหม่ คือ หญ้าวงช้าง
- การใช้ทะเลาะเปล้าปาล์มน้ำมันคลุมโคนเพื่อป้องกันกำจัดหนู
- การใช้ทะเลาะเปล้าคลุมดินเพื่อเพิ่มความสวยงามในสวนปาล์ม
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ 1,200 - 1,400 มิลลิเมตรต่อปี
- ต้นกล้าปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมในการปลูกควรมีอายุ 5 - 7 เดือน
- การใช้ตาข่ายหุ้มรอบโคนต้นปาล์มน้ำมันเพื่อป้องกันกระรอก
- แผลงศัตรูที่สำคัญของปาล์มน้ำมันคือ ดั้ววงวง

- ควรใส่ปุ๋ย 20 -8 -20 ในช่วงที่ปาล์มน้ำมันยังไม่ให้ผลผลิต
- ควรใส่ปุ๋ย 30 -5 -18 ในช่วงที่ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตแล้ว

IV. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการปลูกปาล์มน้ำมันที่ถูกต้องและเหมาะสม การวางแผนการปลูก เริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การเตรียมต้นกล้า การปลูก ตลอดจนการดูแลรักษา จนถึงการเก็บเกี่ยว ซึ่งการจัดการที่ดีส่งผลต่อการให้ผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุน

3. กลไกกรรม

3.4 การให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน และการจัดการเพื่อให้ได้รับผลผลิตสูงสุด

3.4 การให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน และการจัดการเพื่อให้ได้รับ

ผลผลิตสูงสุด

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการทรงพุ่ม ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรงพุ่มของปาล์มน้ำมัน และระยะปลูกที่ถูกต้องและเหมาะสมกับช่วงการเจริญเติบโต
2. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการแบ่งอายุของปาล์มน้ำมันตามการเจริญเติบโต การพัฒนาการให้ผลผลิตปาล์มน้ำมัน

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดการทรงพุ่ม และระยะปลูกที่เหมาะสมกับช่วงการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

การทำสวนปาล์มน้ำมันนั้น เป็นการผลิตทะลายปาล์มน้ำมันของต้นปาล์มน้ำมันต่อพื้นที่ปลูกซึ่งการวัดปริมาณผลผลิตจึงนิยมวัดตาม จำนวนผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่) ดังนั้นนอกจากพันธุ์ การใช้ปุ๋ย และการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมแล้ว จำนวนต้นปาล์มน้ำมันต่อพื้นที่ปลูก และการจัดการทรงพุ่มที่เหมาะสม ถือเป็นหัวใจสำคัญของการให้ผลผลิตสูงสุดในปาล์มน้ำมันเช่นกัน ซึ่งการจัดการทรงพุ่มจะเกี่ยวข้องกับปริมาณพื้นที่ใบ และประสิทธิภาพการสังเคราะห์แสงของปาล์มน้ำมัน เพื่อผลิตสารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิต การจัดการทรงพุ่มของปาล์มน้ำมันจะเกี่ยวข้องกับปริมาณพื้นที่ใบของต้นปาล์มน้ำมันที่ขึ้นอยู่กับจำนวนทางใบ ปาล์มน้ำมันต่อต้น และการใช้ระยะปลูกที่เหมาะสม (จำนวนต้นปาล์มน้ำมันต่อพื้นที่) เพื่อให้มีความสมดุลกันระหว่างการให้ผลผลิตได้มากในระยะเริ่มให้ผลผลิต (ต้องการความหนาแน่นของจำนวนต้นต่อพื้นที่สูง) กับหลีกเลี่ยงการแข่งขันระหว่างต้นปาล์มน้ำมันในพื้นที่เดียวกันในช่วงต้นปาล์มน้ำมันโตเต็มที่ (ต้องการความหนาแน่นของจำนวนต้นต่อพื้นที่ต่ำ)

ดังนั้น สำหรับผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน คำว่า “ระยะปลูกที่เหมาะสม” คือ ความหนาแน่นของต้นต่อพื้นที่ หรือ ระยะปลูกที่ให้ผลผลิตตลอดอายุขัยของปาล์มน้ำมันสะสมสูงที่สุด (ภาคผนวก 3)

การเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อพื้นที่เป็นแนวทางที่ดีทางหนึ่งในการที่จะผลิตน้ำมันปาล์มให้เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำมันพืชของประชากรโลก ดังนั้นการเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมัน จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อยกระดับการให้ผลผลิตปาล์มน้ำมัน ในหัวข้อนี้ จะพูดถึงการเจริญเติบโต การพัฒนาพื้นที่ใบ และการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมันโดยเน้นที่จำนวนทะลายและน้ำหนักทะลาย ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญคือ น้ำ และธาตุอาหาร รวมถึงปัจจัยทางภูมิอากาศ โรค และศัตรูของปาล์มน้ำมัน เพื่อการพัฒนาปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย

(ภาคผนวก 4)

กิจกรรม

I. บรรยาย (25 นาที)

วิทยากรบรรยายโดยใช้ [Power Point การให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมันและการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด](#)

II. สรุปปิดการฝึกอบรม (5 นาที)

วิทยากรแสดงถึงความสำคัญของการจัดการทรงพุ่มของสวนปาล์มน้ำมันที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลผลิตสูง ซึ่งเป็นผลของการจัดการด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะปลูกและพันธุ์ปาล์มน้ำมัน ซึ่งทั้งสองปัจจัยสำคัญนี้ เมื่อเลือกใช้แล้วจะไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ดังนั้นผู้ปลูกปาล์มน้ำมันควรพิจารณาเลือกใช้ปัจจัยต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากการทำสวนปาล์มน้ำมันสูงที่สุด

3. กลไกกรรม

3.5 ธาตุอาหารและการจัดการปุ๋ย

3.5 ราชอาณาจักร และการจัดการปุ๋ย

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 180 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องธาตุอาหารกับปาล์มน้ำมัน และธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับปาล์มน้ำมัน
2. เพื่อให้เกษตรกรสามารถประเมินความต้องการปุ๋ยของปาล์มน้ำมันได้
3. เพื่อให้เกษตรกรสามารถเก็บตัวอย่างดิน ตัวอย่างใบ เพื่อวิเคราะห์ได้
4. เพื่อให้เกษตรกรสามารถตรวจประเมินสวนได้
5. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้ปุ๋ยปาล์มน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)
- อุปกรณ์เก็บตัวอย่างดิน และตัวอย่างใบปาล์มน้ำมัน
 - จอบ
 - ถังพลาสติก
 - ถุงพลาสติก
 - ปากกาเคมี
 - กระดาษบันทึก
 - เสียม หรือเคียว
 - กรรไกรตัดกิ่ง

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับปาล์มน้ำมัน การประเมินความต้องการปุ๋ยของปาล์มน้ำมัน การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของปาล์มน้ำมัน การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน การวิเคราะห์ตัวอย่างใบ และการใช้ปุ๋ยปาล์มน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันให้ได้ผลผลิตสูงภายใต้สภาพแวดล้อม ดิน และสภาพภูมิอากาศที่แตกต่างกัน ต้องมีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของดินและสภาพแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะช่วยเพิ่มผลผลิตแล้ว ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตต่อพื้นที่ได้ ความรู้และความเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความต้องการธาตุอาหารและประสิทธิภาพการใส่ปุ๋ยจึงมีความสำคัญมากในการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยผลผลิต ตลอดจนการเพิ่มรายได้จากการทำสวนปาล์มน้ำมัน ในหัวข้อนี้จะพูดถึงธาตุอาหารของปาล์มน้ำมัน ความต้องการธาตุอาหารและบทบาทของธาตุอาหารต่างๆ (ภาคผนวก 5)

กิจกรรม

I. บรรยาย (60 นาที)

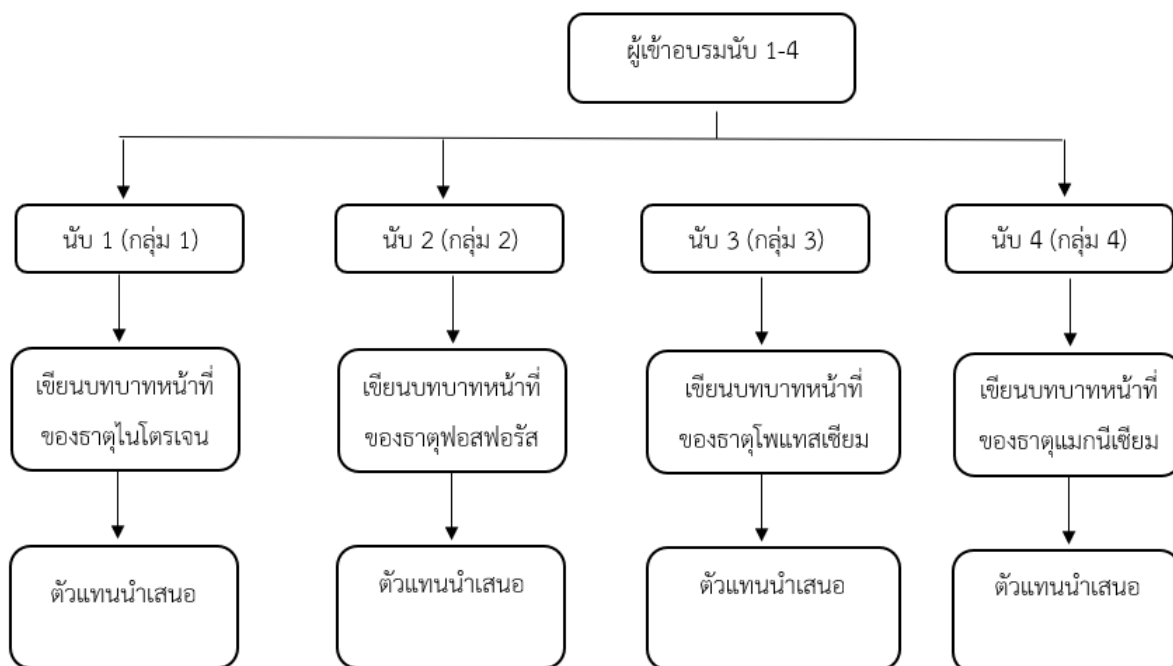
วิทยากรบรรยายโดยใช้ [Power Point ธาตุอาหารและการจัดการปุ๋ย](#)

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (20 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนี้ สุดท้ายแล้วจะทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมตอบคำถามที่ได้เตรียมไว้ ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ก และ ข
2. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น 4 กลุ่ม โดยให้นับ 1 ถึง 4 คนที่ได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน
3. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันเขียนบทบาทหน้าที่ของธาตุอาหารที่ได้รับบนกระดานที่เตรียมไว้ได้แก่ กลุ่ม 1 ธาตุไนโตรเจน กลุ่ม 2 ธาตุฟอสฟอรัส กลุ่ม 3 ธาตุโพแทสเซียม กลุ่ม 4 ธาตุแมกนีเซียม
4. ให้ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอ
5. วิทยากรเฉลยพร้อมสรุป

III. ฝึกปฏิบัติการเก็บตัวอย่างดิน และเก็บตัวอย่างใบปาล์มน้ำมัน (90 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

วิทยากรอธิบายวิธีการเก็บตัวอย่างดิน และการเก็บตัวอย่างใบ (ภาคผนวก 9) และทำความเข้าใจแก่เกษตรกรก่อนลงฝึกปฏิบัติในแปลง ให้ผู้เข้าฝึกอบรมเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนลงปฏิบัติ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

IV. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

ธาตุอาหารมีบทบาทสำคัญต่อการผลิตปาล์มน้ำมัน ปริมาณความต้องการธาตุอาหารของปาล์ม น้ำมันมีความแตกต่างกันในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ปาล์มน้ำมันมีความต้องการธาตุ K มากที่สุด และรองลงมาคือ N, Ca, Mg และ P ตามลำดับ

การให้ปุ๋ยอย่างเพียงพอต่อความต้องการในช่วงแรกของการเจริญเติบโต ช่วงอายุ 3- 5 ปีหลังจากปลูก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ต้นปาล์มน้ำมันมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีความสำคัญมากในการที่จะทำให้ต้นปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตในระยะเวลาดลอดช่วงชีวิตของปาล์มน้ำมัน (25-30 ปี)

การขาดธาตุอาหารของต้นปาล์มน้ำมันทั้งๆ ที่ต้นปาล์มน้ำมันไม่แสดงอาการ แม้กระทั่งในระยะเวลานั้นๆ สามารถทำให้ผลผลิตลดลงได้อย่างมาก ดังนั้นถ้าต้นปาล์มน้ำมันแสดงอาการขาดธาตุอาหาร หมายถึง ผลผลิตในอนาคตลดลง ต้องใช้เวลาในการใส่ปุ๋ย และระยะเวลาการฟื้นตัวของต้นปาล์มน้ำมัน ดังนั้นชาวสวนปาล์มน้ำมันจะต้องมีการดูแลรักษาต้นปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงตลอดไป

3. กสิกรรม

3.6 การจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.6 การจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 120 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักชีวอนามัย และความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจการจัดการ การดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันตามการปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP)
3. เพื่อให้เกษตรกรทราบถึงการเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมัน โดยใช้การจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่เป็นเลิศ

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)
- ชุดคลุมสำหรับฉีดพ่นสารเคมี
- ถุงมือ
- หน้ากาก
- รองเท้าบูท
- ตัวอย่างขวดสารเคมี

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการ การดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ยั่งยืน การเพิ่มผลผลิตของปาล์มน้ำมัน โดยการใช้การจัดการสวนที่เป็นเลิศ คำนึงถึงหลักชีวอนามัย และความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในสวนปาล์มน้ำมัน

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชยืนต้น มีอายุการให้ผลผลิตอย่างยาวนาน (20–25 ปี) และมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม และการจัดการที่ไม่เหมาะสมได้ดี แต่ปาล์มน้ำมันถ้าได้รับการดูแลรักษาที่ดีในช่วงวัยตั้งแต่ปลูก และมีการจัดการที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตสูงอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการปฏิบัติการดูแลรักษาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะเป็นแนวทางอันหนึ่งที่ทำให้สามารถเพิ่มผลผลิต คู่แข่งกับการลงทุน และเพิ่มรายได้ในระยะยาว

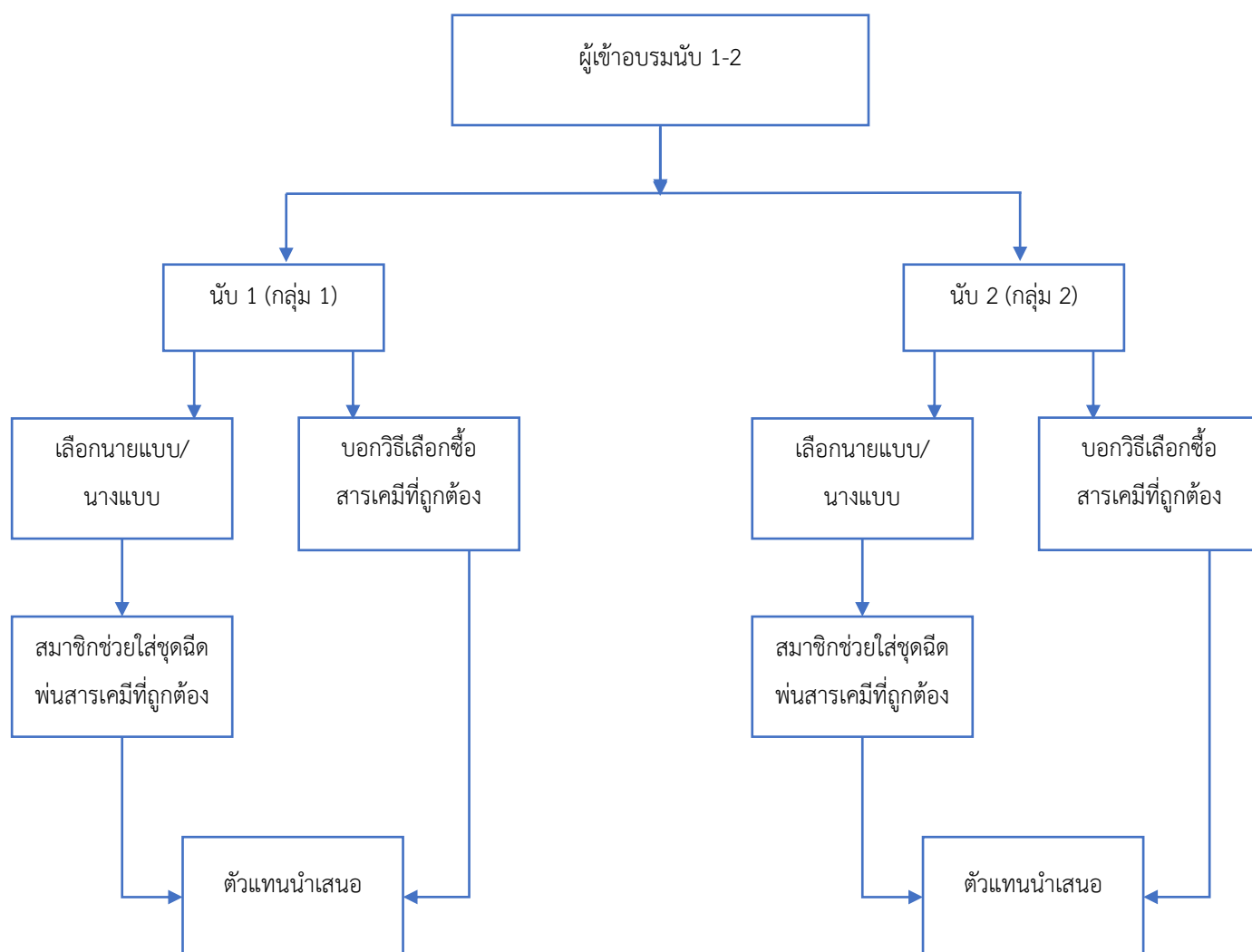
การปลูกปาล์มน้ำมันที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องเริ่มจาก**ตัวเกษตรกรเจ้าของสวนปาล์มน้ำมัน** ดังนี้ เกษตรกรเจ้าของสวนควรที่จะต้องทราบว่า มีต้นปาล์มน้ำมันจำนวนกี่ต้น ใช้พันธุ์อะไร ปลูกเมื่อไร และเกษตรกรต้องมีการตรวจประเมินต้นปาล์มน้ำมันทุกต้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินความสมบูรณ์ของต้นปาล์มน้ำมัน รวมทั้งมีความรู้เรื่องสภาพแวดล้อมต่างๆ ของสวนปาล์มน้ำมัน เช่น ดิน และการระบายน้ำ และที่สำคัญคือ มีการจดบันทึกข้อมูลการจัดการสวนอย่างละเอียด คือ ผลผลิตในแต่ละครั้ง ราคาผลผลิตที่ขายได้ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ค่าปุ๋ย ค่าแรง ค่าขนส่ง และกิจกรรมการปฏิบัติในสวนปาล์มเป็นรายครั้ง (ภาคผนวก 6) นอกจากนี้เกษตรกรควรคำนึงถึงหลักชีวอนามัย และความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในสวนปาล์มเป็นหลัก รวมทั้งการปฏิบัติตามหลักเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) (ภาคผนวก 10)

I. กิจกรรมทดสอบความรู้ก่อนการอบรม (50 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนการอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการอบรม ประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่ามีความเข้าใจในหัวข้อต่างๆ ที่บรรยายมาน้อยเพียงใด และให้วิทยากรเน้นย้ำในหัวข้อนั้นๆ

แนวทางกิจกรรม

1. ให้แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็น 2 กลุ่ม โดยให้นับ 1 และ 2 คนที่ได้หมายเลขเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน
2. ให้สมาชิกในกลุ่มเลือกคนเป็นนายแบบเพื่อทำการสวมใส่อุปกรณ์ และเครื่องแต่งกายสำหรับการฉีดพ่นสารเคมี ที่ถูกต้องตามที่สมาชิกในกลุ่มเข้าใจ
3. และให้แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อหาวิธีการเลือกซื้อสารเคมีว่าต้องสังเกตอะไรบ้าง (ซึ่งทางวิทยากรจะเตรียมขวดสารเคมีไว้ให้)
4. ให้ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มมานำเสนอวิธีการเลือกซื้อสารเคมีที่ถูกต้อง และการใช้อุปกรณ์ป้องกันในการฉีดพ่นสารเคมี

II. บรรยาย (60 นาที)

วิทยากรบรรยายโดยใช้ Power Point

- [มาตรฐานปาล์มน้ำมัน\(GAP\)](#)
- [การจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม](#)
- [การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย](#)

และวีดิทัศน์สามารถโหลดไฟล์วีดิทัศน์ได้ที่

- 📌 การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย
<https://www.youtube.com/watch?v=tEjRzyXiClO>

แผ่นพับความรู้ หลัก 3 ถูกในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ภาคผนวก 11)

การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย (ภาคผนวก 12)

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำเรื่องการจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน การจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ถูกต้องและเหมาะสม ปลอดภัยโดยคำนึงถึงหลักอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ซึ่งช่วยเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และส่งผลให้มีรายได้สุทธิของการทำสวนปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น และยังเป็น การเพิ่มผลผลิตโดยไม่ต้องมีการขยายพื้นที่ปลูก

3. กสิกรรม

3.7 มาตรฐานทะเลาะปาล์มและการเก็บเกี่ยว

3.7 มาตรฐานทะลายปาล์ม และการเก็บเกี่ยว

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานทะลายปาล์ม และการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน ที่ถูกต้อง และเหมาะสม
2. เพื่อให้เกษตรกรสามารถขนส่งผลผลิตทะลายสดปาล์มน้ำมันในสภาพดีที่สุดสู่ลานเท หรือโรงงาน สกัดปาล์มน้ำมันได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาของทะลาย มาตรฐานการเก็บเกี่ยว คุณภาพทะลายปาล์มน้ำมัน การเปลี่ยนแปลงรูปร่างของผล การสังเคราะห์ และการสะสมของน้ำมันในชั้นเปลือก การหลุดร่วงของผล และการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ในการทำสวนปาล์มน้ำมันนั้น ไม่เหมือนการทำเกษตรกรรมในพืชชนิดอื่น เกษตรกรจะต้องมีความ เข้าใจว่า การทำสวนปาล์มน้ำมัน คือการผลิตน้ำมันปาล์มต่อพื้นที่ ไม่ใช่การผลิตทะลายปาล์ม หรือน้ำหนัก ของทะลายปาล์มต่อพื้นที่ ปัจจัยที่มีผลต่อเปอร์เซ็นต์น้ำมันต่อทะลาย เช่น พันธุ์ สภาพแวดล้อม และการดูแล รักษา แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีต่อเปอร์เซ็นต์น้ำมัน คือ การเก็บเกี่ยวทะลายปาล์มน้ำมันที่สุกพอดี ซึ่งในระยะ การสุกที่เหมาะสมจะทำให้ได้น้ำมันปาล์มที่มีทั้งปริมาณ และคุณภาพสูงที่สุด

ในการปรับปรุง หรือ การเพิ่มเปอร์เซ็นต์น้ำมัน การสุกที่เหมาะสมและ มาตรฐานเก็บเกี่ยวของทะเลาะลาย ปาล์มน้ำมัน จะมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มผลผลิตนี้ ทั้งนี้เพราะว่าในช่วงที่ทะเลาะลายปาล์มน้ำมันสุกพอดี จะเป็นช่วงที่มีการสะสมน้ำมันในผลในปริมาณที่สูงที่สุด ในการที่จะหาระยะการสุกที่เหมาะสม และมาตรฐานการเก็บเกี่ยว ทะละาะลายปาล์มน้ำมันนั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่างๆ ของผล และการสะสม น้ำมันภายในผล เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของผล กับดัชนีการเก็บเกี่ยวต่อไป

ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงการพัฒนาของผลในทะเลาะลายปาล์มน้ำมัน การสะสมน้ำมันในผล ดัชนีการเก็บเกี่ยว ทะละาะลาย การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในผลทั้งทางด้านกายภาพและเคมีในระหว่างการพัฒนาปาล์ม และการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน (ภาคผนวก 7)

กิจกรรม

I. บรรยาย (25 นาที)

วิทยากรบรรยายโดยใช้ [Power Point มาตรฐานทะเลาะลายปาล์มและการเก็บเกี่ยว](#)

II. สรุปปิดการฝึกอบรม (5 นาที)

ในการที่จะเพิ่มอัตราส่วนของน้ำมันที่สกัดได้ต่อผลผลิต (oil extraction ratio) และคุณภาพของ น้ำมันปาล์มนั้น จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการสุก และดัชนีการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการหลุดร่วงของผลปาล์มน้ำมัน การสังเคราะห์น้ำมัน และการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของผล ตลอดจนการกำหนดรอบของการเก็บเกี่ยว และการเก็บเกี่ยว ซึ่งเกษตรกรควรคำนึงถึงหลังจากที่มี พันธุ์ และการดูแลรักษาที่ดีแล้ว

ในเรื่องเปอร์เซ็นต์น้ำมันของทะเลาะลายปาล์มน้ำมันนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ทั้งระบบ อย่างไรก็ตามทั้งภาคเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการกับปาล์มน้ำมันที่แตกต่างกัน โดยภาคเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันต้องการเพิ่มผลผลิต ทะละาะสด ในขณะที่โรงงานสกัดต้องการลดการสูญเสียจากการสกัดน้ำมัน ซึ่งยังไม่มีภาคส่วนไหนที่ต้องการเพิ่มผลผลิตน้ำมัน ดังนั้นการเพิ่มค่า OER จึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของห่วงโซ่การผลิตของอุตสาหกรรม ปาล์มน้ำมัน คือ ประสิทธิภาพการผลิตทะเลาะลายปาล์มน้ำมัน ประสิทธิภาพของมาตรฐานการเก็บเกี่ยว การจัดการทะเลาะหลังการเก็บเกี่ยว และประสิทธิภาพของโรงงานสกัด ซึ่งต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วนใน อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

3. กสิกรรม

3.8 การปลูกปาล์มน้ำมันทดแทน

3.8 การปลูกปาล์มน้ำมันทดแทน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

วัตถุประสงค์ :

เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปลูกสร้างสวนปาล์มน้ำมันทดแทนสวนเดิมที่หมดอายุ การเก็บเกี่ยวหรือสวนที่ประสบปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

วัสดุอุปกรณ์ :

- สไลด์นำเสนอ (PowerPoint)
- เครื่องฉาย (Projector)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปลูกสร้างสวนปาล์ม น้ำมันทดแทนสวนเดิม โดยกล่าวถึงการปลูกปาล์มแทนปาล์ม รูปแบบการโค่นล้มและการปลูกแทน วิธีการโค่นล้มต้นปาล์มน้ำมัน การเลือกต้นกล้าปาล์มน้ำมันเพื่อปลูกแทน และวิธีการปลูกปาล์มน้ำมัน ทดแทนที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

ปัจจุบันประเทศไทยมีการปลูกแทนเฉลี่ยปีละประมาณ 150,000 ไร่ การปลูกปาล์มน้ำมันแทนต้นปาล์ม น้ำมันที่อายุมากที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ต่ำ เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต ปาล์มน้ำมันได้เป็นอย่างดี การปลูกปาล์มแทนปาล์ม เป็นการปลูกใหม่เพื่อแก้ไขสิ่งที่บกพร่องของการทำสวน ปาล์มน้ำมันในอดีต โดยการใช้ เทคโนโลยีการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ทันสมัยกว่าเมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว เช่น ระบบปลูก มีการวางแผนปลูก และการใช้ระยะปลูกที่ถูกต้องรวมทั้งการเตรียมต้นกล้าที่สมบูรณ์แข็งแรง และการ ปลูกโดยการใช้หลุมปลูกขนาดใหญ่ที่ทำให้ต้นปาล์มน้ำมันมีการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตดีขึ้น มีการปรับปรุง สภาพสวนพื้นที่ในสวนให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมันให้ดีขึ้น เช่น การระบาย น้ำ ปรับปรุงถนนในแปลง เพื่อสะดวกในการขนส่ง การเลือกใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ดีกว่าพันธุ์เดิม (ภาคผนวก 8)

กิจกรรม

I. บรรยาย (25 นาที)

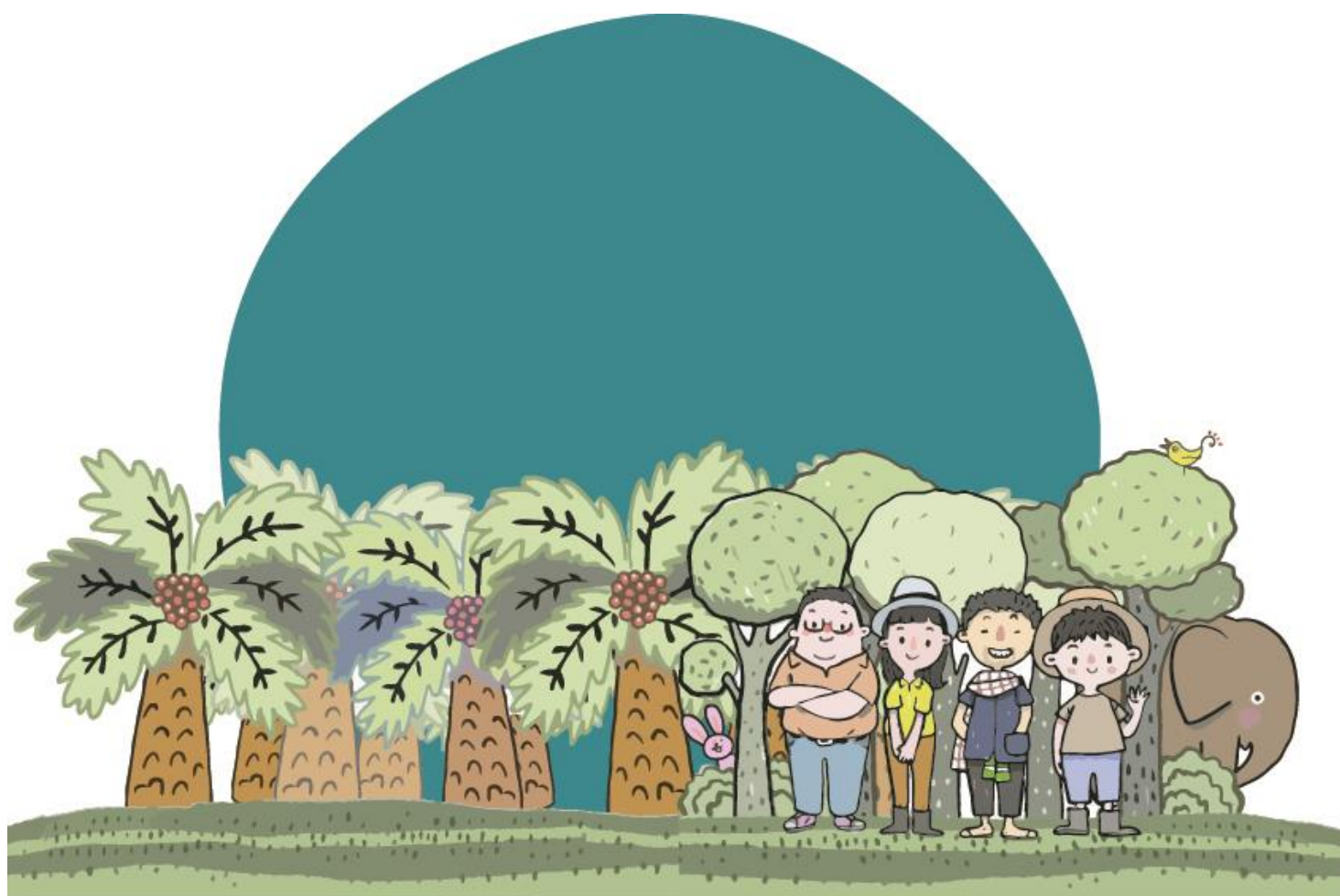
วิทยากรบรรยายโดยใช้ [Power Point การปลูกปาล์มน้ำมันทดแทน](#)

II. สรุปปิดการฝึกอบรม (5 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการการปลูกปาล์มน้ำมันทดแทนสวนเดิม หรือทดแทนต้นที่ประสบปัญหา โดยต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างเหมาะสม เช่น มีการปรับปรุงพื้นที่สวนให้เหมาะสมก่อนปลูก เลือกใช้พันธุ์ที่ดีกว่าเดิม มีการวางแผนปลูกที่เหมาะสม เนื่องจากถ้าตัดสินใจปลูกไปแล้วจะแก้ไขยากเพราะปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวนาน

4. สิ่งแวดล้อม

4.1 สิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (High Conservation Values: HCVs)

4.1 สิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (High Conservation Values: HCVs)

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 90 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถเข้าใจความหมายและความสำคัญของสิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs)
2. สามารถจำแนกประเภทที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) เบื้องต้นได้
3. สามารถใช้ HCV App ในการรายงานผลและประกอบการขอรับการรับรองมาตรฐาน

วัสดุอุปกรณ์ :

วัสดุอุปกรณ์จะมีการระบุไว้ในแต่ละกิจกรรมย่อย

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

องค์กร RSPO มีความตระหนักว่าเกษตรกรรายย่อยกำลังประสบอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดต่างๆ ภายใต้กรอบมาตรฐาน RSPO รวมถึงข้อกำหนดที่กล่าวถึงการดูแลอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) ด้วยเหตุนี้ ทาง RSPO ได้จัดทำวิธีการประเมิน HCV แบบง่ายขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยในการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ และเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติสำหรับพื้นที่ปลูกใหม่ (NPP)

ในวิธีการประเมินนี้ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างความน่าจะเป็นที่จะพบ HCV ที่อาจได้รับผลกระทบจากพื้นที่ปลูกเดิม และจากพื้นที่ปลูกใหม่สำหรับพื้นที่ปลูกเดิม

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

HCV เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อทั้งสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศน์ สังคมและวัฒนธรรมอย่างยิ่ง ดังนั้นทาง RSPO จึงกำหนดให้ผู้ปลูกต้องค้นหา อนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพ HCVs ที่พบในพื้นที่ปฏิบัติการ

ประเภทของ HCV มีทั้งหมด 6 ประเภท: HCV 1-3 เป็น HCVs ที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต โดยมุ่งเน้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพ สายพันธุ์ ระบบนิเวศน์และภูมิทัศน์ (เช่น สถานที่หรือสายพันธุ์ที่มีความสำคัญระดับโลก) ในขณะที่ HCV 4-6 จะเกี่ยวข้องกับสังคม โดยมุ่งเน้นที่ ระบบนิเวศน์บริการ ทรัพยากรธรรมชาติที่ชุมชนท้องถิ่นใช้งาน และคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในระดับท้องถิ่น เช่น วิธีการดำรงชีวิต

การค้นหา HCVs 1-3 สามารถประเมินได้จากคุณภาพที่ดีของพื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตขนาดใหญ่ ในขณะที่ HCVs 4-6 ต้องอาศัยการประเมินอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ท่านสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ HCVs

4.1.1 ระดมสมองนักอนุรักษ์ (65 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. ผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจในความหมายของสิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs)
2. ผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจความสำคัญของสิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs)

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายและจอรับภาพ
- สไลด์ PowerPoint และ สื่ออื่นๆ
- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเมจิก
- สก๊อตเทป

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายให้เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นของตนเองในแง่มุมมองของการอนุรักษ์ โดยเริ่มตั้งแต่แง่มุมมองที่พบในดำรงชีวิตประจำวัน และ จากการทำสวนปาล์มน้ำมัน เพื่อให้ตระหนักว่าทุกคนสามารถเป็นนักอนุรักษ์ได้ โดยวิทยากรต้องพยายามจูงใจผู้เข้าอบรมเขียนแสดงความคิดเห็นโดยแจ้งว่าไม่มีข้อคิดเห็นใดผิดหรือถูก และพยายามให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงของสมาชิกในกลุ่ม

วิทยากรควรศึกษา ทำความเข้าใจในหัวข้อ [“ความหมายและความสำคัญของสิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ \(HCVs\)”](#) ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎีสำหรับวิทยากร

กิจกรรม

I. บทนำ (20 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

สำหรับวิทยากร - กิจกรรมช่วงต้นเป็นการแนะนำวิทยากรให้กับผู้อบรม และให้ผู้เข้าอบรมได้รู้จักกันเริ่มจากในกลุ่ม มีกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรม ลดความเขินอาย ไม่มั่นใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีขั้นตอนดังนี้

1. วิทยากรแนะนำตนเอง ประวัติความเป็นมาสั้นๆ
2. แบ่งกลุ่มกลุ่มละ 6-7 คน โดยวิทยากรแบ่งกลุ่มมาให้ล่วงหน้า โดยหลักการแบ่งกลุ่มคือ ให้สมาชิกในกลุ่มมาจากภูมิลำเนาแตกต่างกัน เช่นมาจาก ตำบล อำเภอ ที่แตกต่างกัน
3. นั่งล้อมวงและให้แนะนำชื่อเล่นต่อสมาชิกในกลุ่ม
4. แจกกระดาษให้ทุกคน ให้ทุกคนเขียนชื่อเล่น และลักษณะเด่นของตัวเองที่คนอื่นจะจำได้ง่ายมา 2 ชื่อ

ชื่อเล่น
ลักษณะเด่นของฉันที่คนอื่นจะจำได้ง่าย
1.
2.

5. วิทยากรรวบรวมกระดาษ ใส่ในกล่องกระดาษ หรือ แก้วพลาสติก แล้วให้ตัวแทนกลุ่มหยิบชื่อขึ้นมาแล้วอ่านลักษณะเด่น 2 ข้อ จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มทายว่าเป็นใคร สลากของสมาชิกในกลุ่มที่หยิบขึ้นมาแล้วให้แยกออกไป ทำซ้ำจนครบสมาชิกทุกคน
6. เมื่อในกลุ่มรู้จักกันแล้ว ให้ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มที่คิดว่าโดนใจ และจำง่ายที่สุด
7. บรรยายแนะนำในเรื่อง ความหมายของคำว่าอนุรักษ์ และความหมายของ สิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) โดยใช้สไลด์นำเสนอชื่อ “HCV” หัวข้อ “ความสำคัญ HCV”

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากกิจกรรม (35 นาที)

1. จัดให้ผู้เข้าอบรมนั่งทำกิจกรรมบนโต๊ะ (ที่มีขนาดใหญ่พอวางกระดาษชาร์ทได้) หรือ นั่งล้อมวงบนพื้นตามสถานที่อำนวย
2. วิทยากรอธิบายโดยฉายตัวอย่างตารางกิจกรรมให้ดูในสไลด์ หรือนำกระดาษชาร์ทติดฝาผนัง แล้ววาดตารางกิจกรรมไว้ให้ผู้เข้าอบรมดู (โดยต้องมั่นใจว่าผู้เข้าอบรมสามารถดูเห็นได้ทั่วถึง) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 - ตารางสำหรับทำกิจกรรม ระดมสมองนักอนุรักษ์

หัวข้อ	สิ่งใดที่เราต้องอนุรักษ์ไว้บ้าง	เราจะมีวิธีการอนุรักษ์อย่างไรให้สิ่งที่ต้องอนุรักษ์อยู่ในสภาพเดิม หรือ ดีกว่าเดิม
การดำรงชีวิต	1.	1.1 1.2
	2.	2.1 2.2
การทำสวนปาล์ม น้ำมัน	1.	1.1 1.2
	2.	2.1 2.2

3. อธิบายให้แต่ละกลุ่มช่วยกันออกความคิดเห็นว่า ในการดำรงชีวิตประจำวันและในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเรา มีสิ่งใดบ้าง “ที่ต้องอนุรักษ์” ไว้ โดยแบ่งเป็นเรื่องในการดำรงชีวิต 2 หัวข้อย่อย สิ่งที่ต้องทำในการอนุรักษ์ในการทำสวนปาล์ม 2 หัวข้อย่อย
4. หลังจากนั้นให้ระดมความเห็นจากสิ่งที่ต้องอนุรักษ์นั้น “เราจะมีวิธีการอย่างไรบ้าง ที่จะรักษาสิ่งนั้นให้อยู่ในสภาพเดิม หรือ ดีกว่าเดิม ที่ทำได้ด้วยตนเอง” หัวข้อย่อยละ 2 วิธีการ
5. ให้เวลาในการระดมสมองและเขียนประมาณ 15 นาที โดยวิทยากรควรเดินดูการทำงานของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้มั่นใจว่าผู้อบรมเข้าใจกิจกรรมที่มอบหมาย และควรกระตุ้นให้มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็น

6. เมื่อครบเวลาแล้วให้นำแต่ละกลุ่มนำกระดาษชาร์ตผลงานติดข้างฝาผนัง แล้วใช้เวลา 5 นาทีเดินดูผลงานของกลุ่มอื่นๆ
7. วิทยากรสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างมา 2 กลุ่ม มานำเสนอผลการระดมสมอง ของตัวเองในเรื่อง สิ่งที่ต้องอนุรักษ์ และ วิธีการที่จะอนุรักษ์ ใช้เวลากลุ่มละไม่เกิน 5 นาที
8. หลังจากนั้นผู้อบรมให้โจทย์แต่ละกลุ่มว่า “หากสิ่งที่ต้องอนุรักษ์” ที่แต่ละกลุ่มเสนอมานั้น ไม่ได้รับการอนุรักษ์ จะก่อให้เกิดผลเสียอย่างไรต่อ ตนเอง ชุมชน และสิ่งแวดล้อม บ้าง ให้เวลาหารือในแต่ละกลุ่มไม่เกิน 5 นาที
9. ผู้อบรมสุ่มถามกลุ่มประมาณ 2 กลุ่ม (ที่ไม่ซ้ำกันกับ 2 กลุ่มก่อนหน้า) ในผลเสียที่เกิดขึ้นจากการไม่อนุรักษ์ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

- วิทยากรสรุปความสำคัญของการอนุรักษ์ และชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่แต่ละกลุ่มเสนอมานี้เป็น “สิ่งที่ต้องอนุรักษ์” นั้น เป็นสิ่งที่กลุ่มเห็นว่ามีสำคัญต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม หาก “สิ่งที่จะต้องอนุรักษ์” ถูกทำลายและลดค่าลงไปย่อมส่งผลกระทบต่อ
 - จากนั้นจึงเชื่อมโยงมาถึง สิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) ว่าในพื้นที่เหล่านี้มีคุณค่าต่างๆ มากมาย หาก “คุณค่า” ที่พื้นที่เหล่านี้เคยมีให้แก่ มนุษย์ พืช สัตว์ ระบบสิ่งแวดล้อม รวมถึงสภาพสังคม วัฒนธรรม ถูกทำลายหรือลดทอนคุณค่าลงไป ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ พืช สัตว์ ระบบสิ่งแวดล้อม สภาพสังคม วัฒนธรรม เป็นวงจรลูกโซ่ต่อเนื่องกันไปดังนั้น พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงเหล่านี้ ต้องได้รับการดูแลรักษา ไม่ให้ได้รับผลกระทบจนสูญเสีย “คุณค่า” ของพื้นที่ซึ่งเคยให้ประโยชน์แก่ มนุษย์ พืช สัตว์ และระบบสิ่งแวดล้อม
 - สรุปปิดท้ายว่าวิธีการอนุรักษ์ที่แต่ละกลุ่มเสนอมานี้ เป็นสิ่งที่ทุกคนทำได้ **ทุกคนจึงเป็นนักอนุรักษ์ได้**
-

4.1.2 มี HCVs อะไรในพื้นที่เรา (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

ผู้เข้าอบรมสามารถจำแนกประเภทสิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) เบื้องต้นได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายและจอรับภาพ
- สไลด์ PowerPoint สำหรับฉายภาพพื้นที่ HCV
- ภาพพื้นที่ HCV ในกรณีที่ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์
- กระดาษคำตอบสำหรับทำกิจกรรม
- แผนที่จำลองพื้นที่ HCV
- กระดาษ A4

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายให้เกษตรกรเข้าใจถึงลักษณะสำคัญของพื้นที่ HCV แต่ละประเภท วิทยากรควรชี้ให้เห็นถึงลักษณะสำคัญที่โดดเด่นของแต่ละพื้นที่ ที่แตกต่างจากพื้นที่ประเภทอื่นๆ

วิทยากรควรศึกษา ทำความเข้าใจหัวข้อ “ประเภทของสิ่งที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์” ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎีสำหรับวิทยากรก่อนการฝึกอบรม

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

บรรยายแนะนำในเรื่อง “ประเภทสิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs)” โดยใช้สไลด์ชื่อ “HCV” หัวข้อ “ประเภทพื้นที่ HCV”

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (35 นาที)

สำหรับวิทยากร - กิจกรรมนี้ช่วงแรกเป็นงานเดี่ยว ให้ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบ วิทยากรควรแจ้งผู้เข้าอบรมว่าให้ทำแบบทดสอบด้วยตนเอง คะแนนที่ได้ไม่มีผลอย่างไรต่อการอบรม แต่จะเป็นผลสะท้อนว่าผู้เข้าอบรมเข้าใจเพียงใด หลังจากนั้นจะเป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้ช่วยกันจำแนกพื้นที่ HCV ในพื้นที่จำลอง

- [แจกกระดาษคำตอบ](#) ดังตัวอย่างด้านล่าง ให้ทุกคน เขียนชื่อ

ชื่อ						
คะแนนที่ได้ / 10						
	HCV 1	HCV 2	HCV 3	HCV 4	HCV 5	HCV 6
ภาพที่ 1						
ภาพที่ 2						
ภาพที่ 3						
ภาพที่ 4						
ภาพที่ 5						
ภาพที่ 6						
ภาพที่ 7						
ภาพที่ 8						
ภาพที่ 9						
ภาพที่ 10						

- จากนั้นผู้อบรมใช้สไลด์รูปภาพ ตัวอย่างพื้นที่ HCV ประเภทต่างๆ (ในสไลด์ชื่อ "[HCV](#)" หัวข้อ "[ประเภทพื้นที่ HCV](#)" จำนวน 10 ภาพ) แล้วให้ผู้เข้าอบรมใช้เครื่องหมายถูกทำเครื่องหมายลงในช่องของ HCV ในกระดาษคำตอบที่คิดว่าภาพนั้นเป็น HCV โดยใช้เวลาภาพละประมาณ 30 วินาที (รูปภาพที่ใช้ และคำเฉลยอยู่ในส่วนท้ายของกิจกรรม)

- ให้ผู้เข้าอบรมแลกเปลี่ยนคำตอบกับ ผู้เข้าอบรมที่นั่งข้างๆ เพื่อช่วยกันตรวจ จากนั้นวิทยากรเฉลยพร้อมอธิบายเหตุผล (โดยในบางข้อ อาจสุ่มถามเหตุผลในการเลือกประเภทของ HCV จากผู้เข้าอบรมด้วย) ผู้เข้าอบรมท่านใดได้คะแนนสูงสุดอาจพิจารณามีรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ และสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

รูปภาพประกอบสำหรับกิจกรรมที่ 2

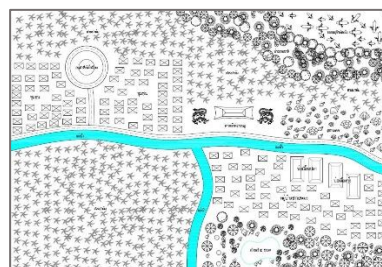
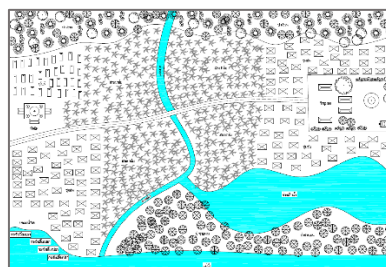
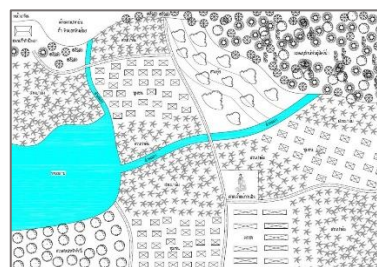
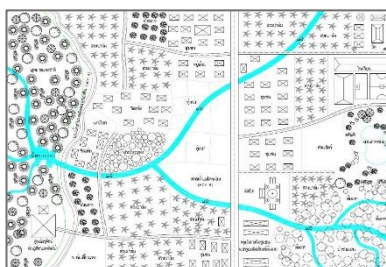
ภาพ	ประเภท HCV	เหตุผล
 <p>ภาพที่ 1 - อุทยานแห่งชาติเขาลงน้ำตกรุงชิง จ.นครศรีธรรมราช</p>	HCV 1	เพราะเป็นพื้นที่คุ้มครองประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ
 <p>ภาพที่ 2 - มัสยิดกลาง จ.สงขลา</p>	HCV 6	เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางสังคมและวัฒนธรรม
 <p>ภาพที่ 3 - เขื่อนภูมิพล จ.ตาก</p>	HCV 4	เป็นพื้นที่ที่มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ ในแง่ของการป้องกันภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และมนุษย์ ได้แก่ พื้นที่รองรับน้ำ พื้นที่ควบคุมน้ำท่วม

ภาพ	ประเภท HCV	เหตุผล
 <p>ภาพที่ 4 - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จ.พัทลุง</p>	HCV 1	<p>เพราะเป็นพื้นที่ คุ้มครองประกาศเป็น เขตห้ามล่าสัตว์ป่า</p>
 <p>ภาพที่ 5 - ศาลพุ่มพวง</p>	HCV 6	<p>เพราะเป็นพื้นที่ที่มี ความสำคัญต่อจิตใจ ของคนในชุมชน</p>
 <p>ภาพที่ 6 - พื้นที่ป้องกันการพังทลายของดิน</p>	HCV 4	<p>เป็นพื้นที่ที่มนุษย์ได้ ใช้ประโยชน์ ในแง่ ของการป้องกันภาวะ วิกฤติที่อาจเกิด ขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และมนุษย์ ได้แก่ พื้นที่ป้องกันการ พังทลายของดิน</p>

ภาพ	ประเภท HCV	เหตุผล
 <p>ภาพที่ 7 - ป่าไซบีเรีย ประเทศรัสเซีย ที่อยู่อาศัยของเสือดาว ใกล้สูญพันธุ์</p>	HCV 3	เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่ อาศัยของพันธุ์สัตว์ที่ ใกล้สูญพันธุ์
 <p>ภาพที่ 8 - พื้นที่ป่า ที่มีกล้วยไม้รองเท้านารี กล้วยไม้หายากและ ใกล้สูญพันธุ์</p>	HCV 3	เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่ อาศัยของพันธุ์ไม้ที่ ใกล้สูญพันธุ์
 <p>ภาพที่ 9- พื้นที่ป่าสำหรับอยู่อาศัยของชนเผ่าซาไก</p>	HCV 5	เพราะเป็นพื้นที่ที่ ชุมชนใช้ในการ ดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน (ใช้สำหรับอยู่อาศัย และหาอาหาร)

ภาพ	ประเภท HCV	เหตุผล
 <p data-bbox="419 719 802 757">ภาพที่ 10 - พื้นที่กันชนป้องกันไฟป่า</p>	HCV 4	เพราะเป็นพื้นที่การป้องกันภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ ได้แก่ พื้นที่ป้องกันไฟป่า

- หลังจากนั้นให้ผู้อบรมรวมกลุ่มเดิม วิทยากรแจกพื้นที่จำลอง (ภาพแผนที่จำลอง) ที่มี HCV ประกอบที่แตกต่างกัน และกระดาษ A4 ให้แต่ละกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มช่วยกันประเมินว่าในพื้นที่จำลองมี HCV ประเภทใดบ้าง เพราะอะไร โดยดูแบบตรวจสอบรายการเบื้องต้นเพื่อจำแนกประเภท HCV ที่อธิบายไว้ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎี จากนั้นเขียนระบุในกระดาษ A4 ให้เวลาในขั้นตอนนี้ 15 นาที

- เลือกกลุ่มมา 2 กลุ่ม (ควรเป็นกลุ่มที่ไม่เข้ากับกิจกรรมที่ 1) เพื่อนำเสนอผลการประเมินของแต่ละรูปพื้นที่จำลอง (1 ภาพ ต่อ 1 กลุ่ม) ใช้เวลาขั้นตอนนี้ไม่เกิน 10 นาที

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรสรุปลักษณะเด่น ที่สังเกตง่ายสำหรับการจำแนกพื้นที่ HCV แต่ละประเภทอีกครั้ง (ใช้ข้อมูลในส่วนของเนื้อหา “สรุป ลักษณะเด่นสำคัญของพื้นที่ HCV ทั้ง 6 ประเภท”) โดยสรุปให้ผู้อบรมเห็นว่าการดูแลพื้นที่ HCV อาจจะต้องอยู่ทั้งในเขตที่ดินของผู้อบรมเอง หรือ อยู่ในบริเวณใกล้เคียงที่กิจกรรมต่างๆอาจส่งผลกระทบต่อถึงกัน การที่ผู้อบรมสามารถจำแนกพื้นที่ HCV ได้เป็นเบื้องต้นจะช่วยให้สามารถลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ได้

4.1.3 การจัดการ HCVs ในพื้นที่เรา (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

สามารถวางแผนจัดการและตรวจสอบติดตามสิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) เบื้องต้นได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายและจอรับภาพ
- สไลด์ PowerPoint
- กระดาษชาร์ต
- ปากกาเมจิก
- สก็อตเทป
- สติกเกอร์รูปหัวใจ หรือ รูปอื่นๆสำหรับติดขึ้นชมผลงาน

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายให้เกษตรกรเข้าใจถึงหลักการเบื้องต้นของการวางแผนจัดการและตรวจสอบติดตามมาตรการที่ดำเนินการเพื่อการรักษาพื้นที่ HCV

วิทยากรควรศึกษา ทำความเข้าใจหัวข้อ [“การวางแผนจัดการพื้นที่ HCV”](#) ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎีสำหรับวิทยากรก่อนการฝึกอบรม รวมถึงศึกษาตัวอย่างของตารางที่ใช้บันทึกผลในกิจกรรมที่ 3 ด้วย

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

บรรยายแนะนำ การวิเคราะห์ภัยคุกคาม แนวปฏิบัติเพื่อลดผลกระทบ และมาตรการตรวจสอบติดตาม โดยใช้สไลด์ชื่อ [“HCV”](#) หัวข้อ [“การวางแผนจัดการพื้นที่ HCV”](#)

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (35 นาที)

- 1) วิทยากรแจกสติ๊กเกอร์รูปหัวใจ (หรือรูปอื่นๆไว้ติดขึ้นชมผลงานกลุ่มอื่นๆ) คนละ 3 ชิ้น และแจกกระดาษชาร์ทให้แต่ละกลุ่ม โดยให้ทุกกลุ่มเขียนตารางการวางแผนจัดการพื้นที่ HCV ตามตัวอย่าง จากนั้นให้ใช้รูปพื้นที่จำลองจากกิจกรรมที่ 3 ซึ่งมีการวิเคราะห์ประเภทของพื้นที่ HCV แล้ว โดยให้เลือกประเภท HCV มาเพียง 2 ประเภท ให้กลุ่มระดมความคิดแล้วใส่ข้อมูลในตารางการวางแผนจัดการพื้นที่ HCV เบื้องต้น ในประเด็นต่อไปนี้
 - มีความเสี่ยง หรือภัยคุกคามอะไรบ้างที่อาจเกิดขึ้นต่อพื้นที่ HCV (อย่างน้อย 2 ข้อ)
 - จากความเสี่ยงนั้น ให้เสนอแนวปฏิบัติที่จะลดผลกระทบจากความเสี่ยงนั้น (ความเสี่ยงละอย่างน้อย 2 ข้อ)
 - เสนอแผนการติดตามตรวจสอบต่อแนวปฏิบัติที่เสนอ (อย่างน้อยแนวปฏิบัติละ 1 ข้อ)
- 2) ใช้เวลาในขั้นตอนระดมความคิดเห็นนี้ 15 นาที หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำกระดาษไปติดที่ผนัง ใช้เวลา 10 นาที ให้ผู้เข้าอบรมเดินดูแผนการจัดการพื้นที่ของกลุ่มอื่นๆ หากเห็นว่ากลุ่มใดมีการนำเสนอแผนที่ดี สามารถติดสติ๊กเกอร์รูปหัวใจขึ้นชมได้ (ผู้เข้าอบรม มีสติ๊กเกอร์จำนวนจำกัดคนละ 3 ดวง และห้ามติดให้กลุ่มตัวเอง) กลุ่มใดมีสติ๊กเกอร์มากที่สุด มีรางวัลให้ในนามกลุ่ม
- 3) ให้กลุ่มที่ได้รับสติ๊กเกอร์มากที่สุด นำเสนอผลงานของตนเอง (ใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที)

ตารางกิจกรรมการวางแผนการจัดการพื้นที่ HCV เบื้องต้น

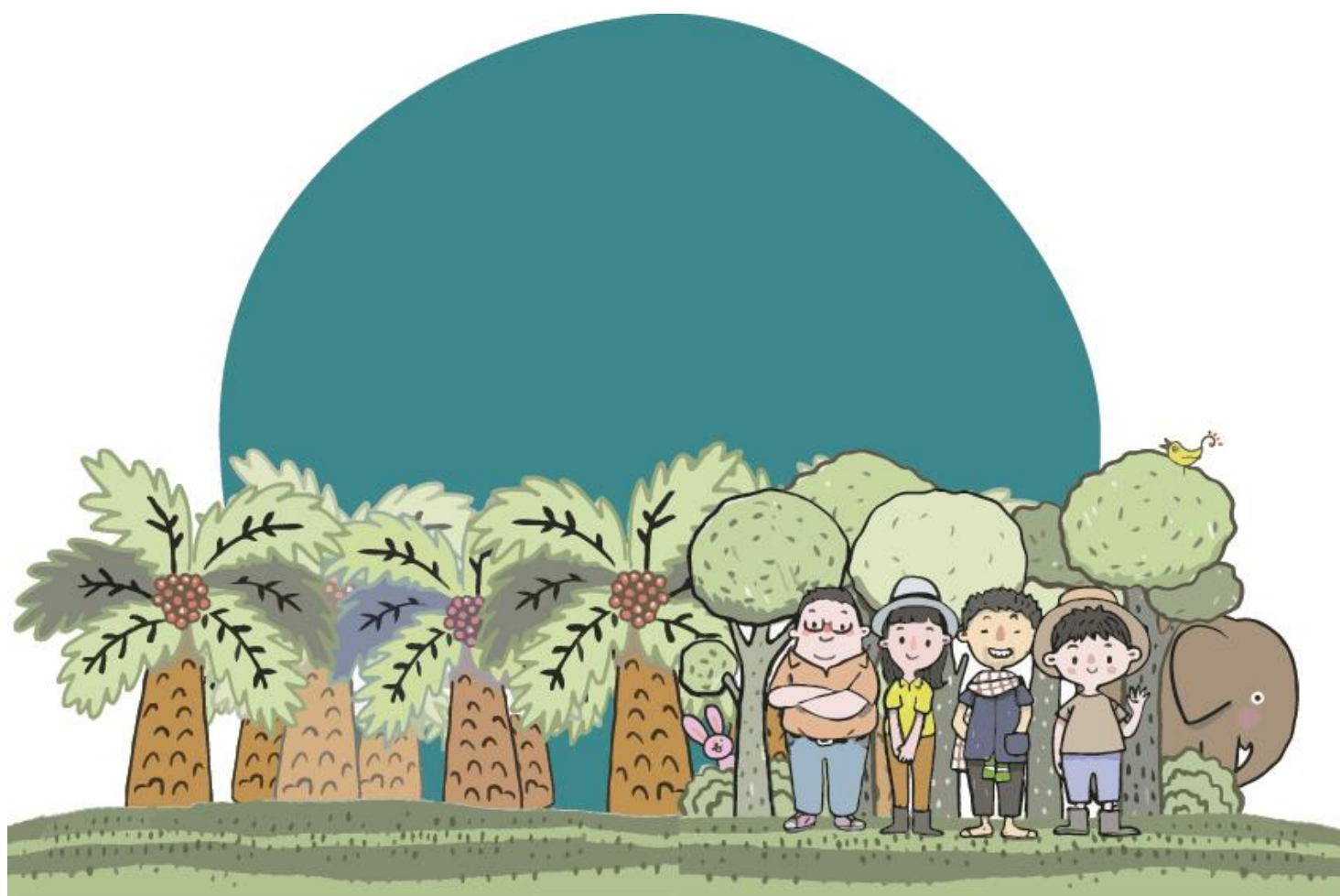
ลักษณะพื้นที่ HCV (ที่ได้จากกิจกรรมที่ 2)	ภัยคุกคาม/ความเสี่ยงที่อาจมีต่อพื้นที่ HCV	แนวปฏิบัติเพื่อลดผลกระทบต่อ HCV	การติดตามการดำเนินการ
HCV			
HCV			

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรสรุปถึงองค์ประกอบของการวางแผนการจัดการพื้นที่ HCV อีกครั้ง (การจำแนกประเภท การประเมินภัยคุกคาม/ความเสี่ยง การวางแผนปฏิบัติเพื่อลดผลกระทบ และการติดตามตรวจสอบ) โดยเน้นย้ำระบุว่าหากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง การจัดการพื้นที่ HCV ย่อมไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตามตรวจสอบ ว่าได้มีการดำเนินการตามที่วางแผนไว้หรือไม่ และบอกผู้เข้าอบรมว่าแนวปฏิบัติหลายอย่างไม่ได้ยุ่งยาก ซับซ้อนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ (โดยอาจยกตัวอย่างแนวปฏิบัติเพื่อลดผลกระทบต่อพื้นที่ HCV จากผลการระดมความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม)

4. สิ่งแวดล้อม

4.2 ระบบนิเวศน์และการจัดการพื้นที่เสี่ยง

4.2 ระบบนิเวศและการจัดการพื้นที่เสี่ยง

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถทราบถึงความสำคัญของระบบนิเวศในพื้นที่สวนปาล์มน้ำมัน
2. สามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของระบบนิเวศและสวนปาล์ม
3. สามารถหาแนวทางในการรักษาและป้องกันระบบนิเวศ
4. ทราบแนวทางการจัดการพื้นที่กันชน (Buffer Zone) และพื้นที่ริมตลิ่ง (Riparian Zone)
5. ทราบแนวทางการจัดการพื้นที่ลาดเอียงและลาดชัน

วัสดุอุปกรณ์ :

วัสดุอุปกรณ์จะมีการระบุไว้ในแต่ละกิจกรรมย่อย

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ปัจจุบันการผลิตปาล์มทั่วโลกส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเกิดการขยายพื้นที่ปลูกอย่างรวดเร็วโดยขาดการประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ในบทเรียนนี้จะเป็นเนื้อหาที่เน้นให้เกษตรกรได้รับรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมของสวนปาล์มน้ำมัน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปลูกปาล์มน้ำมันและการรักษาระบบนิเวศพื้นที่ของการปลูกปาล์มน้ำมันให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด เพื่อจะส่งผลให้การผลิตปาล์มน้ำมันนั้นเกิดความยั่งยืน

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

บทเรียนนี้จะมีกิจกรรมย่อยทั้งหมด 4 กิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้เกษตรกรได้เรียนรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยมองสิ่งที่ใกล้ตัวก่อน ในเนื้อหาจะกล่าวถึงการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ที่เสี่ยง ซึ่งจะกระทบต่อเรื่องผลผลิตของปาล์มน้ำมันเกษตรกร เช่น พื้นที่ลาดชัน พื้นที่ใกล้แหล่งน้ำ เป็นต้น วิทยากรอาจต้องมีการเตรียมตัว เช่น การสำรวจว่าแปลงเกษตรกรรายใดปลูกบนพื้นที่ลาดชัน หรือใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อใช้เป็นกรณีตัวอย่างหรืออ้างอิงในขณะมีการบรรยายหรือทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้เห็นภาพชัดเจน

[\(คู่มือระบบนิเวศและการจัดการพื้นที่เสี่ยง\)](#)

4.2.1 ผลกระทบจากการทำสวนปาล์มต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ (60 น.)

วัตถุประสงค์ :

1. อธิบายความสำคัญของ “ระบบนิเวศในการปลูกปาล์มน้ำมัน” ตามความเข้าใจของตนเองได้
2. ระบุขั้นตอนการปลูกปาล์มน้ำมันไปจนถึงการขนส่งผลผลิตไปยังโรงงานของตนเองได้
3. ระบุผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศทั้งทางบวกและทางลบ ในกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมันทุกขั้นตอนจากประสบการณ์ของตนเอง

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษชาร์ตที่ใช้ในการอบรมทั่วไป
- ปากกาเมจิก สีต่างๆ
- ไมโครโฟน อาจใช้เป็นไมล์ล้อยจะสะดวกในการทำกิจกรรมกลุ่ม
- กระดาษโน้ตมีกาว (Post it) หลากสี สำหรับบันทึกกิจกรรมที่มีผลกระทบทางบวกและลบ
- ตารางวิเคราะห์ระดับผลกระทบจากกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมัน
- แผ่นชาร์ตขั้นตอนการปลูกปาล์มน้ำมันตลอดจนขั้นตอนการขนส่งผลผลิตไปยังโรงงาน สำหรับเป็นตัวอย่างให้ผู้เข้าอบรม โดยในแต่ละกลุ่มจะได้ตัวอย่างชาร์ต กลุ่มละ 1 แผ่น

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมแรกในช่วงบ่าย หลังจากที่ผู้เข้าอบรมได้พักรับประทานอาหารกลางวัน เป็นส่วนที่เสนอแนะแนวทางให้ผู้อบรมพิจารณาใช้ในการจัดกิจกรรมประกอบการอบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมมากที่สุด เพื่อให้ผู้เข้าอบรมตื่นตัว นอกเหนือจากการรับฟังข้อมูลจากการบรรยายเพียงอย่างเดียว และเป็นการทวนสอบความรู้ความเข้าใจของผู้อบรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

- การจัดกิจกรรมนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 – ผู้เข้าอบรมเข้าใจความสำคัญและความสัมพันธ์ของระบบนิเวศในการปลูกปาล์มน้ำมัน วิทยากรควรศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมอบรมก่อนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม/วัฒนธรรม/ความเชื่อ/ศาสนา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตั้งคำถาม และ การทำกิจกรรมต่างๆ

- ให้ความสำคัญต่อคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือของข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้น พยายามตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมได้คิดทบทวนลึกลงในรายละเอียดให้มากขึ้น
- ให้อิสระผู้เข้าอบรมที่จะเปิดเผยข้อมูลที่เกิดขึ้น และตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่คาดคั้นเอาคำตอบจากผู้เข้าอบรมรู้สึกอึดอัด

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

- 1) ให้ผู้เข้าร่วมอบรมจับกลุ่มๆ 3-5 คน
- 2) ถามคำถามให้ทุกกลุ่มช่วยกันคิดหาคำจำกัดความของ “การทำการเกษตรอย่างยั่งยืน” ตามความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม
- 3) เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม ในการเสนอแนวความคิด หลังจากนั้นช่วยขมวดคำจำกัดความของ “การทำการเกษตรอย่างยั่งยืน” แล้วเขียนลงบนกระดาษฟลิปชาร์ตหน้าห้อง
- 4) วิทยากรบอกวัตถุประสงค์และภาพรวมของการทำงานกิจกรรม เช่น เราจะลองประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำสวนปาล์มน้ำมันด้วยตัวเอง เพื่อจะได้ทราบว่าในแต่ละขั้นตอนเกิดปัญหาหรือผลกระทบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศจากกิจกรรมใด อะไรเป็นผลกระทบทางบวกหรือกิจกรรมใดเป็นผลกระทบทางลบ และจะช่วยกันหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้อย่างยั่งยืนต่อไป

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

- 1) แบ่งผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อยตามสภาพพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่สูงชัน กลุ่มละไม่เกิน 5 คน
- 2) ทีมงานช่วยกันแจกฟลิปชาร์ตตัวอย่าง ขั้นตอนการปลูกปาล์มน้ำมันไปจนถึงการขนส่งผลผลิตไปยังโรงงาน ให้ทุกกลุ่ม กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมกระดาษฟลิปชาร์ตอีกกลุ่มละ 1 แผ่น
- 3) ผู้เข้าอบรมช่วยกันเขียนผัง/ขั้นตอน/วาดเป็นรูปการทำสวนปาล์มน้ำมันตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการลงไปในกระดาษฟลิปชาร์ตแผ่นใหญ่ที่แจกให้ โดยช่วยกันระดมสมองในกลุ่ม

วิทยากรควรเน้นย้ำว่า เราปลูกปาล์มน้ำมันมีขั้นตอนอะไรบ้าง ตั้งแต่มีต้นกล้า ไปจนถึงการขนส่งผลผลิตไปยังโรงงาน มีกิจกรรมอะไรบ้างที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนโดยละเอียด พยายามให้ผู้ร่วมอบรมแยกกิจกรรมออกมาให้ได้มากที่สุด เพื่อจะได้เข้าใจผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ (ด้านดีและไม่ดี) ของการทำสวนปาล์มน้ำมัน

- 4) จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันวาดรูปกระบวนการทำสวนปาล์มน้ำมันตั้งแต่ต้นจนถึงการขนส่งผลผลิตไปยังโรงงานและช่วยกันคิดวิเคราะห์ในแต่ละขั้นตอน ว่ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างไรบ้าง
- 5) ใช้รูปที่วาดอันเดิมโดยการเติมลงไปในรูปแบบว่า อะไรบ้างเป็นผลกระทบเชิงบวก และอะไรบ้างเป็นผลกระทบเชิงลบ (เช่น - เกิดฝุ่นละอองจากการไถดิน, - ใส่ปุ๋ยอาจเกิดการปนเปื้อนลงแหล่งน้ำ เป็นต้น)
 - ปากกาเมจิกสีเขียวเขียนเครื่องหมายบวก (+) แทนผลกระทบเชิงบวก
 - ปากกาเมจิกสีแดงเขียนเครื่องหมายลบ (-) แทนผลกระทบเชิงลบ

วิทยากรควรเน้นย้ำว่า ต้องมี “การเปลี่ยนแปลง” ที่เกิดขึ้นให้เห็นอย่างชัดเจนและเกิดขึ้นจริง ไม่ใช่การคาดเดาหรือตัวนสรูปไปเอง หากยังไม่มี “การเปลี่ยนแปลง” ให้ถือว่ายังไม่เกิด “ผลกระทบ” ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ อาจอยู่ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือมีผลกระทบได้ในหลากหลายขั้นตอนก็ได้ โดยให้ผู้เข้าอบรมใช้เวลาในการปรึกษากันในกลุ่ม ยืนยันจากประสบการณ์ของตนเอง หรือจากหลักฐานต่างๆ จนทุกคนในกลุ่มมีความเห็นตรงกัน แล้วจึงลงบันทึกในกระดาษ

- 6) วิทยากรพักกิจกรรมเพื่อลดความตึงเครียดของผู้เข้าอบรม โดยให้แต่ละกลุ่มติดผลงานที่ผนังห้อง และให้แต่ละกลุ่มจัดตัวแทนที่อยู่ประจำที่ 1 คน เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกกลุ่มอื่น และ สมาชิกที่เหลือหมุนวนไปแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นไปเรื่อย ๆ จนครบทุกกลุ่ม
- 7) วิทยากรและผู้เข้าอบรมช่วยกันสรุปภาพรวมจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครบทุกกลุ่ม ในประเด็นเรื่อง
 - “การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน ควรทำอย่างไร”
 - “อะไรคือผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้น”
 - “ขั้นตอนใดที่ส่งผลกระทบทางบวกมากที่สุด”
 - “อะไรคือผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้น”
 - “ขั้นตอนใดที่ส่งผลกระทบทางลบมากที่สุด”

- 8) ผู้อบรมสุ่มถามประมาณ 2 กลุ่ม สำหรับผลเสียที่เกิดขึ้นจากการไม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการไม่ปกป้องระบบนิเวศ

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

- สรุปขั้นตอน/เทคนิคที่ใช้การทำกิจกรรมและผลงานที่เกิดขึ้น และเพิ่มเติมหลักการและเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการปลูกป่าสัมมน้ำกันอย่างยั่งยืน และชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่แต่ละกลุ่มเสนอมานั้น เป็นสิ่งที่กลุ่มเห็นว่ามีความสำคัญต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอย่างไร
 - ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพที่ผู้เข้าอบรมแสดงให้เห็นขณะทำกิจกรรม เช่น การสื่อสาร การสรุปประเด็น การให้เหตุผล เป็นต้น
-

4.2.2 เรื่องเล่าประสบการณ์การทำสวนปาล์ม (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. ถอดบทเรียนองค์ความรู้ของเกษตรกรแต่ละพื้นที่ เรื่องการจัดการสวนปาล์มที่ผ่านมาได้
2. ระบุแนวทางในการรักษาและปกป้องระบบนิเวศได้อย่างเหมาะสม
3. ยกตัวอย่างแนวทางการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษชาร์ตขั้นตอนการปลูกปาล์มน้ำมันไปจนถึงการขนส่งผลผลิตไปยังโรงงานจากกิจกรรมที่ 1
- ปากกาเมจิก สีต่างๆ
- ไมโครโฟน อาจใช้เป็นไมล์ล้อยจะสะดวกในการทำกิจกรรมกลุ่ม
- การ์ดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสวนปาล์ม
- กระดาษโน้ตมีกาวติดด้านหลัง (Post it)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมย่อยต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 1 ผู้เข้าอบรมจะได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้นจากการเป็นผู้ปฏิบัติจริง

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

วิทยากรควรเน้นย้ำแนวทางในการรักษาและปกป้องระบบนิเวศที่เหมาะสม โดยยกตัวอย่างแนวทางการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ และสร้างสถานการณ์สมมติว่าหากเกษตรกรซื้อที่ดินใหม่สำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน หรือหากมีการปลูกทดแทน

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

- 1) วิทยากรทบทวนกล่าวอ้างอิง กิจกรรมที่ 4.2.1 ที่ได้ทำไปว่า “การปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นอาชีพหลักของเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่ โดยปกติแล้วน่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศไม่มากนักน้อยที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในการทำสวนปาล์มน้ำมันและการขนส่งไปยังโรงงาน”
- 2) วิทยากรบอกวัตถุประสงค์และภาพรวมของกิจกรรมที่จะทำ
 - หลังจากที่เราได้ระบุผลกระทบทั้งทางด้านบวก และด้านลบจากกิจกรรมต่างๆ ในทุก ๆ ขั้นตอน/กระบวนการทำสวนปาล์มน้ำมัน ตลอดจนการขนส่งไปยังโรงงานแล้วนั้น เพื่อจะได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน
 - ในกิจกรรมนี้ เราจะได้ถอดบทเรียนองค์ความรู้ของเกษตรกรแต่ละพื้นที่ เรื่องการจัดการสวนปาล์มที่ผ่านมาได้ และระบุให้ได้ว่าที่ผ่านมามีแนวทางในการรักษาและปกป้องระบบนิเวศหรือไม่ อย่างไร
 - ขอให้ทุกคนสบายใจที่จะเลือกว่าจะให้หรือไม่ให้ข้อมูลใด มากหรือน้อยแค่ไหนก็ได้ แต่ขอให้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ เพื่อที่จะได้ช่วยกันหาข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปปรับใช้กับการทำสวนปาล์มน้ำมันของสมาชิกได้อย่างเหมาะสม

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

- 1) แบ่งผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อยตามพื้นที่สวนปาล์มที่ทำ (สภาพพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันเป็นพื้นที่ราบหรือเป็นพื้นที่สูงชัน) กลุ่มละไม่เกิน 5
- 2) ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มยื่นเป็นวงกลม เล่าเรื่องจากประสบการณ์การปลูกปาล์มน้ำมันของตนเอง จากขั้นตอนการปลูกปาล์มน้ำมัน หรือการปลูกทดแทน หรือการขยายพื้นที่ปลูกปาล์ม จะต้องคำนึงถึงอะไรบ้าง

ก่อนดำเนินการ วิทยากรให้ผู้อบรมสมมุติว่า ได้มีการซื้อที่ดินใหม่ในการปลูกปาล์มน้ำมัน หรือมีการปลูกทดแทน ซึ่งจะต้องมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไรบ้าง เมื่อทราบจากกิจกรรมที่ 1 แล้วว่าแต่ละขั้นตอนของการทำสวนปาล์มน้ำมัน มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยอย่างไร ซึ่งเป็นการใช้ผลจากกิจกรรมที่ 1 มาเป็นแนวทางการคิดในกิจกรรมนี้

- 3) ให้ผู้เข้าอบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าอบรมกลุ่มข้าง ๆ โดยเดินไปคูฝัง/ชาร์ทขั้นตอนการทำสวนปาล์มน้ำมันตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ที่แต่ละกลุ่มติดไว้ที่ฝาผนัง (จากกิจกรรม 4.2.1)
- 4) หลังจากนั้นผู้เข้าอบรมนำมาปรับลด/เพิ่มเติมขั้นตอนที่กลุ่มตัวเองได้ทำไว้

แนะนำกิจกรรมเพิ่มเติมโดยเฉพาะเป้าหมายหลักเพื่อให้ได้มาตรฐานการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน ได้แก่ การดำเนินการจัดทำแผนที่ภายในฟาร์ม/แปลงปลูก/สวนปาล์มน้ำมัน เช่น แหล่งกำเนิดมลพิษสิ่งแวดล้อม, ผลกระทบ (ทั้งทางบวกและทางลบ) และปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยให้แต่ละกลุ่มช่วยกันจำแนกตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ในแปลง วาดหรือติดการ์ดหรือติดกระดาษโพสอิทลงในกระดาษชาร์ท

- 5) จำแนกผลกระทบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในสวนปาล์มน้ำมัน จากกิจกรรมต่างๆ โดยการวาดตารางแบ่งเป็น 3 คอลัมน์ ดังนี้

ผลกระทบทางบวก	กิจกรรม	ผลกระทบทางลบ

- 6) ผู้เข้าอบรม จัดลำดับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมากไปหาน้อย บันทึกลงใน ตารางการวิเคราะห์แผนเดิมแล้วเลือกผลกระทบที่ทุกคนเห็นว่า จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขมากที่สุด โดยระบุในรูปของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมเหตุผล
- 7) แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน แล้วบันทึกผลกระทบที่กลุ่มเลือกไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ทหน้าห้องประชุม จากนั้นวิทยากรจะใช้เวลากลุ่มอื่นในการซักถามและให้ข้อเสนอแนะ
- 8) ผู้เข้าอบรมช่วยกันหาแนวทางในการรักษาและปกป้องระบบนิเวศสวนปาล์มน้ำมัน โดยถอดบทเรียนองค์ความรู้ของเกษตรกรแต่ละพื้นที่ เรื่องการจัดการสวนปาล์มที่ผ่านมา และจะนำไปสู่การจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน RSPO ได้อย่างไร ลงในตารางการวิเคราะห์นี้

องค์ความรู้ในการจัดการสวนปาล์ม (เดิม)	องค์ความรู้ที่จะนำไปใช้	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรขอให้ผู้อบรมช่วยกันสรุปการจัดการสวนปาล์มที่ผ่านมา และจะนำไปสู่การจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน RSPO ได้อย่างไรบ้าง โดยให้แต่ละกลุ่มอธิบายขั้นตอนต่างๆ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน สุดทำวิทยากรสรุปประเด็น และร่วมกันแสวงหาแนวทางในการรักษาและปกป้องระบบนิเวศสวนปาล์มน้ำมัน

4.2.3 มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ (50 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถระบุได้ว่าพื้นที่สวนป่าของตนเองเป็นพื้นที่ลาดชัน พื้นที่สูงชัน หรือเป็นพื้นที่ราบ
2. สามารถเลือกใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สวนป่าของตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. สามารถยกตัวอย่างมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ได้ผลดีในแต่ละพื้นที่

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเมจิก สีต่างๆ
- ไมโครโฟน อาจใช้เป็นไมล์ล่อยจะสะดวกในการทำกิจกรรมกลุ่ม

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผู้เข้าอบรมสามารถจัดการพื้นที่ลาดชัน (Slope area) และพื้นที่สูงชัน (Steep area) ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 2 หลังจากที่แต่ละกลุ่มสามารถจำแนกผลกระทบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในสวนป่าตนเองจากกิจกรรมต่างๆ ได้แล้ว กิจกรรมนี้จะเน้นไปที่ผลกระทบทางลบเป็นหลัก เพื่อจะได้มองหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด โดยเฉพาะสวนป่าที่อยู่บนพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

- วิทยากรต้องทำความเข้าใจร่วมกันกับผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับความหมายของพื้นที่ลาดชัน (Slope area) และพื้นที่สูงชัน (Steep area) ให้ชัดเจน ตรงกัน
- ควรเน้นย้ำรูปแบบของมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ มาตรการเชิงกล มาตรการพืชพรรณ และมาตรการเชิงกลร่วมกับการใช้พืชพรรณ

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรทบทวนกล่าวอ้างอิง กิจกรรมที่ 4.2.2 ที่ได้ทำไปว่า การจัดการสวนปาล์มที่ผ่านมา และจะนำไปสู่การจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน RSPO ได้นั้น ต้องอาศัยกิจกรรมการควบคุมการชะล้างพังทลายของดินด้วย การที่จะสร้างมาตรการควบคุมการชะล้างพังทลายของดิน ต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจ จนกระทั่งสามารถเลือกรูปแบบของมาตรการต่างๆ มาใช้ในพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันของตัวเองให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. วิทยากรบรรยาย เรื่องมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามเอกสารประกอบการนำเสนอชื่อ **“มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ”** หลักการและวิธีการเลือกรูปแบบมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม และยกตัวอย่างมาตรการที่มีการนำมาใช้ในพื้นที่ยสวนปาล์มน้ำมัน

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (30 นาที)

- a. วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมนี้ ว่าสมาชิกแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันมองหาแนวทางหรือมาตรการในการจัดการพื้นที่ลาดชัน และพื้นที่สูงชัน รวมทั้งพื้นที่ราบ โดยตีกรอบเฉพาะกิจกรรมที่ส่งผลด้านลบที่แต่ละกลุ่มได้แตกกิจกรรมให้เห็นในกิจกรรมที่ 4.4.2
- b. แจกกระดาษฟลิปชาร์ตแผ่นใหญ่ ให้สมาชิกในกลุ่มได้ช่วยกันทำงานกลุ่ม (ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจากกิจกรรมที่ผ่านมา)
- c. หลังจากนั้นผู้อบรมช่วยกันระบุนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรดินและน้ำในสวนปาล์มน้ำมันของตน และระบุวิธีการแก้ปัญหาที่ผ่านๆ มา พร้อมทั้งบอกเปอร์เซ็นต์ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

ข้อมูลสำหรับวิทยากร

วิทยากรควรเน้นย้ำ และทบทวนผลงานของผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่ม จากกิจกรรมที่ 4.2.1 และ 4.4.2 ว่ามีความสอดคล้องเชื่อมโยงนำมาสู่มาตรการควบคุมการชะล้างพังทลายของดินในกิจกรรมที่ 3 นี้อย่างไร ควรให้ผู้เข้าอบรมทบทวนขั้นตอนการทำสวนปาล์ม และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ตลอดจนเน้นไปที่ผลกระทบทางลบ ซึ่งนำมาสู่แนวทางการแก้ไขผลกระทบเหล่านั้น

- d. วิทยากรแสดงตารางมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ มาตรการเชิงกล มาตรการเชิงพืชพรรณ และมาตรการเชิงกลร่วมกับมาตรการพืชพรรณ และให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มเลือก

วิธีการ/มาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันของตนเอง
ดังนี้

มาตรการวิธีกล	สภาพพื้นที่และปัจจัยประกอบ
<p>การไถพรวนตามแนวระดับ (Contour Tillage)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ความลาดเท 2-8 % - ความยาวของความลาดเทไม่เกิน 100 เมตร - ในพื้นที่แห้งแล้ง สามารถใช้ร่วมกับมาตรการอื่นๆ เช่น คันดิน ขึ้นบันไดดิน
<p>การยกร่องปิดหัวท้าย (Tied Ridging)</p> 	<p>ใช้เสริมกับการปลูกพืชตามแนวระดับในพื้นที่ที่มีความลาดเท</p>
<p>คันดิน (Terrace)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สำหรับพื้นที่ที่มีความลาดเท 2-12 % - คันดินระดับความยาวไม่จำกัด - ใช้บริเวณที่มีฝนตกน้อย - คันดินลดระดับ ความยาวไม่ควรเกิน 300-600 เมตร

มาตรการวิธีกล	สภาพพื้นที่และปัจจัยประกอบ
<p>คันดินรับน้ำรูปครึ่งวงกลม (Semicircular Bund)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสำหรับไร่นาขนาดเล็กที่ปลูกไม้ยืนต้น - ในพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนน้อย - ดินเป็นดินร่วนทรายหรือดินร่วน
<p>ขั้นบันไดดิน (Bench Terrace)</p> 	<p>เป็นการปรับพื้นที่เป็นขั้นๆ ต่อเนื่องกันคล้ายบันไดเพื่อลดความยาวและระดับของความลาดเท</p>
<p>ขั้นบันไดดินแบบเอียงเข้า (Backward or inward Type)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีฝนตกมากกว่า 650 มิลลิเมตรต่อปี - ดินลึกปานกลาง (0.5-1.0 เมตร) - มีอัตราการซึมซับน้ำปานกลางถึงต่ำ

มาตรการวิธีกล	สภาพพื้นที่และปัจจัยประกอบ
<p>คูรับน้ำรอบเขา (Hillside Ditches)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะกับพื้นที่ลาดน้อยกว่า 40 % - ถ้าใช้กับชั้นบันไดดินแบบลาดเอียงออกหรือแถบหญ้า จะสามารถใช้ได้ในพื้นที่ลาดมากกว่า 40 % - ถ้าพื้นที่ระหว่างคูรับน้ำขอบเขามีกการปลูกหญ้ารูซี่ หญ้าบาเฮีย หญ้าคอสตอลเบอร์มิวด้า และหญ้าเจ้าชู้ คูรับน้ำขอบเขานี้จะสามารถใช้ในพื้นที่ที่มีความลาดเทได้ถึง 55 %
<p>คันชะลอความเร็วของน้ำ (Check Dam)</p> 	<p>ใช้กับพื้นที่ที่มีการชะล้างพังทลายแบบร่องลึก หรือใช้ในทางระบายน้ำ</p>
<p>ทางระบายน้ำ (Waterways)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - สำหรับพื้นที่ที่มีความลาดชันต่ำอาจปลูกหญ้าคลุมดิน เพื่อชะลอความเร็วของน้ำและรักษาทางระบายน้ำ

มาตรการวิธีกล	สภาพพื้นที่และปัจจัยประกอบ
<p>ทางระบายน้ำที่มีการปลูกหญ้า (Grass Waterways)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสมกับระบบระบายน้ำทุกชนิดในไร่นา - ในพื้นที่ความลาดเตต่า ทางระบายไม่ควรเกิน 30 เมตร - ถ้าความยาวเกินควรมีอาคารลดระดับเป็นช่วงๆ
<p>การปลูกพืชคลุมดิน (Cover Cropping)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสมอย่างยิ่งในการปลูกคลุมดินในสวนไม้ผล และพื้นที่ความลาดชันสูงเกิน 20 % - เป็นดินเลวที่ปลูกพืชเศรษฐกิจไม่คุ้มค่างก็ควรปลูกพืช กระถุนหญ้า และพืชตระกูลถั่วคลุมดิน
<p>การคลุมดิน (Mulching)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ได้ทุกกรณีแล้วแต่วัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เช่น ใช้เป็นวัสดุคลุมดินกับพืชผัก ไม้ผล และพืชไร่ เป็นต้น - อาจใช้วัสดุอื่นๆ ในการคลุมดิน เช่น พลาสติก กระดาษ

มาตรการวิธีกล	สภาพพื้นที่และปัจจัยประกอบ
<p>การปลูกพืชปุ๋ยสด (Green Manure Cropping)</p> 	<p>ใช้เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ใช้ร่วมกับการปลูกพืชหมุนเวียน และการปลูกพืชแซม</p>
<p>การปลูกพืชสลับเป็นแถบไปตามท้องไร่ (Field Strip Cropping)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ร่วมกับการปลูกพืชสลับเป็นแถบขวางทางลม จะช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดีกว่าการปลูกพืชสลับเป็นแถบตามท้องไร่เพียงอย่างเดียว - เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีความลาดเทไม่สม่ำเสมอมากนักจนไม่สามารถทำแนวระดับได้
<p>การปลูกพืชแซม (Intercropping)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - พืชแซมควรมีอายุสั้นกว่าพืชหลัก - พืชแซมควรเป็นพืชตระกูลถั่ว - ระบบรากของพืชหลักและพืชแซมควรมีระดับที่ต่างกัน - พืชแซมไม่ควรเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นต้นกำเนิดของโรค เลือกพืชแซมที่สามารถทำรายได้

มาตรการวิธีกล	สภาพพื้นที่และปัจจัยประกอบ
<p>แถบหญ้าเพื่อรักษาดินและน้ำ (Grass Barrier for Soil and Water Conservation)</p> 	<p>ใช้แทนคันดิน ในพื้นที่ความลาดเทสม่ำเสมอ ควรใช้ร่วมกับมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอื่นที่เหมาะสม</p>
<p>การกองทางใบในสวนปาล์ม</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - ตัดทางใบมาปูในพื้นที่สวน ตัดส่วนหนามตรงโคนออก นำมาวางปูกลางแถวปาล์ม เว้นระยะห่างจากต้นปาล์ม ประมาณ 1 เมตร หรือตามริมคูน้ำ จะเกิดการย่อยสลายเร็ว อินทรีย์วัตถุจะกระจายทั่วพื้นที่ ช่วงหน้าแล้ง ช่วยเก็บกักความชื้นได้ดี เป็นการปรับปรุงดินไปด้วย หรืออาจวางทางใบกระจายเป็นรูปตัว T ห่างจากโคนต้น ประมาณ 1.5 เมตร เพื่อเพิ่มการกระจายอินทรีย์วัตถุในสวนมากขึ้น ช่วยให้ดินอุดมสมบูรณ์ ช่วยชะลอการไหลของน้ำบริเวณพื้นที่ลาดเอียงได้อีกด้วย - เมื่อใส่ปุ๋ย ฝนตกลงมาจะไม่ชะเอาปุ๋ยที่ใส่ไว้ไหลไปตามกระแสน้ำ - เหมาะกับพื้นที่อยู่ห่างจากลำธาร เนื่องจากวิธีนี้จะช่วยรักษาความชื้นในสวนปาล์มได้มาก สามารถรับมือกับภัยแล้งได้ดี

e. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม ช่วยกันจำแนกปัญหา และแนวทางการแก้ไขร่วมกัน พร้อมข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดการดินและน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

- วิทยากรสรุปพร้อมกับกับผู้เข้าอบรม เรื่องการควบคุมการชะล้างพังทลายของดิน แนวปฏิบัติ และผลการปฏิบัติที่ผ่านมา (โดยนำผลจากกิจกรรมมาเพิ่มเติมตอนบรรยาย เพื่อให้เกษตรกรเห็นภาพของปัญหาและแนวทางแก้ไขมากยิ่งขึ้น)
 - หลังจากนั้นให้ผู้เข้าอบรมนำความรู้ที่ได้รับ มาพิจารณาว่ากลุ่มของเราที่พบว่า มีประเด็นปัญหาการชะล้างพังทลายของดินนั้น สามารถแก้ไขหรือมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างไรบ้าง
 - ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มเลือกวิธีการ/มาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันของกลุ่มตัวเอง
 - สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำเสนอมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม
-

4.2.4 การจัดการ HCVs ในพื้นที่เรา (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถระบุสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่สวนปาล์มน้ำมัน
2. สามารถระบุแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสมเหตุสมผล และมีความเป็นไปได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ กลุ่มละ 1 แผ่น
- ปากกาเมจิก สีต่างๆ
- กระดาษเขียนข้อความประกอบคำอธิบายของวิทยากร ได้แก่ ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบ การแก้ไขปัญหาระยะสั้น การแก้ปัญหาระยะยาว
- กระดาษสีขาว และกระดาษโน้ตที่มีกาวติดด้านหลัง (Post-it) กลุ่มละ 2 สี
- ตารางสรุปแนวทางการจัดการปัญหาจากการทำสวนปาล์มน้ำมัน

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้ยังคงเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ผ่านมา และเป็นกิจกรรมที่จะตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือผู้เข้าอบรมสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการพื้นที่กันชนและพื้นที่ริมตลิ่งได้อย่างเหมาะสม วิทยากรควรทบทวนผลงานของผู้เข้าอบรมแต่ละกิจกรรมที่ผ่านมา ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ระหว่างปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำสวนปาล์ม ตลอดจนการขนส่งมายังโรงงาน ควรให้เวลาผู้เข้าอบรมทบทวนอีกครั้ง

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

- 1) วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม ว่าผู้เข้าอบรมจะได้ช่วยกันมองหาแนวทาง/วิธีจัดการแก้ไขปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการปลูกปาล์มน้ำมันได้

- 2) วิทยากรบรรยาย แนวทางการป้องกันการกัดเซาะริมตลิ่ง, ทำความเข้าใจพื้นที่กันชนและแนวกันชน, อธิบายมาตรฐาน RSPO ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระยะห่างระหว่างพื้นที่กันชนและแนวกันชนจากเขตอนุรักษ์ หรือแหล่งน้ำต่าง ๆ, อธิบายความกว้างของลำธารขณะที่มีระดับน้ำสูงสุด (Bankfull channel width) และความกว้างของลำธารขณะที่ระดับน้ำต่ำสุด (Wetted channel width) ตามเอกสารประกอบการนำเสนอชื่อ [“การกัดเซาะริมตลิ่ง”](#)

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากกิจกรรม (20 นาที)

- 1) วิทยากรชี้แจง ทำความเข้าใจเบื้องต้นแก่ผู้เข้าอบรม ว่าให้แต่ละกลุ่มสรุปแนวทางการวางแผนติดตามเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาระบบนิเวศในการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยเขียนเป็นตารางหรือวาดเป็นแผนภูมิหรือรูปภาพ
- 2) ผู้เข้าอบรมวิเคราะห์หาแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหามาจากการตีกรอบเฉพาะผลกระทบจากกิจกรรมในขั้นตอนการทำสวนปาล์มน้ำมันที่เป็นด้านลบ ที่แต่ละกลุ่มได้เลือกไว้แล้วในกิจกรรมที่ 2 เพื่อที่จะได้มองเห็นปัญหาที่ชัดเจนขึ้น นำไปสู่การสืบเสาะหาต้นเหตุของปัญหานั้นๆ ก่อนที่จะนำไปสู่การวางแผน หรือการหาแนวทางการแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด
- 3) ผู้เข้าอบรมทำกิจกรรมในกลุ่มย่อยกลุ่มเดิม ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปลงบนกระดาษโน้ตที่มีกาวยึดด้านหลัง (Post-it) ว่า จากที่เราพูดถึงเรื่องกระบวนการ/ขั้นตอนการปลูกปาล์มน้ำมัน และระบบนิเวศในสวนปาล์มในวันนี้ เรามองเห็นปัญหาหรือความเสี่ยงอะไรบ้างในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องระบบนิเวศ

ข้อมูลสำหรับวิทยากร

ในการสรุปความเสี่ยงช่วงแรก วิทยากรอาจสุ่มให้แต่ละกลุ่มนำเสนอประมาณ 1-2 ประเด็น เพื่อว่ากลุ่มที่ยังคิดไม่ออก ได้มีแนวความคิด แล้ววิทยากรค่อยชี้แนวทางว่าความเสี่ยงมีอะไรบ้าง เมื่อสรุปสั้นๆ แล้ว ค่อยให้ทำต่อเรื่องการลดความเสี่ยงหรือแผน และคิดว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นแต่ละอย่าง เราสามารถลดการเกิดหรือป้องกันได้อย่างไร

- 4) วิทยากรวาดภาพต้นไม้ ที่จะใช้ในการวิเคราะห์ โดยแจกกระดาษขาวให้ผู้เข้าอบรมเขียนตัวปัญหาลงไป แล้วติดไว้ที่ส่วนลำต้น อันดับต่อไปให้เขียนผลกระทบด้านลบ ลงในกระดาษโน้ตสีใดสีหนึ่งที่ละแผ่น แล้วนำไปติดตรงส่วนกิ่ง ก้าน หรือใบ สุดท้ายร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน และสรุปว่าปัญหาเกิดจากอะไร โดยเขียนสาเหตุของปัญหาไว้ในกระดาษโน้ตอีกสี ติดตรงส่วนรากของต้นไม้

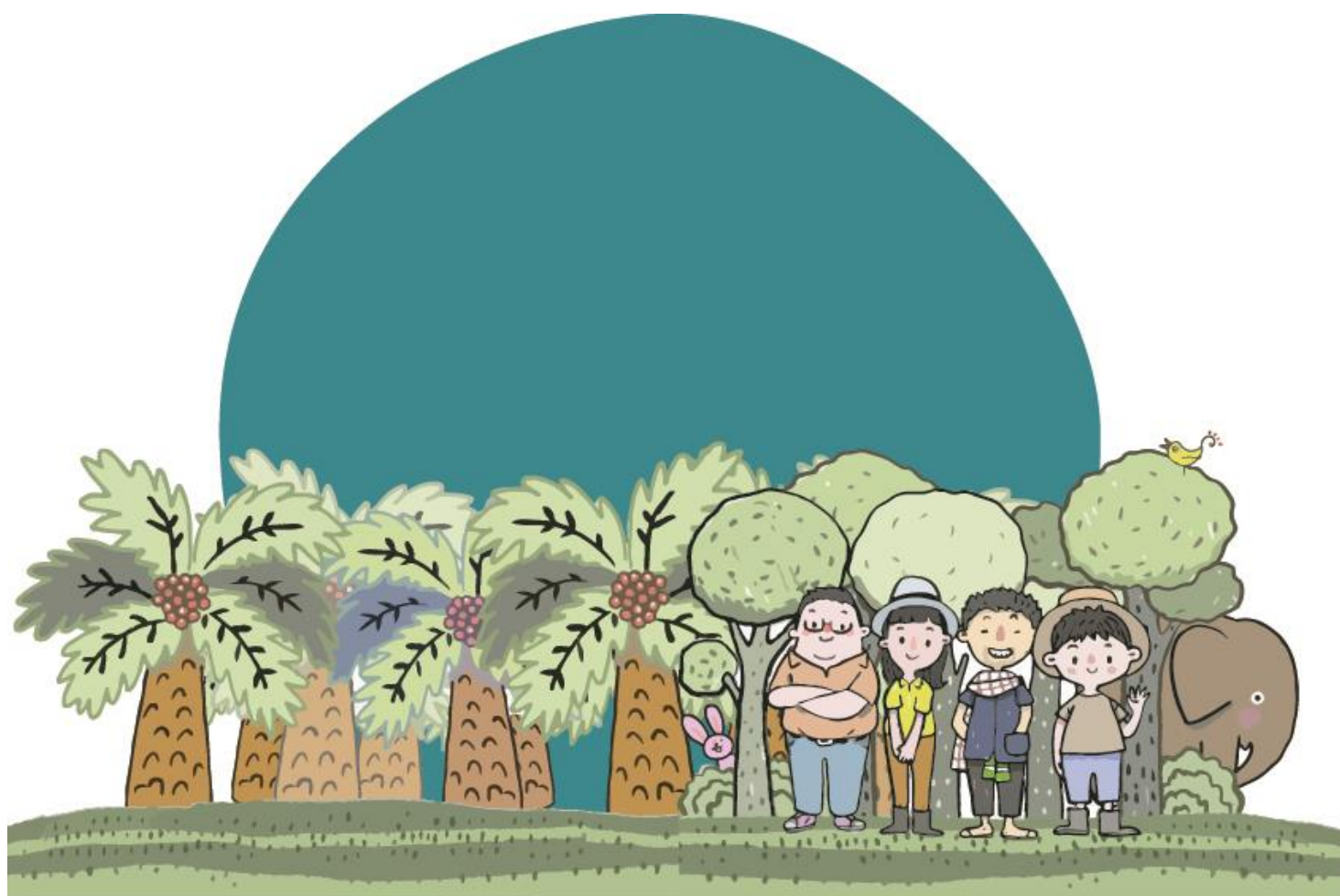
- 5) ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มติดผลงานไว้ที่ผนังห้อง เพื่อให้กลุ่มอื่นเข้ามาเยี่ยมชม แสดงความเห็น และให้คำแนะนำ

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

- วิทยากร สรุปภาพรวมของผลงานของแต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยเน้นให้เห็นความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่าง ปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการแก้ปัญหา โดยวิทยากรอาจใช้คำถามนำว่า “เราควรแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นนี้ได้อย่างไร” “ควรจะแก้ปัญหาดตรงส่วนไหน” “การวางแผนในการแก้ไขปัญหานี้จะทำในระยะสั้น หรือระยะยาว” “ใครควรเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหานี้” “อยากให้ใครบ้างเข้ามาช่วย ตรงไหน อย่างไร”
 - บันทึกผลลงในตารางสรุปแนวทางการจัดการปัญหาจากการทำสวนปาล์มน้ำมัน
 - ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน เพื่อให้วิทยากรและกลุ่มอื่นๆ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
 - วิทยากรสรุป กระบวนการ ขั้นตอนที่ใช้ในกิจกรรม และผลงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อสังเกต ข้อเสนอแนะในการทำงานร่วมกันของผู้เข้าอบรม โดยใช้ผังแสดงความเชื่อมโยงเนื้อหา และกิจกรรมหลักของชุดฝึกอบรมนี้ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทบทวน และทำความเข้าใจอีกครั้ง
-

4. สิ่งแวดล้อม

4.3 การประเมิน HCV ด้วย HCV App

4.3 การประเมิน HCV ด้วย HCV App

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 90 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถใช้ HCV App ในการประเมินสวนปาล์มน้ำมันได้
2. สามารถใช้ HCV App ในการรายงานผลและประกอบการขอรับการรับรองมาตรฐาน

วัสดุอุปกรณ์ :

- สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต (ปฏิบัติการแอนดรอยด์)
- คอมพิวเตอร์

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

องค์กร RSPO มีความตระหนักว่าเกษตรกรรายย่อยกำลังประสบอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดต่างๆ ภายใต้กรอบมาตรฐาน RSPO รวมถึงข้อกำหนดที่กล่าวถึงการดูแลอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) ด้วยเหตุนี้ ทาง RSPO ได้จัดทำวิธีการประเมิน HCV แบบง่ายขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยในการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ และเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติสำหรับพื้นที่ปลูกใหม่ (NPP)

ในวิธีการประเมินนี้ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างความน่าจะเป็นที่จะพบ HCV ที่อาจได้รับผลกระทบจากพื้นที่ปลูกเดิม และจากพื้นที่ปลูกใหม่สำหรับพื้นที่ปลูกเดิม

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

HCV เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อทั้งสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศน์ สังคมและวัฒนธรรมอย่างยิ่ง ดังนั้นทาง RSPO จึงกำหนดให้ผู้ปลูกต้องค้นหา อนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพ HCVs ที่พบในพื้นที่ปฏิบัติการ

ประเภทของ HCV มีทั้งหมด 6 ประเภท: HCV 1-3 เป็น HCVs ที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต โดยมุ่งเน้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพ สายพันธุ์ ระบบนิเวศน์และภูมิทัศน์ (เช่น สถานที่หรือสายพันธุ์ที่มีความสำคัญระดับโลก) ในขณะที่ HCV 4-6 จะเกี่ยวข้องกับสังคม โดยมุ่งเน้นที่ ระบบนิเวศน์บริการ ทรัพยากรธรรมชาติที่ชุมชนท้องถิ่นใช้งาน และคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในระดับท้องถิ่น เช่น วิธีการดำรงชีวิต

การค้นหา HCVs 1-3 สามารถประเมินได้จากคุณภาพที่ดีของพื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตขนาดใหญ่ ในขณะที่ HCVs 4-6 ต้องอาศัยการประเมินอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ท่านสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ HCVs ผ่านสื่อการเรียนการสอนเชิงโต้ตอบ “[แนะนำใหู้จัก HCVs](#)”

กิจกรรม

I. บทนำ (30 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม:

1. ทบทวนความรู้เรื่องของสิ่งที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์ (HVCs) ทั้ง 6 ประเภท เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจ โดยสามารถอ้างอิงจาก [\(สไลด์นำเสนอ HCV\)](#)
2. อธิบายถึง HCV App คร่าว ๆ ดังนี้
 - แอปพลิเคชัน (App) การประเมิน HCV สำหรับเกษตรกรรายย่อยโดยเฉพาะในอุปกรณ์สมาร์ตโฟน ใช้งานควบคู่กับเว็บ “กระดานผลสรุป (dashboard)” เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลของสมาชิกเกษตรกรในกลุ่มและข้อมูลสวนปาล์มน้ำมันของสมาชิก ทั้งพื้นที่ปลูกเดิมและพื้นที่ปลูกใหม่
 - ได้รับการออกแบบให้ใช้งานโดยผู้จัดการกลุ่มเป็นหลักหากเป็นไปได้ ถ้าพื้นที่ปลูกอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงระดับกลาง การประเมินต้องได้รับการทบทวนจากหน่วยงานอิสระ แต่ถ้ามีความเสี่ยงระดับสูง ต้องให้ผู้ตรวจประเมินที่มีใบอนุญาต (Assessor Licensing Scheme - ALS) ทำการประเมิน
 - ให้คำแนะนำในการจัดการและอนุรักษ์ HCVs ที่พบในพื้นที่ ในกรณีที่พื้นที่ปลูกอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงระดับกลาง ต้องทำการค้นหา “พื้นที่ต้องห้าม” ที่ไม่สามารถใช้ปลูกปาล์มน้ำมัน
 - ทำหน้าที่เป็น “ศูนย์รวมคำแนะนำ” สำหรับผู้จัดการกลุ่ม เพื่อชี้แจงให้สมาชิกเกษตรกรในกลุ่มรับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับ HCVs ของ RSPO

ผู้จัดการกลุ่ม (Group Manager or GM) อาจจะมีมอบหมายบทบาทและหน้าที่บางอย่างให้แก่เกษตรกรผู้นำ หรือ ผู้แทนในกลุ่ม อย่างไรก็ตามผู้จัดการกลุ่มยังต้องรับผิดชอบในภาพรวมทั้งหมด ทั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 และ 3 เกษตรกรเจ้าของแปลงนั้น ๆ จะไม่สามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแปลงของตัวเองได้ จำเป็นต้องมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

3. การติดตั้งและดาวน์โหลด HCV App

การติดตั้ง Dashboard

- 1) การติดตั้ง App โดยการอีเมลเพื่อขอชื่อผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) จากทาง RSPO โดยอีเมลไปที่
- 2) ไปที่ ลิงค์ <https://rspo-hcv.alphapod.com/dashboard/login> แล้วใช้ ชื่อผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) ในการเข้าระบบใน Dashboard (สำหรับคอมพิวเตอร์)
- 3) สร้างรหัสของกลุ่ม (Group Code) โดยการคลิกที่ “การจัดการผู้เก็บรวบรวมข้อมูล” (Manage Data Collector” แล้วคลิกที่แท็บ “สร้างรหัสกลุ่ม” (Generate Group Code) แล้วใส่รายละเอียด
- 4) อีเมลล์สำหรับผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในการเก็บข้อมูล และจะต้องมอบรหัสกลุ่มให้คนที่ได้รับมอบหมายในการดำเนินการซึ่งจะต้องใช้ในการเข้ารหัสใน App

การดาวน์โหลด HCV App

- 1) ต่อสมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตกับอินเทอร์เน็ต (ระวังเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตที่ต้องมีการคิดค่าใช้จ่าย ซึ่งแนะนำให้ใช้ไวไฟในการดาวน์โหลด)
- 2) ไปที่ Google Play Store ในสมาร์ตโฟน และค้นหา “RSPO HCV” และดาวน์โหลด

4. การติดตั้งแผนที่ HCV 1-3

- a. เปิด HCV App แล้วทำการ Login โดยใช้อีเมลล์และรหัสกลุ่ม หลังจากนั้นให้กดปุ่ม “จัดการแผนที่” (Manage maps)
- b. เลื่อนแผนที่ไปยังพื้นที่แปลงของสมาชิกตั้งอยู่ ต้องให้แน่ใจว่าเป็นพื้นที่ที่มีแปลงของสมาชิกตั้งอยู่ โดยสามารถย่อและขยายแผนที่ได้ตามความเหมาะสม
- c. หลังจากเลื่อนไปยังตำแหน่งบริเวณที่มีแปลงสมาชิกตั้งอยู่แล้วให้กด “ดาวน์โหลดพื้นที่” (Download Area) แล้วทำการตั้งชื่อแผนที่ ซึ่งระหว่างนี้ก็จะแสดงขนาดของข้อมูลแผนที่ที่ทำการดาวน์โหลด ในกรณีที่ความจุของเครื่องไม่เพียงพอก็สามารถขยายพื้นที่เล็ก ๆ ในขั้นตอนนี้จะใช้เวลาประมาณ 30 นาที แต่ก็ขึ้นอยู่กับการเชื่อมต่อสัญญาณ การดาวน์โหลดจะสมบูรณ์เมื่อแถบสีส้มสมบูรณ์
- d. ตรวจสอบแผนที่ที่ได้ดาวน์โหลดมาโดยกดไปที่ “พื้นที่ที่ดาวน์โหลด” (Downloaded Area) ถ้าไม่พบให้ทำการดาวน์โหลดใหม่อีกครั้ง
- e. ถ้ามีแผนที่แสดงแล้วก็เตรียมตัวลงพื้นที่แปลงทำการสำรวจ

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (60 นาที)

1. ให้แบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แล้วให้ทดลองทำกิจกรรมดังนี้
 - a. การดาวน์โหลด HCV App
 - b. การติดตั้งแผนที่ HCV 1-3
2. เลือกแปลงบริเวณใกล้เคียงอย่างน้อย 1 แปลง เพื่อเป็นการทดสอบ App แล้วดำเนินการดังนี้
 - a. ลงทะเบียนเกษตรกรและเก็บข้อมูลเบื้องต้น : เปิด App และเลือก “เริ่มสำรวจ” (Start Survey) หลังจากนั้นกดที่ “สร้างโปรไฟล์เกษตรกร” (Create Farmer Profile) แล้วกรอกข้อมูลชื่อสมาชิก หมายเลขสมาชิก และที่อยู่ แต่ละสมาชิกที่ทำการสำรวจ
 - b. ตรวจสอบว่าต้องใช้ App แบบไหน : ให้สอบถามเกษตรกรว่ารูปแบบแปลงของเกษตรกรเป็นแบบใดเพราะ App ที่เลือกเข้าสำรวจก็จะมีผลแตกต่างกัน ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบคือ แปลงที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ก่อนแล้ว และพื้นที่ปลูกปาล์มใหม่
 - c. ทำการสำรวจตามขั้นตอนใน App จนครบกระบวนการ
3. หลังจากทุกกลุ่มได้ข้อมูลมาแล้ว ทางวิทยากรก็แสดง Dashboard ให้ผู้อบรมได้ดู แล้วลองเปรียบเทียบกัน
4. อาจมีการสอบถามเพิ่มเติมเรื่องของปัญหา อุปสรรค ของการทำกิจกรรมและใช้ App

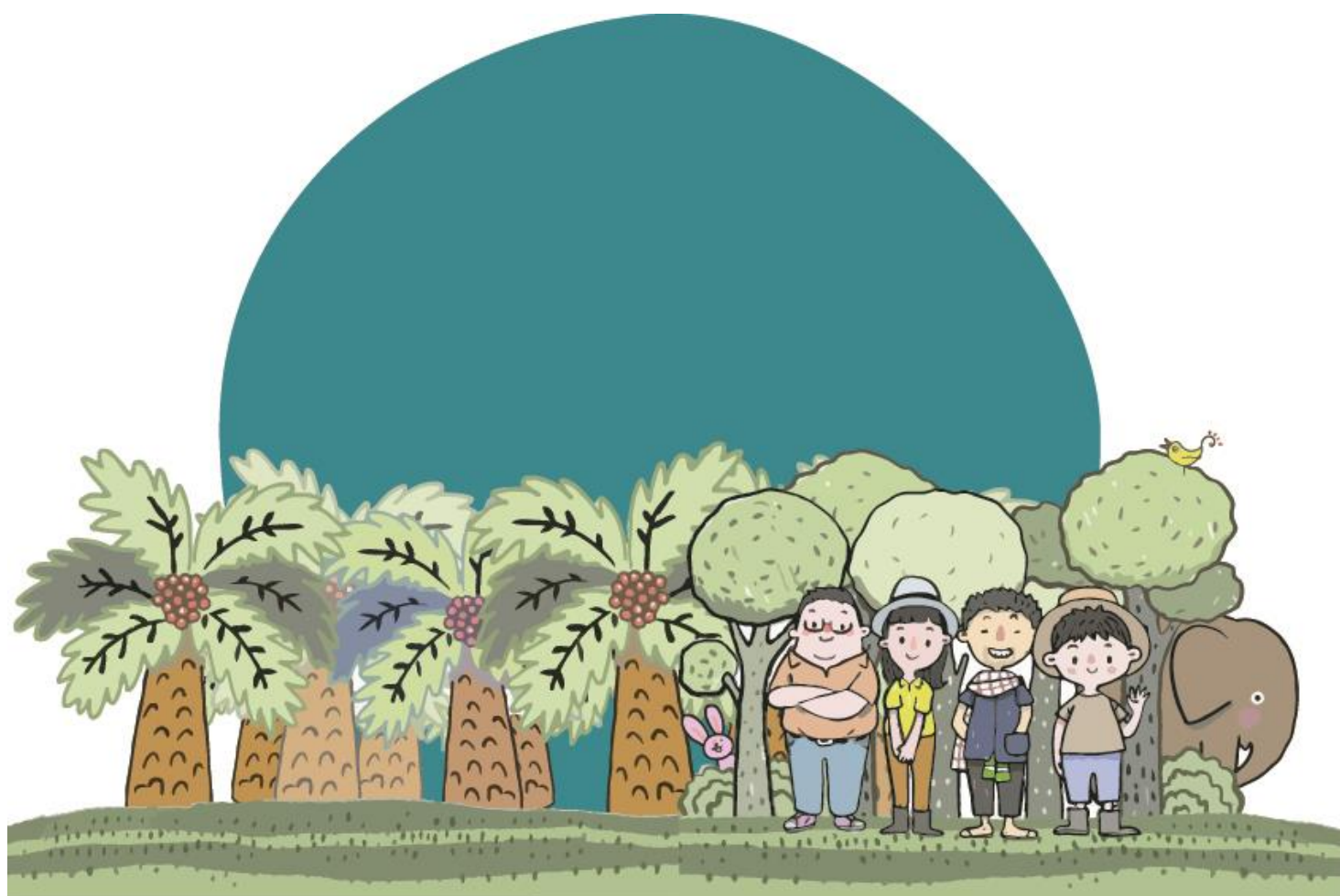
III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

เป็นการสรุปเพื่อปิดการฝึกอบรม โดยเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ HCV App ว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญ ที่ทาง RSPO ได้พยายามสร้างเพื่อให้เกษตรกรรายย่อยนั้นสามารถดำเนินการในระดับพื้นที่ได้เอง แต่อย่างไรก็ตามอาจจะต้องมีการนัดประชุมเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจหรือเกษตรกรที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม ในการทบทวนและฝึกใช้ App อีกครั้ง

นอกจากนั้น ในส่วนของรายงานที่ได้จากการประมวลผลก็จะเป็นประโยชน์สำหรับใช้ในการรับรองมาตรฐาน RSPO ได้โดยตรงเช่นกัน

4. สิ่งแวดล้อม

4.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรและการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก

4.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรและการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 90 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. แหล่งการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในการทำสวนปาล์มน้ำมันที่สำคัญ
2. เข้าใจถึงวิธีการลดก๊าซเรือนกระจกในการทำสวนปาล์มที่เหมาะสม 5 วิธี
3. เข้าใจถึงแนวทางปฏิบัติวิธีการลดก๊าซเรือนกระจก

วัสดุอุปกรณ์ :

วัสดุอุปกรณ์จะมีการระบุไว้ในแต่ละกิจกรรมย่อย

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในปัจจุบันการปลูกปาล์มน้ำมันนั้นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการปลูกในหลาย ๆ ภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตของปาล์มน้ำมันนั้นค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับพืชน้ำมันชนิดอื่นๆ ประกอบกับอัตราการเติบโตของประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ มากขึ้นด้วย ปาล์มน้ำมันจึงมีการขยายพื้นที่ปลูกอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายพื้นที่ปลูกไปยังแหล่งที่เป็นป่าปฐมภูมิ ป่าพรุ ป่าเขตฝน เพื่อรองรับความต้องการในการบริโภค สิ่งเหล่านี้เองจึงเกิดผลกระทบที่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีการพูดถึงกันมากก็คือ ภาวะโลกร้อน

ปาล์มน้ำมันจึงได้ชื่อว่าเป็นพืชที่ก่อให้เกิดการทำลายภาวะโลกร้อน โดยมีการสร้างปรากฏการณ์เรือนกระจกเกิดขึ้น ซึ่งชาวสวนปาล์มหลายท่านยังนึกภาพไม่ออกว่าการปลูกปาล์มมีความเกี่ยวข้องกับก๊าซเรือนกระจกอย่างไร ในบทเรียนนี้จะช่วยให้เกษตรกรได้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นถึงการปลูกปาล์มที่มีผลกระทบกับก๊าซเรือนกระจก ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับกิจกรรมของการปลูกปาล์ม นอกจากนั้นก็จะได้เรียนรู้และนำหลักการในการลดก๊าซเรือนกระจกไปปรับใช้ในสวน เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

วิทยากรควรศึกษาเนื้อหา รายละเอียดในหัวข้อ “การจัดการก๊าซเรือนกระจก” ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎีสำหรับวิทยากร เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดเบื้องต้น ก่อนดำเนินกิจกรรม

4.4.1 ก๊าซเรือนกระจกจากเราทุกคน (45 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในความรู้พื้นฐานของก๊าซเรือนกระจก
2. ผู้อบรมมีความเข้าใจถึงแหล่งการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการเกษตรและการทำสวนปาล์มน้ำมัน

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายและจอรับภาพ
- สไลด์ PowerPoint และ สื่ออื่นๆ
- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเมจิก
- สก็อตเทป

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายให้เกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของก๊าซเรือนกระจก และผลกระทบของภาวะโลกร้อน ในการบรรยายแนะนำเนื้อหา เนื่องจากบางส่วนเป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์วิทยากรควรใช้การบรรยายที่ใช้รูปภาพประกอบเป็นหลักเพื่อให้เข้าใจง่าย ตามสไลด์เรื่อง “ก๊าซเรือนกระจก” และในหัวข้อนี้ควรเน้นย้ำผู้อบรมว่าทุก ๆ คนมีส่วนในการทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก และผลกระทบจากภาวะโลกร้อนไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัว และผลกระทบจากก๊าซเรือนกระจกยังจะส่งผลเสียหายกับผลผลิตของเกษตรกรด้วยเช่นกัน

วิทยากรควรศึกษา ทำความเข้าใจในหัวข้อ [“ความรู้พื้นฐานเรื่องก๊าซเรือนกระจก และผลกระทบจากภาวะโลกร้อน”](#) ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎีสำหรับวิทยากร

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. บรรยายแนะนำในเรื่อง ก๊าซเรือนกระจก (GHG) คืออะไร/ แหล่งกำเนิดก๊าซเรือนกระจกจากภาคชุมชน ชีวิตประจำวัน/ อธิบายปรากฏการณ์ “ภาวะเรือนกระจก”/ โดยใช้สไลด์ชื่อ “[ก๊าซเรือนกระจก](#)” หัวข้อ “ความรู้พื้นฐานเรื่องก๊าซเรือนกระจก”
2. บรรยายให้ความรู้เรื่องแหล่ง/กิจกรรมปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการเกษตรและในการทำสวนปาล์ม

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (20 นาที)

- 1) เป็นกิจกรรมกลุ่มๆละ 6-7 คน โดยวิทยากรแจกกระดาษฟลิปชาร์ต ให้สมาชิกในกลุ่มทำตารางดังตัวอย่าง เพื่อการระดมความคิดเห็นว่าในชีวิตประจำวันของเราทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจกจาก
 - a. ชีวิตประจำวัน
 - b. การทำสวนปาล์มอย่างไรบ้าง
 ใช้เวลาในการระดมสมอง 10 นาที เขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต โดยจัดให้มีการแข่งขันกัน กลุ่มไหนสามารถเขียนได้มากที่สุด พิจารณารางวัลให้กลุ่ม

[ตารางสำหรับใช้ทำกิจกรรม](#)

	กิจกรรมที่ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก (กิจกรรมที่ 1)	วิธีการที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (กิจกรรมที่ 2)
การใช้ ชีวิตประจำวัน		
การทำสวนปาล์ม น้ำมัน		

- 2) ระหว่างการทำกิจกรรมวิทยากรควรตรวจดูว่าทุกกลุ่มมีการเขียนการทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจกจากการทำสวนปาล์มด้วย อย่างน้อย 2-3 กิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงไปในหัวข้อต่อไป
- 3) นำผลงานแต่ละกลุ่มติดข้างฝาผนัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มอื่นๆเดินดูผลการระดมสมองของกลุ่มอื่นๆ ให้เวลาช่วงนี้ 5 นาที
- 4) หลังจากนั้นเลือกตัวแทนกลุ่ม 2 กลุ่ม เพื่อนำเสนอผลการระดมสมอง (กลุ่มละ 5 นาที)

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

- วิทยากรชื่นชมผลของการระดมสมอง และชี้ให้เห็นว่าทุกคนๆมีส่วนในการทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก และภาวะโลกร้อน ทั้งที่เราทราบและไม่ทราบ ทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็น ในทุก ๆ วันของการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ ทุกคนจึงควรมีส่วนช่วยในการลดก๊าซเรือนกระจก
 - บรรยายเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน โดยใช้สไลด์ชื่อ [“ก๊าซเรือนกระจก”](#) หัวข้อ “ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน” (10 นาที) เพื่อให้เห็นว่าหากยังปล่อยให้ก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ จะเกิดผลกระทบอะไรขึ้นบ้าง โดยใช้สไลด์ชื่อ [“ก๊าซเรือนกระจก”](#) หัวข้อ “ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน”
 - วิทยากรเน้นย้ำอีกครั้งเรื่องผลกระทบจากก๊าซเรือนกระจก จะส่งผลกระทบต่อผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรด้วย เพราะฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงแหล่งที่มา และหาแนวทางการลดเพื่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด
-

4.4.2 ลดก๊าซเรือนกระจกด้วยตัวเอง (55 นาที)

วัตถุประสงค์ :

ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในหลักการเบื้องต้น 9R ในการลดก๊าซเรือนกระจกด้วยตนเอง

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายและจอรับภาพ
- สไลด์ PowerPoint และ สื่ออื่นๆ
- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเมจิก
- สก๊อตเทป

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้มีแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกที่เน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยตนเองต่อเนื่องมาจากกิจกรรมที่ 1 เพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้อบรมว่า การช่วยกันลดก๊าซเรือนกระจกไม่ใช่เรื่องไกลตัว เกินความสามารถ ทุกคนทำได้โดยใช้หลักการ 9R ทั้งในชีวิตประจำวัน และการปลูกป่าถ่มน้ำมัน โดยในส่วนของการลดก๊าซเรือนกระจกการปลูกป่าถ่มน้ำมัน จะเป็นการลองให้ผู้อบรมเสนอวิธีการที่จะลดก๊าซเรือนกระจกก่อนที่จะมีการบรรยายให้ความรู้ หลังจากนั้นในส่วนที่ 2 จะเป็นการบรรยายในรายละเอียดเพิ่มเติมว่าก๊าซเรือนกระจกจากภาคการเกษตรและจากการปลูกป่าถ่มน้ำมันมาจากไหน

วิทยากรควรศึกษา ทำความเข้าใจในหัวข้อ [“การลดก๊าซเรือนกระจกในชีวิตประจำวัน แหล่งกำเนิดก๊าซเรือนกระจก และ ก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกป่าถ่มน้ำมัน”](#) ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎีสำหรับวิทยากร

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

- 1) วิทยากรอธิบายกิจกรรมว่าเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 1 หลังจากที่เราระบุกิจกรรมที่ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจกแล้ว เราจะมีวิธีการอย่างไรบ้างในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเหล่านั้น โดยมีแนวทางให้พิจารณาคือ การใช้หลักการ 9R
- 2) บรรยายแนะนำ การใช้หลักการ 9R ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยตนเอง โดยใช้สไลด์ชื่อ “ก๊าซเรือนกระจก” หัวข้อ “หลักการ 9R เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก”

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (30 นาที)

- 1) ใช้ [ตารางจากกิจกรรมที่ 4.4.1](#) ในคอลัมน์ “วิธีการที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก” ให้สมาชิกในกลุ่ม ระดมความคิดกันว่าเราจะมีวิธีใดบ้างที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกนั้น “ด้วยตนเอง” ที่เราทำได้ทั้งจากชีวิตประจำวัน และจากการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยให้พิจารณาจากหลักการ 9R
- 2) ใช้เวลาในการระดมสมอง 15 นาที หลังจากนั้น นำผลงานแต่ละกลุ่มติดข้างฝาผนัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มอื่นๆ เติมนุผลการระดมสมองของกลุ่มอื่นๆ ใช้เวลาช่วงนี้ 5 นาที
- 3) หลังจากนั้นเลือกตัวแทนกลุ่ม 2 กลุ่ม เพื่อนำเสนอผลการระดมสมอง (กลุ่มละ 5 นาที)

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรชื่นชมข้อเสนอในการลดก๊าซเรือนกระจกของผู้เข้าอบรม โดยชี้ให้เห็นว่าในชีวิตประจำวันและการปลูกปาล์มน้ำมันทุกคนสามารถช่วยกันลดการเกิดขึ้นของก๊าซเรือนกระจกได้ด้วยตัวเอง ด้วยวิธีการที่ไม่ซับซ้อน สำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันนั้นมีวิธีการอีกหลายวิธีที่จะนำเสนอให้ผู้เข้าอบรมได้รับทราบในกิจกรรมต่อไป ให้ผู้เข้าอบรมพิจารณาต่อไปว่าจะสามารถดำเนินการตามได้มากน้อยอย่างไร

บรรยายเพิ่มเติมเรื่อง - ก๊าซเรือนกระจกมาจากภาคการเกษตร และอุตสาหกรรม (ขอให้เป็นการกล่าวถึงภาคอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในภาพรวม การผลิตน้ำมันปาล์มดิบ 1 ตัน จะปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกประมาณ 1.2 ตัน CO₂ เทียบเท่า โดยเกิดจากขั้นตอนการปลูกประมาณ 40% (0.5 ตัน

CO₂ เทียบเท่า) และขั้นตอนการบำบัดน้ำเสียในโรงงานอีกประมาณ 57% (0.7 ตัน CO₂ เทียบเท่า) โดยใช้สไลด์ชื่อ “ ก๊าซเรือนกระจก” หัวข้อ “ก๊าซเรือนกระจกจากภาคการปลูก ปาล์มน้ำมัน” ใช้เวลา 10 นาที

4.4.3 ลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน (45 นาที)

วัตถุประสงค์ :

ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในวิธีการ ลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน

วัสดุอุปกรณ์ :

- คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายและจอรับภาพ
- สไลด์ PowerPoint
- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเมจิก
- สก๊อตเทป

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นการให้ความรู้ผู้เข้าอบรมในเรื่องวิธีการทางวิชาการในการลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน นอกเหนือจากที่ผู้เข้าอบรมเสนอมาในกิจกรรมก่อนหน้านี้ วิทยากรบรรยายรายละเอียดของแต่ละวิธีการว่าดำเนินการอย่างไร และช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างไร ตามรายละเอียดในคู่มือส่วนทฤษฎีของวิทยากร หลังจากนั้นให้ผู้อบรมวิเคราะห์ด้วยตนเองว่าวิธีการต่างๆมีความยากง่ายในการปฏิบัติมากน้อยแค่ไหนตามเกณฑ์ที่วางไว้ และนำเสนอเฉลยในกลุ่มของตนเอง เพื่อพิจารณาวิธีการที่เกษตรกรรายย่อยสามารถดำเนินการได้

วิทยากรควรศึกษา ให้ความสนใจในหัวข้อ [“การลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน”](#) ในเล่มคู่มือ ส่วนทฤษฎีสำหรับวิทยากร

กิจกรรม

I. บทนำ (20 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรแนะนำนอกเหนือจากวิธีการพื้นฐานที่ผู้อบรมได้เสนอมาในการลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมันแล้ว ยังมีวิธีการทางวิชาการอีกหลายวิธีที่ผู้เข้าอบรมควรเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐาน

2. วิทยากรบรรยายแนะนำ 5 วิธีการ ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นมาตรการที่มีการศึกษามาแล้วว่าเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยใช้สไลด์ชื่อ “[ก๊าซเรือนกระจก](#)” หัวข้อ “[การลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน](#)”
3. วิทยากรบรรยายเพิ่มเติมในส่วนของประโยชน์ร่วมของแต่ละมาตรการเพื่อให้เกษตรกรได้เห็นถึงความสำคัญและเพื่อเป็นการโน้มน้าวให้เห็นประโยชน์และการปฏิบัติตาม
4. แนะนำเกษตรกรเรื่องแปลงสาธิตของกรมวิชาการเกษตรที่ได้จัดทำขึ้นโดยการสาธิตได้ครอบคลุมแนวทางปฏิบัติวิธีลดก๊าซเรือนกระจก

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (15 นาที)

- a. กิจกรรมในส่วนนี้เป็นกิจกรรมเดี่ยว วิทยากรแจกกระดาษที่มีตารางการประเมินความสามารถในการปฏิบัติได้ของวิธีการต่างๆในการลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมัน”ให้กับผู้เข้าอบรมทุกคน เพื่อใช้การพิจารณาส่วนบุคคลว่าวิธีการ 5 วิธีการในการลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกปาล์มน้ำมันนั้น มีความเป็นไปได้ในการสามารถปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหน ตามเกณฑ์ที่ให้ไว้ [ตามภาพด้านล่าง](#) นอกจากนั้นเป็นการสำรวจว่าในปัจจุบันนี้ผู้เข้าอบรมได้มีการ ปฏิบัติวิธีการเหล่านี้หรือไม่
- b. วิทยากรแจ้งผู้เข้าอบรมว่าให้ประเมินตามความเป็นจริงภายใต้ความเป็นไปได้ของตนเอง ไม่ต้องปรึกษาใคร (10 นาที)

วิธีการ	ตอนนี้ท่านได้ปฏิบัติวิธีการนี้หรือไม่ (ใช่ หรือ ไม่ใช่)	ความเป็นไปได้ในการนำวิธีการนี้มาปฏิบัติด้วยตนเองในการปลูกปาล์มน้ำมัน (ให้คะแนนจากความเป็นไปได้ต่ำสุด 1 ถึงความเป็นไปได้มากที่สุด 5)				
		5	4	3	2	1
วิธีที่ 1 - การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันด้วยการเก็บเกี่ยวทะลายปาล์มสุก						
วิธีที่ 2 - การใส่วัสดุอินทรีย์หรือที่มีคาร์บอนในพื้นที่ปลูกปาล์ม น้ำมัน						
วิธีที่ 3 - การปลูกปาล์มน้ำมันร่วมกับ พืชคลุมดิน						
วิธีที่ 4 - การจัดการปุ๋ย (ไนโตรเจน) ในพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน						
วิธีที่ 5 - การปลูกปาล์มน้ำมันในระบบวนเกษตร						

เกณฑ์การให้คะแนนได้แก่

- 5 คะแนน = มีความเป็นไปได้สูงมาก สามารถปฏิบัติได้ง่าย ด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยการสนับสนุนใดใด
- 4 คะแนน = มีความเป็นไปได้สูง สามารถปฏิบัติได้ ด้วยตนเอง โดยต้องอาศัยการสนับสนุนจากภายนอก*บางส่วน
- 3 คะแนน = มีความเป็นไปได้ โดยอาจจะสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง แต่จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากภายนอกอย่างจริงจัง
- 2 คะแนน = มีความเป็นไปได้ต่ำที่จะปฏิบัติได้ ด้วยตนเอง ยกเว้นได้รับการสนับสนุนเกือบทั้งหมดจากภายนอก
- 1 คะแนน = ไม่สามารถปฏิบัติได้ ด้วยตนเอง แม้จะได้รับอาศัยการสนับสนุนจากภายนอกแล้วก็ตาม

* การสนับสนุนภายนอก หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมด้านการเงิน ด้านเทคนิควิธีการ ด้านกำลังคน จากกลุ่มคน/หน่วยงานภายนอก ที่ไม่ใช่ตัวเกษตรกรรายย่อย หรือ กลุ่มของเกษตรกรรายย่อย

- c. วิทยากรสุ่มผู้เข้าอบรม 2 คน คนแรกสอบถามว่าวิธีการไหนที่เป็นไปได้มากที่สุด เพราะอะไร ส่วนคนที่ 2 สอบถามว่าวิธีการไหนที่เป็นไปไม่ได้เลย เพราะอะไร

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรสรุปกิจกรรมว่า ผลกระทบเรื่องภาวะโลกร้อน ยังคงมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และส่งผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ จากหลายเหตุการณ์ ทุกคนสามารถช่วยกันชะลอความรุนแรงจากผลกระทบนี้ได้ ในฐานะที่เป็นเกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมัน ได้ทราบแล้วว่าสาเหตุอะไรบ้างที่ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก และมีวิธีการใดบ้างที่ทำให้ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ ตั้งแต่วิธีการที่ง่าย ๆ ทำได้ทันที หรือ วิธีการที่ต้องมีการสนับสนุนจากภายนอกแต่หากมีการรวมตัวกัน การดำเนินการในวิธีที่ซับซ้อนขึ้นก็สามารถทำได้ และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันทำ

5. สังคม

5.1 การประเมินผลกระทบด้านสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชนและ FPIC

5.1 การประเมินผลกระทบด้านสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชนและ FPIC

เวลา : เวลาได้กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมย่อย

วัตถุประสงค์ :

1. เข้าใจถึงการประเมินผลกระทบด้านสังคมที่เกิดจากกิจกรรมการทำสวนปาล์มน้ำมัน
2. สามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพของผลกระทบด้านสังคม
3. สามารถวางแผนแนวทางที่สำคัญในการสื่อสารกับชุมชน
4. สามารถอธิบายถึงขั้นตอนการได้รับฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ (FPIC)
5. สามารถอธิบายขั้นตอนของกระบวนการ FPIC ได้
6. สามารถพัฒนาแนวทางปฏิบัติสำหรับ FPIC ได้

วัสดุอุปกรณ์ :

จะทำการระบุไว้แยกในแต่ละกิจกรรมย่อย

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้เป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องเรื่องของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำสวนปาล์ม การติดต่อสื่อสารกับทางชุมชน รวมทั้งการได้รับฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ หรือ FPIC (Free, Prior Informed Consent) ในชุดการฝึกอบรมนี้แบ่งเป็น 7 ส่วนหลักๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมและจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับผลกระทบและกระบวนการต่างๆ ที่เกษตรกรรายย่อยต้องรับรู้ เพื่อดำเนินการปลูกปาล์มน้ำมันให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดกับทางชุมชน

5.1.1 เราคือส่วนหนึ่งของชุมชน (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถอธิบายความหมายของ”ชุมชน” ตามความเข้าใจของตัวเองได้
2. ระบุองค์ประกอบของชุมชนที่ตนอยู่ได้
3. ระบุผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมต่างๆของคนในชุมชนได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษแผ่นเล็กขนาด1/3 ของกระดาษ A4 (ตัดตามแนวขวาง)
- กระดาษแผ่นใหญ่ขนาดครึ่งหนึ่งของกระดาษชาร์ทที่ใช้ในการอบรมทั่วไป
- ฉลากเขียนพฤติกรรมทั้งดีและไม่ดีของคนในชุมชน แต่ละพฤติกรรมจะมีฉลากอยู่ 2 ชิ้น เช่น เล่นหวย เม้าอาละวาด เผาขยะในป่า/สวน ปลุกผักกินเอง เป็นจิตอาสา ขายของเกินราคา ฯลฯ

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมแรกที่สามารถใช้เป็นกิจกรรมละลายพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม โดยการแนะนำตัวและทำความรู้จักกันระหว่างผู้เข้าอบรม และระหว่างผู้เข้าอบรมกับวิทยากร/ทีมงาน ขณะเดียวกันก็เป็นกิจกรรมที่ให้เวลากับผู้เข้าอบรมได้ทบทวนตนเอง ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยมองเห็นว่าการกระทำ/พฤติกรรมใดๆของตนเอง สามารถส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวก ด้านลบต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ทั้งในระดับครอบครัว กลุ่มคน หรือขยายครอบคลุมทั้งชุมชน

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

วิทยากรควรศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าอบรมมาก่อนล่วงหน้า เท่าที่จะพอหาได้ (เช่น อายุ อาชีพ บทบาท/สถานะในชุมชน ฯลฯ) รวมทั้งสภาพแวดล้อม/วัฒนธรรมของชุมชนเพื่อใช้เป็นทุนในการตั้งคำถาม การตรวจสอบคำตอบที่ได้รับ และการสรุป/เพิ่มเติมในประเด็นสำคัญๆที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยแนะนำตนเองแก่ผู้เข้าอบรม โดยระบุพื้นเพ/ท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ลักษณะของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นตัวตนของวิทยากรและคนที่นี่ ซึ่งอาจเหมือน/แตกต่างกับผู้เข้าอบรม

- ใช้คำถามย้อนกลับให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการระบุตัวตน, เปรียบเทียบความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างวิทยากรกับตนเอง และอื่นๆ
- บอกวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม เช่น ต่อไปนี้จะให้ทุกคนได้มีเวลาทบทวนตัวเองกับชุมชนที่แต่ละคนอาศัยอยู่ เพื่อจะได้มองเห็นถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของเราในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ ข้อสงสัย และคำถามจากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมทำกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด

1. วิทยากร

- แจกกระดาษแผ่นเล็กแก่ผู้เข้าอบรมแต่ละคน ให้วาดรูปตัวเองอย่างง่ายๆ พร้อมเขียนชื่อกำกับ(อาจจะใช้ชื่อจริง ชื่อเล่น หรือสมญานามที่มีคนตั้งให้ ตามความพอใจของแต่ละคน)
- ให้ผู้เข้าอบรมที่อยู่ในชุมชนเดียวกันเข้ากลุ่มเดียวกัน วิทยากรแจกกระดาษแผ่นใหญ่ โดยบอกว่ากระดาษที่แจกใหม่นี้จะใช้แทนชุมชนที่แต่ละคนอาศัยอยู่ (หรือปรับกลุ่มตามความเหมาะสม)
- ขอให้ผู้เข้าอบรมวาดรูปวาดตัวเองตรงตำแหน่งบ้านของแต่ละคนในกระดาษ

- ใช้คำถาม “ มีอะไรอยู่บ้างในชุมชนของเรา เช่น บ้าน สวน วัด โรงเรียน แม่น้ำ ฯลฯ ขอให้ช่วยกันวาด/เขียนลงในกระดาษ
- ให้ความกับผู้เข้าอบรมเดินดูผลงานกลุ่มอื่น

2. วิทยากรใช้คำถาม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมช่วยกันตอบ

- ชุมชนของเราเหมือนหรือต่างกับคนอื่น เพราะเหตุใด
- โดยรวมแล้ว คำว่า “ชุมชน” ในความเข้าใจของเรา น่าจะประกอบด้วยอะไรบ้าง?

3. วิทยากรสรุปคำตอบ

- ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนจับฉลาก 1 ชิ้น แล้วใช้คำถาม
- หากเราเป็นคนทำพฤติกรรมเหล่านี้ คิดว่าจะส่งผลกระทบต่อใครหรืออะไรบ้างในชุมชน?

4. ให้ความกับผู้เข้าอบรมคิดวิเคราะห์หาคำตอบ

- ลากเส้นลูกศรเชื่อมโยงจากตำแหน่งของตัวเอง ไปยังตำแหน่งต่างๆในชุมชนที่เห็นว่าได้รับผลกระทบ
- เขียนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้แต่ละตำแหน่ง
- ตัดผลงานของกลุ่มที่ผนังห้อง ให้กลุ่มอื่นเปรียบเทียบกับของตนเอง

5. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมช่วยกัน

- เปรียบเทียบคำตอบจากคนที่มีพฤติกรรมเดียวกันในพื้นที่เดียวกัน
- เปรียบเทียบคำตอบจากคนที่มีพฤติกรรมเดียวกันแต่ต่างพื้นที่กัน

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรสรุปโดยเน้นว่า

พฤติกรรมแต่ละอย่างของคนในชุมชนนั้นส่งผลกระทบแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพพื้นที่ ระยะเวลา ความถี่ ระดับความรุนแรง ฯลฯ เป็นเรื่องจำเป็นที่เราในฐานะสมาชิกของชุมชนต้องเรียนรู้ที่จะ “มองเห็น” ผลกระทบที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบ โดยตั้งใจ/ไม่ตั้งใจ ในวงกว้าง/วงแคบ เพื่อหาทางป้องกันแก้ไขไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบขยายออกไปมากขึ้น ขณะเดียวกันก็หาแนวทางส่งเสริม /ขยาย/พัฒนาให้ผลกระทบด้านบวกนั้นครอบคลุมทุกองค์ประกอบของชุมชนจนเกิดเป็นวัฒนธรรม/ความยั่งยืนในชุมชน

5.1.2 การประเมินผลกระทบทางสังคม (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. บอก/อธิบาย ความหมาย แนวคิด/หลักการ และขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสังคม ได้ตามความเข้าใจของตนเอง
2. เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการประเมินผลกระทบทางสังคม
 - 1) ระบุประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการประเมิน
 - 2) ระบุบทบาทของตัวเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน
 - 3) ระบุหลักการ/แนวทางที่จะใช้ในการประเมินผลกระทบทางสังคมด้วยตนเอง

วัสดุอุปกรณ์ :

- ภาพที่มีสัญลักษณ์ทางการค้าต่างๆ หลากหลายประเภท ที่พบเห็นในชุมชน เช่น 7-11 ห้าง โลตัส บิ๊กซี ฟู้ดแพนด้า ดีแทค เอไอเอส ชัมซุง ฯลฯ
- สไลด์/เอกสาร : [การประเมินผลกระทบทางสังคม](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นการปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสังคม โดยจะนำเสนอหลักการ วิธีการต่างๆ ในมุมมองทางวิชาการผ่านการใช้สื่อและคำถาม ซึ่งค่อนข้างเป็นสิ่งที่น่าเบื่อสำหรับผู้เข้าอบรม

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

- จัดเตรียม ออกแบบ/ตัดแปลงสื่อที่ให้เป็นตัวอย่าง ให้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม
- อธิบายเนื้อหาขณะนำเสนอโดยเชื่อมโยงกับกิจกรรม/งานโครงการฯ
- กระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ทั้งในด้านบวก/ด้านลบ ทั้งในเชิงยอมรับ/โต้แย้ง ฯลฯ
- สรุปทุกประเด็นคำตอบที่ได้รับ โดยไม่ตัดสินว่าถูก/ผิด หรือ ใช่/ไม่ใช่

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. ผู้เข้าอบรมจับคู่กัน แล้วนั่งเป็นวงกลม
2. วิทยากรวางสัญลักษณ์ทางการค้าต่างๆ ลงตรงกลางวง แล้วใช้คำถาม
“ มีอะไรในนี้ ที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงชุมชนของเรามากที่สุด? เพราะอะไร?”
3. ผู้เข้าอบรมแต่ละคู่เลือกสัญลักษณ์จากกลางวงมาไว้ที่ตัวเอง
แล้วอธิบายให้คนอื่นฟังว่าทำไมจึงเลือกคำตอบนี้ (รู้ได้อย่างไร? มีอะไรเป็นหลักฐานยืนยัน?)
4. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้
 - ประเภท/ชนิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (เช่น ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม อาชีพ การสื่อสาร วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ)
 - หลักฐานที่ใช้ยืนยันการเปลี่ยนแปลง
5. วิทยากรนำเข้าสู่กิจกรรมที่จะทำต่อไป
 - มีวิธีการหนึ่งที่จะบอกและยืนยันได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเกิดขึ้นในชุมชนของเรา ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของเรามาก/น้อยแค่ไหน วิธีการนี้คือ “การประเมินผลกระทบทางสังคม”

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (30 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

วิทยากรสามารถนำเนื้อหาในเอกสารที่แจก ในแต่ละหัวข้อ มานำเสนอในรูปแบบสไลด์ประกอบการอธิบายเพิ่มเติม กรณีที่สถานที่/อุปกรณ์ในการนำเสนอไม่พร้อม วิทยากรอาจใช้การถามคำถามตามหัวข้อในเอกสาร ให้ผู้เข้าอบรมสรุปคำตอบจากการอ่านเอกสาร

1. วิทยากรใช้คำถามให้ผู้เข้าอบรมตอบอย่างอิสระ
“ในความเข้าใจของท่าน ผลกระทบทางสังคม คืออะไร?”

2. วิทยากรใช้สื่อ/เอกสาร ประกอบการอธิบาย เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประเมินผลกระทบทางสังคม
 - แนวคิด ความหมาย ความสำคัญ/ประโยชน์
 - หลักการประเมิน
 - ขั้นตอนการประเมิน
3. วิทยากรตรวจสอบความเข้าใจ และระดับการยอมรับในการประเมินผลกระทบทางสังคมของผู้เข้าอบรม โดยถามทีละคำถาม และสุ่มหาคำตอบจากผู้เข้าอบรมอย่างทั่วถึง
 - 1) ใครน่าจะได้ประโยชน์จากการประเมินผลกระทบทางสังคมมากที่สุด เพราะเหตุใด?
 - 2) ใครควรจะเป็นคนทำการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการปลูกปาล์มน้ำมันของพวกเรา เพราะเหตุใด?
 - 3) หากกลุ่มจะประเมินผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการปลูกปาล์มน้ำมัน เราควรจะไปมีส่วนร่วมหรือไม่ ตรงไหน และอย่างไร?
 - 4) พวกเราจะทำการประเมินกันเองได้หรือไม่? ทำไมต้องทำ และน่าจะทำอย่างไร?

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (15 นาที)

วิทยากรขอให้ผู้เข้าอบรมช่วยกันสรุปคำสำคัญที่เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบทางสังคม (เช่น การเปลี่ยนแปลง ตัวชี้วัด ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการข้อมูล การมีส่วนร่วม เป็นต้น) และชี้แจงผู้เข้าอบรมว่า เพื่อเป็นการฝึกฝนตัวเองในการบันทึก สำหรับใช้เป็นหลักฐานการเปลี่ยนแปลง ขอให้แต่ละคนทบทวนและบันทึกลงว่ากิจกรรมนี้ ทำให้ตัวเองมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง เช่น ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก มุมมอง/ทัศนคติ ทักษะ/ศักยภาพด้านต่างๆ

5.1.3 ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมัน (90 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. ระบุขั้นตอนต่างๆในกระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมันได้
2. ระบุผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน
3. จัดเรียงลำดับความสำคัญของผลกระทบอย่างมีเหตุผลอ้างอิง
4. เลือกและระบุผลกระทบ/ปัญหาที่จะจัดการอย่างน้อย 1 ปัญหา

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษเขียนคำถามที่วิทยากรจะใช้ 4 ข้อ สำหรับติดผนังห้อง
- กระดาษแผ่นใหญ่สำหรับเขียนผัง/ขั้นตอนแสดงกระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมัน
- กระดาษโน้ตมีกาวติดด้านหลัง (Post it) 2 สี สำหรับบันทึกผลกระทบด้านบวกและด้านลบ
- ตารางวิเคราะห์ระดับผลกระทบจากกระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมัน

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมหลักที่ผู้เข้าอบรมจะได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะใช้ในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการแก้ปัญหาในกิจกรรมต่อไป

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

- ให้ความสำคัญต่อคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือของข้อมูลต่างๆที่เกิดขึ้น พยายามคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมได้คิดทบทวนลึกลงในรายละเอียดให้มากขึ้น เช่น ”ทำไม” “เพราะอะไร” “รู้ได้อย่างไร”
- ให้อิสระผู้เข้าอบรมที่จะเปิดเผยข้อมูลที่เกิดขึ้น และตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่คาดคั้นเอาคำตอบจากผู้เข้าอบรมรู้สึกอึดอัด
- ศึกษาข้อมูลของผู้เข้าอบรมแต่ละคนล่วงหน้าในด้าน ความรู้พื้นฐาน ทักษะ/ศักยภาพ ประสบการณ์ ในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ เพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับกิจกรรม และช่วยเสริม/พัฒนาศักยภาพที่ผู้เข้าอบรมมีอยู่เท่าที่จะทำได้ระหว่างทำกิจกรรม

กิจกรรม

I. บทนำ (5 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรทบทวนกล่าวอ้างอิง กิจกรรม 5.1.2 ที่ได้ทำไปว่า
 - ผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมของตัวเรานั้น อาจไม่เด่นชัด/ไม่มากพอที่จะทำให้คนในชุมชนเห็นว่าจำเป็นต้องรีบแก้ไข
 - การปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นอาชีพที่คนส่วนใหญ่ทำกัน จึงน่าจะมีผลกระทบไม่มากนักน้อยต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน
2. วิทยากรบอกวัตถุประสงค์และภาพรวมของกิจกรรมที่จะทำ
 - เราจะประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำสวนปาล์มน้ำมันด้วยตัวเอง เพื่อจะได้มองเห็นว่ามีใครเกี่ยวข้อง กับปัญหาที่เกิดขึ้น จะได้หาทางแก้ไขร่วมกัน
 - ขอให้ทุกคนสบายใจที่จะเลือกว่าจะให้/ไม่ให้ข้อมูลใด มาก/น้อยแค่ไหนก็ได้ แต่ขอให้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ เพื่อที่เราจะได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (75 นาที)

1. แบ่งผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อยตามพื้นที่สวนปาล์มที่ทำ กลุ่มละไม่เกิน 5 คน
2. วิทยากรใช้ชุดคำถาม 4 คำถาม โดยอ่านและติดคำถามที่เตรียมไว้ที่ผนังห้องที่ละคำถาม ให้เวลาสมาชิกในแต่ละกลุ่มได้พูดคุย แลกเปลี่ยน วิเคราะห์และบันทึกคำตอบจนเรียบร้อยก่อน แล้วจึงจะเริ่มคำถามต่อไป ([ตารางตัวอย่าง](#))

คำถามที่ 1 : “การทำสวนปาล์มน้ำมันของเรา มีขั้นตอนอะไรบ้าง?”

- ผู้เข้าอบรมช่วยกันเขียนผัง/ขั้นตอนการทำสวนปาล์มน้ำมันตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการลงในกระดาษแผ่นใหญ่ที่แจกให้
- แต่ละกลุ่มสามารถเดินไปดูผลงานกลุ่มอื่น เพื่อนำมาปรับลด/เพิ่มเติมขั้นตอนที่กลุ่มตัวเองได้ทำไว้ เพราะอาจหลงลืม หรือคิดว่าไม่ใช่ขั้นตอนสำคัญ

คำถามที่ 2: “ในแต่ละขั้นตอน ส่งผลกระทบอย่างไรบ้างต่อชุมชน ทั้งในด้านบวกและด้านลบ (หรือด้านดี และไม่ดี)?”

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

วิทยากรควรเน้นย้ำว่าคำตอบที่จะให้

- ต้องมี “การเปลี่ยนแปลง” ที่เกิดขึ้นให้เห็นจริง ไม่ใช่การคาดเดาหรือด่วนสรุป
- หากยังไม่มี “การเปลี่ยนแปลง” ถือว่ายังไม่เกิด “ผลกระทบ”
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น อาจอยู่ในขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใด หรือหลายขั้นตอนก็ได้
- ขอให้ใช้เวลาในการพูดคุย ยืนยันจากประสบการณ์ของตนเอง การพบเห็น หรือหลักฐานต่างๆ จนทุกคนในกลุ่มเห็นพ้องต้องกันแล้วจึงบันทึก

- แต่ละกลุ่มช่วยกันระบุผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยแยกบันทึกผลด้านบวกและด้านลบลงในกระดาษที่มีสีแตกต่างกัน และแยกติดคนละฝั่งของฝั่งที่ทำไว้
3. วิทยากรพักกิจกรรมเพื่อลดความตึงเครียดของผู้เข้าอบรม โดยให้แต่ละกลุ่มติดผลงานที่ผนังห้อง และจัดตัวแทนที่อยู่ประจำที่ 1 คน เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกกลุ่มอื่นให้ความคิดเห็น / แนะนำ
 4. วิทยากรและผู้เข้าอบรมช่วยกันสรุปภาพรวมจากการนำเสนอในประเด็น
 - ผลกระทบด้านบวกที่เกิดขึ้น
 - ขั้นตอนที่ส่งผลกระทบด้านบวกมากที่สุด
 - ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น
 - ขั้นตอนที่เกิดผลกระทบด้านลบมากที่สุด
 5. ดำเนินกิจกรรมต่อโดยให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณาเฉพาะผลกระทบด้านลบที่ได้บันทึกไว้แล้วใช้

คำถามที่ 3 : “ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นนี้ เกิดในระดับใดบ้าง? อย่างไร? ขอให้แยกเป็นระดับบุคคล ระดับครอบครัว/กลุ่มบุคคล หรือระดับชุมชน

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

วิทยากรควรอธิบายเพิ่มเติม หากผู้เข้าอบรมมีข้อสงสัย หรือไม่มั่นใจในการจัดระดับของผลกระทบ

- ระดับบุคคล : เป็นผลที่เกิดเฉพาะตัวคน เป็นบางคน ไม่ครอบคลุมคนส่วนใหญ่/ทุกคนในชุมชน
- ระดับครอบครัว/กลุ่ม : เป็นผลที่เกิดกับตัวเองและสมาชิกในครอบครัว/สมาชิกกลุ่ม เป็นบางกลุ่ม ไม่ครอบคลุมทุกครอบครัว/ทุกกลุ่ม
- ระดับชุมชน: เป็นผลที่เกิดกับสมาชิกส่วนใหญ่ของชุมชน ครอบคลุมทั้งตัวบุคคล ครอบครัว กลุ่ม ในวงกว้าง

คำถามที่ 4 : “ผลกระทบใดที่ท่านเห็นว่าจำเป็นต้องได้รับการจัดการ/แก้ไขมากที่สุด เพราะเหตุใด?

- ผู้เข้าอบรม จัดลำดับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมากไปหาน้อย บันทึกลงใน ตารางการวิเคราะห์ แผ่นเดิม(ช่องที่ 4) แล้วเลือกผลกระทบที่ทุกคนเห็นว่า จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขมากที่สุด โดยระบุในรูปของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมเหตุผล
- แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน แล้วบันทึกผลกระทบที่กลุ่มเลือกไว้ในกระดาษแผ่นใหญ่หน้าห้องประชุม จากนั้นวิทยากรจะใช้เวลากลุ่มอื่นในการซักถามและให้ข้อเสนอแนะ

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

1. สรุปขั้นตอน /เทคนิคที่ใช้การทำกิจกรรมและผลงานที่เกิดขึ้น และเพิ่มเติม
 - การวิเคราะห์เพื่อบอกระดับผลกระทบ 3 ระดับ(บุคคล ครอบครัว/กลุ่ม และชุมชน) และการเลือกปัญหาที่จะเอามาจัดการ ถือว่าเป็นการประเมินผลกระทบเบื้องต้น เราไม่จำเป็นที่จะต้องระบุตัวเลข หรือแสดงหลักฐานอะไรยืนยันชัดเจน แต่อาศัยประสบการณ์/หลักฐานที่เราพบเห็นจากการที่เป็น “คนในชุมชน” มาใช้พิจารณาและตัดสินใจ
2. ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพที่ผู้เข้าอบรมแสดงให้เห็นขณะทำกิจกรรม เช่น การสื่อสาร การสรุปประเด็น การให้เหตุผล เป็นต้น

5.1.4 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. ระบุสิ่งที่จะใช้เป็นหลักฐาน /ตัวชี้วัดเพื่อยืนยันปัญหาเกิดขึ้น
2. ระบุผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อปัญหาที่เกิดขึ้น
3. อธิบาย/ให้เหตุผลได้ถึงการมีส่วนได้ /ส่วนเสีย ทั้งทางตรง/ทางอ้อม ของผู้เกี่ยวข้องได้
4. ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและบทบาทที่น่าจะมาช่วยแก้ปัญหาได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- ฉลากที่มีข้อความแสดงลักษณะ/นิสัยของบุคคลทั้งในด้านดีและไม่ดี เช่น สวย หล่อ ใจดี ชี้ โหมโห โกหกเก่ง ชอบเอาชนะ เห็นแก่ตัว ฯลฯ ([ฉลากตัวอย่าง](#))
- กระดาษขนาด A4
- กระดาษเขียนคำจำกัดความ/ความหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มองเห็นชัด
- [ตารางวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย](#)
- [ตารางคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมจัดการปัญหา](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรม 5.1.3 โดยจะนำปัญหาที่ได้เลือกไว้ มาเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้อง ในแง่ของการได้ผลประโยชน์/เสียผลประโยชน์ เพื่อที่จะได้เห็นช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

วิทยากรควรทบทวนผลงานของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเชื่อมโยง /เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผู้เข้าอบรมในกิจกรรมนี้

- มีกลุ่มใดบ้างที่เลือกปัญหาที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกัน,มาจัดการ
- เป็นผลกระทบในด้านใด เช่น ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สภาพแวดล้อม ฯลฯ
- ผลกระทบนั้นกินวงกว้างในระดับบุคคล กลุ่ม หรือชุมชน

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรนำเข้าสู่กิจกรรมโดยให้ผู้เข้าอบรมจับฉลากที่เตรียมไว้ให้ คนละ 1 ชิ้น แล้วชี้แจงกติกา
 - ให้เปิดอ่านข้อความข้างใน โดยห้ามบอกใคร หรือไปอ่านของใคร
 - หากไม่พอใจในข้อความที่ได้ ให้เวลา 5 นาทีในการเดินไปขอเปลี่ยนกับคนอื่นจนกว่าจะพอใจ
 - คนที่ถูกขอจะต้องยินยอมให้เปลี่ยน
2. เมื่อหมดเวลา วิทยากรถามผู้เข้าอบรมว่า
 - ฉลากในมือของแต่ละคนถูกเปลี่ยนจากอะไรเป็นอะไรบ้าง
 - พอใจหรือไม่กับฉลากใบสุดท้ายที่อยู่ในมือ เมื่อเทียบกับตอนแรก เพราะเหตุใด
 - รู้สึกอย่างไร เมื่อเปลี่ยนแล้วได้ข้อความที่ดี หรือแย่กว่าเดิม
 - รู้สึกอย่างไร เมื่อเราได้ข้อความที่พอใจแล้ว แต่ต้องให้คนอื่นไป
3. วิทยากรสรุป
 - ทุกเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ตัวเราเองถ้าไม่ได้เปรียบก็จะเสียเปรียบ หรือได้ประโยชน์/เสียประโยชน์เสมอ
 - ในกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมันก็เช่นกัน เมื่อมีเหตุการณ์/ผลลัพธ์อะไรเกิดขึ้น ก็ต้องมีทั้งคนที่ได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์จากสิ่งนั้น ๆ รวมทั้งตัวเราเอง
 - กิจกรรมที่จะทำต่อไปนี้จะทำให้เราได้มองเห็นว่า มีใครบ้างที่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปลูกปาล์มน้ำมันของเรา และเราควรจะเลือกใครเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นบ้าง

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

1. วิทยากรทบทวนถึงปัญหาที่เป็นผลกระทบจากกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมันที่แต่ละกลุ่มได้เลือกไว้ จากกิจกรรม 5.1.3 แล้วใช้คำถาม

- เรามั่นใจได้มากน้อยแค่ไหนว่า สิ่งที่เราได้วิเคราะห์และเขียนไว้ในกิจกรรมที่ผ่านมา เป็นข้อมูลที่แท้จริง และเชื่อถือได้?
 - มีอะไรบ้างที่จะบอกได้ว่าเกิดปัญหาอย่างที่เรวิเคราะห์ไว้จริง ๆ
2. ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มเดิมจากกิจกรรมก่อน เพื่อทบทวนผลงานและช่วยกันหาคำตอบแล้วเขียนลงในกระดาษแผ่นใหญ่ที่ติดไว้หน้าห้อง
 3. วิทยากรสรุปคำตอบของทุกกลุ่ม แล้วเพิ่มเติมความเข้าใจ โดย
 - บอกผู้เข้าอบรมว่า คำตอบที่ได้นี้ เรียกว่าเป็นทางการว่าตัวชี้วัด ซึ่งเราจะใช้เป็นตัวบ่งชี้/บอก หรือยืนยันได้ว่าปัญหานั้นเกิดขึ้นจริง ๆ ตัวชี้วัดเหล่านี้จำเป็นต้องระบุให้ชัดเจน สามารถวัด/นับได้ หรือยืนยันได้ด้วยหลักฐานต่างๆ
 - เลือกตัวชี้วัดที่ผู้เข้าอบรมทำไว้มา1 ตัวอย่างให้ช่วยกันออกความเห็น และปรับแก้ไขให้เหมาะสม
 - ใช้เวลาแต่ละกลุ่มในการปรับแก้ไขตัวชี้วัดของกลุ่ม
 4. วิทยากรใช้คำถาม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมช่วยกันตอบอย่างอิสระ

“เราจะเอาข้อมูลที่ต้องการเหล่านี้มาจากไหน? จากใคร? หรืออะไร?”
 5. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้ พร้อมกับติดกระดาษแสดงความหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่บอร์ด/ผนังด้านหน้าที่ประชุม
 - มีคำที่ใช้เรียกผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในงาน /กิจกรรมที่ทำว่า “ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” หรือ “ผู้ได้ประโยชน์/ผู้เสียประโยชน์” แต่ก็คือ บุคคล กลุ่มคน องค์กรหรือตัวแทนภาครัฐ/เอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมต่องาน/กิจกรรมในชุมชน เพราะเป็นผู้สร้างผลกระทบหรือได้รับผลกระทบจากงาน/กิจกรรมนั้น ๆ”
 6. วิทยากรใช้คำถาม

“ มีใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เราเลือกไว้ ? อย่างไร ?”
 7. ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มเดิมวิเคราะห์หาคำตอบ โดยบันทึกลงในตารางวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 8. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน จากนั้นวิทยากรชวนผู้เข้าอบรมสรุปภาพรวมของการนำเสนอในประเด็น

- ตัวเราเป็นผู้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ อย่างไร หรือเพราะเหตุใด
- ผลกระทบที่เหมือนกัน มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เหมือนหรือต่างกัน เพราะเหตุใด

9. วิทยากรใช้คำถาม

“ใครบ้างที่เราคิดว่าน่าจะช่วยจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ?”

10. ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มเดิม เพื่อคัดเลือกผู้ที่ควรเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา โดยบันทึกลงในตาราง คัดเลือกผู้มีส่วนร่วมจัดการปัญหา
11. จับคู่กลุ่มเพื่อนำเสนอผลงานระหว่างกัน เช่น กลุ่มที่มีประเด็นในการจัดการ ผลกระทบเหมือนกัน กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน เป็นต้น
12. แต่ละคู่ นำเสนอผลการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม ในประเด็น
 - สิ่งเหมือนกัน
 - สิ่งต่างกัน
 - มีอะไรบ้างที่ได้เรียนรู้จากอีกฝ่ายหนึ่ง

III. สรุป ปิดการอบรม (5 นาที)

วิทยากรสรุปถึงความสำคัญหรือความจำเป็นในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 1) เพื่อที่เราจะได้ข้อมูล/หลักฐานที่ชัดเจนในการระบุยืนยันผลกระทบที่เกิดจากการปลูกป่าม่น้ำมันแก่ผู้เกี่ยวข้อง
 - 2) เพื่อที่เราจะมองเห็นช่องทางและพันธมิตรที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา/ขยายผลกระทบด้านบวกให้ครอบคลุม หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น
-

5.1.5 การจัดการปัญหาและผลกระทบ (90 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถระบุสาเหตุของปัญหาที่เลือกไว้ได้
2. สามารถระบุแนวทางจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างมีเหตุผล และมีความเป็นไปได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- ภาพต้นปาล์มน้ำมันในกระดาษแผ่นใหญ่สำหรับวิทยากร ([ภาพต้นปาล์ม](#))
- กระดาษเขียนข้อความประกอบคำอธิบายของวิทยากร ได้แก่ ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบ การแก้ปัญหาระยะสั้น การแก้ปัญหาระยะยาว
- ภาพต้นปาล์มในกระดาษแผ่นใหญ่ สำหรับผู้เข้าอบรมใช้วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหา
- กระดาษสีขาวย และกระดาษโน้ตที่มีกาวติดด้านหลัง (Post-it) กลุ่มละ 2 สี
- [ตารางสรุปแนวทางจัดการปัญหาจากการปลูกปาล์มน้ำมัน](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้ยังคงเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ผ่านมา วิทยากรควรจะทบทวนผลงานของผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มในกิจกรรมที่ 5.1.3 – 5.1.4 ล่วงหน้าว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ระหว่างปัญหาที่จะจัดการ และผู้ที่เข้ามาช่วยจัดการในฐานะที่ได้/เสียประโยชน์ โดยควรให้เวลาผู้เข้าอบรมทบทวนอีกครั้งหากเห็นว่ายังมีส่วนที่ต้องปรับแก้ไข/เพิ่มเติม

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรนำภาพต้นปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่เป็นสื่อในการอธิบายให้ผู้เข้าอบรมให้เห็นความเชื่อมโยงของปัญหาที่เกิดขึ้น สาเหตุและผลกระทบของปัญหา ดังนี้
 - 1) ตัวปัญหาคือส่วนของลำต้น ส่วนรากคือสาเหตุของปัญหา และกิ่ง ก้าน ใบคือผลกระทบของปัญหา

- 2) ยิ่งรากของต้นไม้แผ่ไปกว้างไกลแค่ไหน กิ่งก้านก็จะขยายเติบโตไปได้แค่นั้น เช่นเดียวกัน หากปัญหาที่เกิดขึ้นขยายวงกว้างแค่ไหน ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะครอบคลุมในวงกว้างมากขึ้นตามกัน จากระดับบุคคล ไปยังระดับครอบครัว/กลุ่ม จนถึงระดับชุมชน
 - 3) ต้นปาล์มน้ำมันที่เราปลูกจะเติบโต งอกงาม ให้ผลผลิตตามที่เราคาดหวังไว้ จำเป็นต้องจัดการดูแลรักษาไม่ให้ส่วนรากนั้นเน่าเสีย เปรียบได้กับการจัดการต้นตอที่เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหา ขณะเดียวกันก็ป้องกันไม่ให้ส่วนใบนั้นแห้งเหี่ยวร่วงหล่น โดยการตัดกิ่งก้านที่เริ่มเหี่ยวเฉา และทะนุบำรุงส่วนที่ยังงอกงามอยู่ให้แตกกิ่งก้านสาขาออกไปอีกเรื่อย ๆ เปรียบเทียบได้กับการลดผลกระทบด้านลบ และปรับปรุง/พัฒนาผลกระทบด้านบวกให้เกิดประโยชน์ครอบคลุมมากขึ้น
 - 4) การแก้ไขปัญหาโดยการขุดรากทิ้ง คือการแก้ที่ต้นตอหรือสาเหตุของปัญหา เป็นการแก้ปัญหาระยะยาว ต้องค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลาและทรัพยากรมาก
 - 5) การแก้ไขปัญหาโดยการตัดกิ่งและใบทิ้ง คือการแก้ปัญหโดยการลดผลกระทบด้านลบ เป็นการแก้ปัญหาระยะสั้น ใช้เวลาน้อยและทำได้ง่ายกว่า
 - 6) คนที่อยู่ใต้ต้นปาล์มคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปลูกปาล์มของเรา เป็นคนที่เราควรจะต้องเข้ามาช่วย/มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหที่เกิดขึ้น
 - 7) เราคือผู้ตัดสินใจว่าควรแก้ปัญหาดตรงส่วนไหนก่อน หรือจะทำไปพร้อม ๆ กัน ตามกำลัง ความสามารถ ความพร้อมของเราและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม ว่าผู้เข้าอบรมจะได้ช่วยกันมองหาแนวทาง/วิธีจัดการแก้ไขปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการปลูกปาล์มน้ำมันได้

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (60 นาที)

1. วิทยากรชี้แจง ทำความเข้าใจเบื้องต้นแก่ผู้เข้าอบรม ว่า
 - การวิเคราะห์หาแนวทาง/วิธีจัดการแก้ปัญหาในครั้งนี้จะตีกรอบเฉพาะตรงผลกระทบด้านลบที่แต่ละกลุ่มเลือกไว้ในกิจกรรมที่ 1.3 เท่านั้น ไม่ได้ทำทั้งหมด เนื่องจากข้อจำกัดของเวลา และความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลที่นำมาใช้
2. ผู้เข้าอบรมทำกิจกรรมในกลุ่มย่อยกลุ่มเดิม วิทยากรแจกภาพที่จะใช้ในการวิเคราะห์ โดยให้ทำไปที่ละลำดับขั้นตอน
 - 1) เขียนตัวปัญหาลงในกระดาษขาว ติดไว้ที่ส่วนลำต้น

- 2) เขียนผลกระทบด้านลบ ลงในกระดาษโน้ตสติกส์หนึ่งทีละแผ่น นำไปติดตรงส่วนกึ่ง ใบ
 - 3) เขียนว่ามีใครบ้างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่วางใต้รูปคนในภาพ
 - 4) พุดคุย แลกเปลี่ยน และสรุปว่าปัญหาเกิดจากอะไร โดยเขียนแต่ละสาเหตุไว้ในกระดาษโน้ตอีกสติกส์หนึ่ง ติดตรงส่วนรากของต้นปาล์ม
3. ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มติดผลงานไว้ที่ผนังห้อง เพื่อให้กลุ่มอื่นเข้ามาเยี่ยมชม แสดงความเห็น และให้คำแนะนำ
 4. วิทยากร สรุปภาพรวมของผลงานที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยเน้นให้เห็นความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่าง ปัญหา ผลกระทบ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ระบุไว้
 5. วิทยากรใช้คำถาม “เราควรจะทำอย่างไร?”
 6. ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มเดิม เพื่อ
 - 1) พุดคุย ตัดสินใจร่วมกันในประเด็น
 - ควรจะแก้ปัญหาตรงไหน
 - จะทำในระยะสั้น หรือระยะยาว หรือทำไปพร้อมกัน
 - จะใช้วิธีใด ใครควรเป็นผู้รับผิดชอบ
 - ใครบ้างที่ควรเข้ามาช่วย ตรงไหน และอย่างไร
 - 2) บันทึกผลการพุดคุยลงในตารางสรุปแนวทางการจัดการปัญหาจากการปลูก ปาล์มน้ำมัน
 7. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน เพื่อให้วิทยากรและกลุ่มอื่นเสนอแนะเพิ่มเติม

III. สรุป ปิดการอบรม (15 นาที)

1. วิทยากรร่วมกับผู้เข้าอบรมร่วมกันสรุปแนวทางการสำคัญที่แต่ละกลุ่มใช้ในการแก้ปัญหา เช่น
 - การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน
 - การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน
 - การสื่อสารเพื่อการรับรู้ ทำความเข้าใจ ยอมรับการเข้าร่วม
 - การให้ข้อมูล /หลักฐานเพื่ออ้างอิง/ยืนยัน
 2. วิทยากรสรุป กระบวนการ ขั้นตอนที่ใช้ในกิจกรรม และผลงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อสังเกต ข้อเสนอแนะในการทำงานร่วมกันของผู้เข้าอบรม
-

5.1.6 การสื่อสารสู่ชุมชน (90 นาที)

วัตถุประสงค์ :

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเห็นความสำคัญ ความจำเป็น และบทบาทของผู้นำในการสื่อสารผลงานที่ทำสู่ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดย

1. สรุบบทบาทของตนในฐานะผู้นำ เพื่อสื่อสารประโยชน์ต่างๆสู่ชุมชน
2. กำหนดเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสารได้
3. กำหนดรูปแบบ/วิธีการ ช่องทาง สื่อที่จะใช้สื่อสารอย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

วัสดุอุปกรณ์ :

- [กระดาษแข็งตัดเป็นรูปร่างของชิ้นส่วนต่างๆที่จะประกอบกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส](#)
- [เอกสาร: การสื่อสารชุมชน](#)
- [ตารางแสดงแนวทางสื่อสารสู่ชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้จะเน้นการให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการนำผลงานที่ได้จากการทำกิจกรรมที่ผ่านมาสื่อสารให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เข้าอบรม/โครงการ กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อวางแผน/แนวทางจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. แบ่งผู้เข้าอบรมกลุ่มละ 5 คน แข่งขันเล่นเกมต่อรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าโดย
 - 1) ผู้เข้าอบรมคนที่ 1-4 นั่งล้อมวง
 - 2) แยกคนที่ 5 ออกมาเป็นผู้สังเกตการณ์
 - 3) วิทยากรแจกซองซึ่งข้างในบรรจุชิ้นส่วนของรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 4 รูป รวม 12 ชิ้นให้คนที่นั่งอยู่ในวงคนละ 3 ชิ้นคละกัน

- บอกเป้าหมายของการเล่นเกม ให้แต่ละกลุ่มแข่งกันต่อชิ้นส่วนที่ได้รับเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มีขนาดเท่ากัน 4 รูปในเวลา 5 นาที
 - กติกาสำคัญ คือ ไม่ให้พูด สิ่งที่จะทำได้คือการหยิบเอาชิ้นส่วนเข้า-ออกจากกลางวงเท่านั้น และไม่สามารถทำแทน /ช่วยคนอื่นได้
2. เริ่มเกมที่คนใดคนหนึ่งในวง แล้วเวียนไปที่ละคนจนรอบ
 - 1) คนแรก : พิจารณาชิ้นส่วนที่มีอยู่ในมือตัวเอง ว่ามีชิ้นส่วนไหนที่จะเก็บเอาไว้ แล้ววางชิ้นที่ไม่ต้องการ 1 ชิ้นลงกลางวง
 - 2) คนถัดไป หากเห็นว่าชิ้นที่วางอยู่กลางวงน่าจะใช้ได้ ให้หยิบเข้ามาเป็นของตัวเอง แล้ววางชิ้นที่ไม่ต้องการลงไปแทน (เหมือนเล่นไพ่)
 - 3) หากไม่ต้องการชิ้นที่อยู่กลางวง ให้เคาะพื้น 1 ครั้ง เพื่อให้คนถัดไปเล่น
 3. เมื่อหมดเวลา วิทยากรสรุปว่ามีกลุ่มใดที่ทำได้/ไม่ได้ แล้วใช้คำถามให้สมาชิกกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ตอบ
 - 1) กลุ่มที่ทำได้ เป็นเพราะอะไร
 - 2) กลุ่มที่ไม่ได้ เพราะอะไร
 - 3) อุปสรรคสำคัญคืออะไร
 - 4) ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการเล่นเกมนี้
 4. วิทยากรและผู้เข้าอบรมช่วยกันสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ เช่น
 - 1) การสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมาย
 - 2) เราตีรูปแบบการสื่อสารโดยใช้ภาษาพูด/เขียน มากกว่าภาษากาย/ท่าทาง
 - 3) ผู้มีอำนาจ/รับผิดชอบในการทำงาน ควรสื่อสารให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายที่ต้องการอย่างชัดเจน

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากกิจกรรม (60 นาที)

1. วิทยากรทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมาทั้งหมด ว่ามีผลงานสำคัญเกิดขึ้น คือ
 - การประเมินเบื้องต้นของผู้เข้าอบรม ถึงผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยใช้ประสบการณ์ที่ได้พบเห็นเป็นหลักฐานและเหตุผลประกอบ

- การกำหนดตัวชี้วัด และวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเลือกว่าใครควรจะเข้ามาช่วยแก้ปัญหา
 - การเชื่อมโยงตัวปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และวางแนวทางจัดการปัญหาโดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. วิทยากรใช้คำถาม ให้ผู้เข้าอบรมช่วยกันตอบ
- เราควรจะทำอย่างไรให้คนที่เรามองไว้ ได้รับรู้และอยากร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น?
3. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้ และเน้นย้ำให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นโดยการสื่อสาร เพื่อทำความเข้าใจ และขอความร่วมมือจากชุมชน
4. วิทยากรเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับ
- การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสารให้ชัดเจนว่าต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร กับกลุ่มเป้าหมาย ในลักษณะใด เช่น เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ, เป็นการปรับเปลี่ยนมุมมอง/ทัศนคติ, เป็นการให้ความยินยอม/อนุญาต, เป็นการเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น
 - บทบาทของผู้นำในการสื่อสารสู่ชุมชน โดยให้เวลาศึกษาเอกสาร : การสื่อสารสู่ชุมชน
5. ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มเดิม เพื่อช่วยกันวางแนวทางในการสื่อสารกับชุมชนตามหัวข้อที่อยู่ในตาราง กำหนดแนวทางสื่อสารสู่ชุมชน โดย
- ทบทวนผลการคัดเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะขอให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (ผลงานจากกิจกรรม 1.4 และ 1.5)
 - พูดคุยตกลงกันในกลุ่มว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้ จำเป็นต้องรู้เนื้อหาสาระ อะไรบ้าง มากน้อยแค่ไหน เพื่อจะได้ยินยอมเข้ามาช่วย
 - กำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายในการสื่อสาร
 - คิดหาวิธีการ เทคนิค สื่อ ที่จะใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และระบุผลงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังการสื่อสาร
6. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน กลุ่มละ 5 นาที โดยคิดวิธีการ รูปแบบการนำเสนอที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ และสามารถทำให้ผู้ชมเกิดการยอมรับในสิ่งที่นำเสนอ

III. สรุป ปิดการอบรม (15 นาที)

1. วิทยากรสรุปภาพรวมของกิจกรรมและผลงานที่เกิดขึ้น
2. วิทยากรชวนผู้เข้าอบรมพูดคุยในประเด็น

มีความมั่นใจมาก/น้อยแค่ไหนที่จะนำสิ่งที่ได้วางแนวทางไว้ไปทำจริง ๆ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม
แก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นไปปฏิบัติและมีอะไรที่น่าจะเป็นอุปสรรคขณะปฏิบัติการ และจะ
จัดการอย่างไร

5.1.7 การเจรจาต่อรองเป็นลายลักษณ์อักษรโดยสมัครใจ (FPIC) (90 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. มีความรู้ ความเข้าใจหลักการ องค์ประกอบ ประโยชน์ และกระบวนการ FPIC
2. สามารถปรับใช้ FPIC ในการเจรจาต่อรองเพื่อแก้ปัญหาคความขัดแย้งได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- [เอกสารการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระจากชุมชน : FPIC](#)
- กรณีศึกษาเรื่องความขัดแย้งเพื่อแย่งที่ดินทำกินในจังหวัดกระบี่
- ประเด็นการเตรียมการเข้าสู่กระบวนการเจรจาต่อรอง ของคูกรณี ผู้ดำเนินการเจรจาต่อรอง และผู้ติดตามความก้าวหน้าในการแก้ปัญหา
- ผังสรุปการเชื่อมโยงเนื้อหา/กิจกรรมของชุดฝึกอบรม

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นการปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจให้ผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับกระบวนการทำ FPIC ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ร่วมกับเทคนิคการสื่อสาร เพื่อลดปัญหาคความขัดแย้งและสร้างข้อตกลงที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน

วิทยากรสามารถใช้กรณีตัวอย่างที่เกิดในพื้นที่สำหรับผู้เข้าอบรมได้ทำการวิเคราะห์ เพื่อจะได้ใช้หลักฐาน /ข้อมูลจากเหตุการณ์จริงใกล้ตัว ทำให้ได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล นำไปปฏิบัติได้จริง

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรชวนผู้เข้าอบรมพูดคุยเกี่ยวกับ
 - มีข้อตกลง/ กฎเหล็กอะไรในบ้าน/ครอบครัวของเราบ้าง?
 - ใครเป็นคนสร้างข้อตกลงนั้น?

- ใครได้ประโยชน์ ใครเสียประโยชน์?
 - ถ้าไม่ทำ จะเกิดอะไรขึ้น?
2. วิทยากรสรุปผลการพูดคุย และนำเข้าสู่การทำกิจกรรม
- กิจกรรมที่เราจะทำต่อไปนี้เป็น การเรียนรู้ถึงการสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อมีส่วนร่วม/แบ่งปันผลประโยชน์จากงาน/กิจกรรมในชุมชนของเรา ซึ่งผลประโยชน์นั้นอาจมาจากคนภายนอก หรือระหว่างคนภายในด้วยกันเอง

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (70 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมทบทวนถึงการเข้ามาของโครงการในประเด็น
 - มาได้อย่างไร? ใครพามา?
 - ใครอนุญาต/ยินยอมให้ทำ ทำไม่ถึงอนุญาต?
 - มีคนที่ไม่ยินยอมหรือไม่ เพราะเหตุใด?
 - ทำอย่างไร เขาถึงยินยอมในที่สุด?
2. วิทยากรสรุปผลการพูดคุย
 - การเข้ามาของโครงการใดๆก็ตามที่อาจจะส่งผลกระทบต่อชุมชน จำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน โดยต้องแสดงความยินยอม/สร้างข้อตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นการรักษา/ปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน
 - มีกระบวนการหนึ่งซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการได้รับความยินยอมจากคนในชุมชนเพื่อกำหนดกิจกรรม/โครงการในพื้นที่ คือการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกรับแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระจากชุมชน หรือเรียกสั้นๆว่า “FPIC (เอฟพีค)”
3. วิทยากรเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ ประโยชน์ และขั้นตอนการทำ FPIC โดยใช้สื่อ และเอกสารที่จัดเตรียมไว้
4. วิทยากรใช้คำถาม
 - เราจะสามารถนำ FPIC ไปใช้ในด้านอื่นได้หรือไม่ อย่างไร?
5. แจกกรณีศึกษาตัวอย่างให้ผู้เข้าอบรมอ่าน แล้วใช้คำถาม
 - มีใครเกี่ยวข้องบ้างในกรณีนี้ ก็กลุ่ม/กี่ฝ่าย?
 - หากจะแก้ปัญหานี้โดยการเจรจาต่อรอง ใครควรเป็นหลักในการดำเนินการ?
 - ใครบ้างที่ควรเข้าร่วม?
6. แบ่งผู้เข้าอบรมเป็น 4 กลุ่ม โดยการจับฉลาก ได้แก่

กลุ่มที่ 1 : คู่กรณี ฝ่ายที่ 1

กลุ่มที่ 2 : คู่กรณี ฝ่ายที่ 2

กลุ่มที่ 3 : ผู้ดำเนินให้เกิดการเจรจาต่อรอง

กลุ่มที่ 4 : ผู้ติดตามความก้าวหน้าในการแก้ปัญหา

7. ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มศึกษาประเด็นในการเจรจาต่อรองที่แจกให้ แล้วพูดคุยกันจนได้ข้อสรุป บันทึกในกระดาษแผ่นใหญ่

1) กลุ่มคู่กรณีทั้ง 2 กลุ่ม

- มีอะไรที่เราได้เปรียบ อะไรที่เราเสียเปรียบ
- มีข้อมูล/ข้อเท็จจริงอะไรบ้างที่เราจะใช้อ้างอิงเพื่อให้ได้เปรียบ
- ควรมีข้อเสนอ/ข้อแลกเปลี่ยนอะไรบ้าง
- จะใช้เทคนิคอะไรเพื่อให้อีกฝ่ายรับฟังและตกลงยินยอมตามข้อเสนอ

2) ผู้จัดการกระบวนการเจรจาต่อรอง

- เป้าหมายการเจรจาต่อรอง
- กระบวนการ/เทคนิคที่จะใช้
- ผู้ที่จะเชิญเข้ามาร่วมเจรจาต่อรอง
- ทีมงาน /ผู้ที่จะจัดการกระบวนการ

3) กลุ่มผู้ติดตามความก้าวหน้าในการแก้ปัญหา

- เรื่อง/ประเด็นที่จะติดตาม
- เป้าหมายในการติดตาม
- กลุ่มเป้าหมายที่จะไปติดตาม
- วิธีการ/ เครื่องมือที่จะใช้ในการติดตาม
- ทีมงาน /ผู้ที่จะเข้ามาร่วมติดตาม

8. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน จากนั้นวิทยากรใช้คำถาม

- หลักการ /เทคนิคสำคัญที่เราใช้มีอะไรบ้าง?
- ถ้าเราเอาวิธีการเหล่านี้ไปใช้จริง คิดว่าจะได้ผลหรือไม่ เพราะเหตุใด?

III. สรุป ปิดการอบรม (10 นาที)

1. วิทยากรสรุปและเชื่อมโยงผลงานของผู้เข้าอบรม กับ กระบวนการ FPIC และหลักการสื่อสาร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ว่า
 - มีอะไรที่สอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร?
 - หากยึดหลักของ FPIC ในการเคารพสิทธิชุมชนในการเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมดูแลรักษา ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน และหลักการสื่อสารโดยคนในชุมชน เพื่อชุมชนแล้ว การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก็จะสามารถทำได้โดยคนในชุมชน จนบรรลุข้อตกลง หรือได้แนวทางที่ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ที่พึงพอใจ และยินดีปฏิบัติตาม
 2. วิทยากรใช้ผังแสดงความเชื่อมโยงเนื้อหา และกิจกรรมหลักของชุดฝึกอบรมนี้ เพื่อให้ผู้เข้าอบรม ได้ทบทวน และทำความเข้าใจอีกครั้ง
-

5. สังคม

5.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสวนปาล์มน้ำมัน

5.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสวนปาล์มน้ำมัน

เวลา : ใช้เวลาประมาณ 9 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์ :

1. ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจถึงสาระสำคัญของกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปลูกปาล์ม น้ำมัน เช่น สิทธิที่ดิน แรงงาน การไม่เลือกปฏิบัติ ค่าจ้าง การล่วงละเมิดทางเพศ ความเท่าเทียมทางเพศ เป็นต้น
2. สามารถใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมาใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติและการตรวจสอบติดตาม

วัตถุประสงค์ :

จะทำการระบุไว้แยกในแต่ละกิจกรรมย่อย

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

ในหัวข้อการอบรมนี้เป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องเรื่องกฎหมายต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำสวนปาล์ม น้ำมันของเกษตรกรรายย่อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิทำกิน แรงงาน ความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกฎหมายและเป็นการยืนยันในมิติด้านสังคมว่าเกษตรกรนั้นมีการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนที่ไม่มีผลกระทบต่อเชิงสังคมในพื้นที่

5.2.1 ความถูกต้องและเป็นธรรม (90 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. สามารถให้คำจำกัดความของ “ความถูกต้อง” และ “ความเป็นธรรม” ตามความเข้าใจและประสบการณ์ของตนเอง
2. เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะใช้ทั้งหลักกฎหมาย และหลักจริยธรรมในการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ
3. ระบุงกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆที่ใช้ในกลุ่มเกษตรกรทำสวนปาล์มน้ำมันได้
4. ระบุนิยาม จริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติที่ใช้ในกลุ่มเกษตรกรทำสวนปาล์มน้ำมันได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- ข้อความ 4 ข้อความ เกี่ยวกับความถูกต้องและเป็นธรรม
- เทปสี/กระดาษกาวสี สำหรับขีดแบ่งพื้นที่ห้องประชุม
- กระดาษแผ่นใหญ่

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

การเริ่มต้นเรียนรู้ด้วยกิจกรรมนี้ มีความจำเป็นที่วิทยากรจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้มองเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตที่จำเป็นต้องอาศัยทั้งหลักนิติธรรม (ความถูกต้องตามกฎหมาย) และหลักจริยธรรม (ความเป็นธรรม / และความเชื่อ/ค่านิยม/ธรรมเนียมปฏิบัติ) ควบคู่กันไป เพื่อลดความขัดแย้ง และสร้างความรัก ความเข้าใจระหว่างสมาชิกของชุมชน

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

วิทยากรควรศึกษาล่วงหน้าถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันและของพื้นที่ รวมทั้งค่านิยม ธรรมเนียมปฏิบัติต่างๆที่คนในพื้นที่ยอมรับนับถือ

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมนั่งตามสบาย หลับตา แล้วจึงพุดนำให้ทบทวนสิ่งที่ผ่านมาในแต่ละช่วงของชีวิต
 - ในวัยเด็ก มีอะไรที่ทำให้เราคิดว่าพ่อแม่ลำเอียง ไม่รักเราเท่าพี่น้องคนอื่น
 - พ่อเราเข้าโรงเรียน ครูอาจารย์รักเราหรือไม่ หรือรักเพื่อนคนที่เรียนเก่งกว่าเรา ประจบเก่งกว่าเรา
 - พ่อได้ทำงาน เจ้านายเราเป็นคนแบบไหน ให้ความยุติธรรมกับลูกน้องเท่าเทียมกันหรือไม่ เราเป็น “คนโปรด” หรือ “หมาหัวเน่า”
 - พ่อเรามีครอบครัว ภรรยาหรือสามีของเราเคยต่อว่า ว่าเราเห็นคนอื่นดีกว่าครอบครัว หรือ ลูกเคยต่อว่า ว่าเรารักลูกไม่เท่ากันหรือไม่
2. ให้ผู้เข้าอบรมลืมตา วิทยากรใช้คำถาม เพื่อแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มใหญ่
 - มีใครบ้างที่คิดว่าชีวิตตัวเองพบแต่ความลำเอียง ไม่ยุติธรรม ทำไมจึงคิดเช่นนั้น?
 - ท่านใช้วิธีใด ในการโต้ตอบ/เรียกร้องความยุติธรรมนั้น?
 - ท่านทำอย่างไร เมื่อถูกกล่าวหาว่าลำเอียง หรือไม่ยุติธรรม?
 - ถ้ามีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ท่านจะให้คะแนนตัวเองในฐานะผู้มีความยุติธรรมเท่าไร เพราะอะไร?

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (60 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

ด้านล่างเป็นวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์กรความรู้ ข้อเสนอ และคำถามจากเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับกิจกรรม และแนะนำให้พยายามดึงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมมากที่สุด

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมยืนอยู่กลางห้องที่มีการขีดเส้นแบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วน แล้วชี้แจงการทำกิจกรรมในขั้นตอนนี้ต่อไป
 - มีข้อความที่จะให้ช่วยกันตัดสินว่า “ถูกต้องและเป็นธรรม” หรือไม่ อยู่ 4 ข้อความ
 - ถ้าใครเห็นว่า “ถูกต้องและเป็นธรรม” ให้เดินมายืนด้านขวามือของตัวเอง
 - ถ้าใครเห็นว่า “ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม” ให้เดินมายืนทางซ้ายมือของตัวเอง
 - ถ้าใครไม่แน่ใจ ให้ยืนอยู่ตรงเส้นแบ่งตรงกลาง
2. วิทยากรอ่านข้อความทีละข้อความ แล้วสุ่มถามเหตุผลเมื่อผู้เข้าอบรมไปยืนในตำแหน่งที่คิดว่าเป็นคำตอบของตนเองเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะเริ่มอ่านข้อความต่อไปจนครบ

ข้อความที่ 1 : คุณนิคมหัวหน้ากลุ่มของเราเป็นคนประหยัดและมัธยัสถ์ เวลาจะต้องไปประชุม หรืออบรมสัมมนาที่ไหน จะเลือกสมาชิกในกลุ่ม คือ นายแดง ที่อยู่บ้านใกล้กันให้ไปด้วยทุกครั้ง เพราะนายแดงมีรถยนต์ขับให้แก่งั่ง แก่ขับรถไม่เป็น ส่วนค่าเดินทางที่ได้ แก่ก็ยกให้นายแดงทั้งหมด

ข้อความที่ 2 : ลุงปิ่นทำงานรับจ้างสารพัดอย่างในชุมชน แก่คิดค่าจ้างไม่แพงหรือแล้วแต่คนจะให้ บางครั้งก็ทำให้ฟรีๆถ้าเป็นคนที่ไม่แกสนิทสนมคุ่นเคย เช่น ลุงหวัด ที่เป็นเพื่อนสนิททอดคอกินเหล้ากันมาตั้งแต่ยังหนุ่ม หรือป้าอ้อยร้านขายข้าวแกง ที่ให้แก่กินฟรีอยู่เสมอ

ข้อความที่ 3 : เทศบาลจัดงานวิ่งการกุศล เพื่อหาเงินสมทบทุนในการจัดการปัญหาฝุ่นควันหน้าแล้ง โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบริจาคเงินตามความสมัครใจ แต่แอบขอความร่วมมือจากเจ้าของกิจการ/เรือกสวนไร่ในชุมชน ที่ทางเทศบาลเห็นว่ามิขยะ/ของเหลือทิ้งจากการเกษตร ให้บริจาคอย่างน้อยรายละ 1,000 บาทขึ้นไป

ข้อความที่ 4 : ส่างหม่อง เป็นคนงานพม่าที่พาลูกเมียย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ เสียใจ เจ้าของโรงน้ำแข็ง สงสารที่เห็นมีลูกหลายคน คนเล็กก็ยังไม่นอนแบเบาะอยู่ เลยให้มาทำงานส่งน้ำแข็ง ให้ค่าแรงเท่ากับคนอื่นๆ และจ้างเมียส่างหม่องให้มาทำความสะอาดบ้านที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยค่าจ้างรายวันแล้วแต่อาซ้อเมียแกจะให้

3. เมื่อกิจกรรมสิ้นสุด วิทยากรใช้คำถาม

- “ความถูกต้อง”และ “ความเป็นธรรม” เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร
- ทั้ง 2 คำนี้ จำเป็นต้องมาควบคู่กันหรือไม่ อย่างไร
- เราใช้อะไรมาวัดหรือตัดสิน “ความถูกต้อง”
- เราใช้อะไรมาวัดหรือตัดสิน “ความเป็นธรรม”
- ใครคือผู้ตัดสิน “ความถูกต้อง” และ “ความเป็นธรรม”ของตัวเรา
- ใครคือผู้ตัดสิน “ความถูกต้อง” และ “ความเป็นธรรม”ในครอบครัวเรา
- ใครคือผู้ตัดสิน “ความถูกต้อง” และ “ความเป็นธรรม”ในกลุ่มเรา
- ใครคือผู้ตัดสิน “ความถูกต้อง” และ “ความเป็นธรรม”ในชุมชนของเรา

4. วิทยากรสรุปและเพิ่มเติม

- การวัดความถูกต้องและความเป็นธรรมนั้น ขึ้นอยู่กับสมาชิกในสังคม/ชุมชนเป็นผู้กำหนด อาจจะมาจากกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายต่างๆ หรือมาจากค่านิยม ธรรมเนียมปฏิบัติ ที่ได้รับการยอมรับและยึดถือสืบต่อกันมาก็ได้
- การประพฤติปฏิบัติที่ถูกมองเห็นว่า “ไม่ถูกต้อง” ในสังคมหนึ่ง อาจจะเป็นสิ่งที่ “ถูกต้อง” ในอีกสังคมหนึ่งได้ เช่น การหักทลายด้วยการแลกเปลี่ยน การอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้มากกว่า 1 คน การแสดงความรักโดยการกอดจูบในที่สาธารณะ เป็นต้น
- เพื่อให้ได้บรรทัดฐานเดียวกัน จึงมีกฎหมาย/ข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆที่ออกมาเพื่อสร้างความถูกต้องและเป็นธรรมให้กับพลเมืองโลก ขณะเดียวกันแต่ละประเทศ เช่น ประเทศไทยเรา ก็จะมีกฎหมาย/ข้อบังคับที่มีการปรับให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและธรรมเนียมปฏิบัติของคนในชาติ จนมาถึงระดับชุมชน ก็จะมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สอดคล้องกับกฎหมายหลักของประเทศ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความถูกต้องและเป็นธรรมให้กับสมาชิกในชุมชน

5. แบ่งผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มๆละ 3-5 คน เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นและตอบคำถามที่แจกให้ โดยบันทึกลงในกระดาษแผ่นใหญ่

1) คำถามของกลุ่มเลขที่

“ มี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อะไรบ้างที่ใช้อยู่ในกลุ่มการทำสวนปาล์มของ เรา?”

2) คำถามของกลุ่มเลขคู่

“มีค่านิยม จริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ อะไรบ้างที่ใช้อยู่ในกลุ่มการทำสวนปาล์มของ เรา?”

6. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าห้อง
7. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้จากทุกกลุ่ม

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

วิทยากรทบทวนถึงกระบวนการและผลงานที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม แล้วใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงไปยังกิจกรรมถัดไปโดยยังไม่รอคำตอบ

“กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ค่านิยม และจริยธรรมที่ใช้อยู่นี้ ช่วยให้ไม่มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในกลุ่มเราเลย ใช่มั้ย? อย่างไร?”

5.2.2 ปัญหาทางกฎหมาย จริยธรรมในกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมัน (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. ระบุและจัดกลุ่มปัญหาด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมที่เกิดในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันได้
2. ระบุสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมได้
3. ระบุประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- ภาพขนาดใหญ่ : [จะมีควาย 1 ตัวที่มองเห็นเสือ](#)
- ผังแสดงขั้นตอนการผลิตปาล์มน้ำมัน
- กระดาษคำถามสำหรับกลุ่มนายจ้าง และกลุ่มลูกจ้าง
- [ตารางแสดงปัญหาด้านกฎหมายและจริยธรรมของนายจ้าง/ลูกจ้าง](#)
- กระดาษแผ่นใหญ่

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้จะต้องอาศัยกระบวนการและเวลาให้ผู้เข้าอบรมยอมรับตัวเอง และยอมรับการตัดสินใจของผู้อื่น โดยจะแยกเป็นมุมมองของฝ่ายนายจ้างกับฝ่ายลูกจ้าง ซึ่งอาจจะมีกรณีโต้เถียงหรือมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม วิทยากรควรเสนอให้ใช้เทคนิค ”การแขวนความเห็น” โดยขอไม่ให้ใครออกความเห็นแทรกระหว่างที่มีคนกำลังพูด/แสดงความคิดเห็นอยู่ แต่จะทำได้เมื่อทุกคนพูดจบหมดแล้ว

ปัญหาที่ได้จากคำตอบของผู้เข้าอบรม อาจจะเป็นปัญหาในภาพรวม ที่ไม่ได้เกิดเฉพาะกลุ่มตัวเองก็ได้ เพื่อหลีกเลี่ยงความอึดอัดหรือความไม่สบายใจของผู้ตอบ

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมดูภาพ โดยไม่พูดอะไรในเวลา 1 นาที หรือจนเมื่อผู้เข้าอบรมรู้ว่าตนเองเป็นคนมองเห็น
2. วิทยากรใช้คำถาม
 - รู้สึกอย่างไรบ้าง?
 - ยอมรับได้หรือไม่จากข้อสรุปที่เกิดขึ้น?
3. วิทยากรสรุป
 - คำถามและคำตอบที่ได้นี้อาจจะดูไม่สุภาพ หรือใช้คำแรงไปหน่อย แต่เป็นการกระตุ้นความคิด และการยอมรับในตัวตนของเรา ที่มักจะมองเห็นด้านลบจากผู้คน/สิ่งต่างๆ รอบตัวเราก่อนเสมอ และจะไม่พอใจเมื่อตัวเองถูกมองในด้านลบเสียเอง
 - กิจกรรมที่จะทำต่อไปนี้ ขอให้เราพิจารณาอย่างรอบคอบและครอบคลุม ด้วยข้อเท็จจริง และด้วยใจที่เป็นธรรม ไม่ด่วนตัดสิน

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (60 นาที)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร:

วิทยากรอาจติดผังแสดงขั้นตอนการผลิตปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่ไว้ที่ผนังห้อง เพื่อช่วยวางกรอบความคิดให้ผู้เข้าอบรมสามารถพูดคุยกันได้ชัดเจนมากขึ้น

1. วิทยากรทบทวน กฎ ระเบียบ ค่านิยมและจริยธรรมที่ใช้ในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นผลงานของผู้เข้าอบรมในกิจกรรม 2.1 แล้วทวนคำถามเดิมที่ยังไม่ได้คำตอบในตอนนั้น “กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ค่านิยมและจริยธรรมที่ใช้อยู่นี้ ช่วยให้เราไม่มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในกลุ่มเราเลย ใช่หรือไม่ อย่างไร?”

2. แบ่งผู้เข้าอบรมเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเจ้าของสวนปาล์ม/นายจ้าง กับกลุ่มลูกจ้าง (หากกลุ่มไหนมีจำนวนมาก ให้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยลงไปอีก กลุ่มละประมาณ 3-5 คน) แจกคำถามให้แต่ละกลุ่ม และให้บันทึกคำตอบลงในตาราง
 - 1) คำถามสำหรับกลุ่มนายจ้าง
 - ในฐานะนายจ้าง ท่านพบปัญหาด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมอะไรบ้างที่เกิดขึ้นกับลูกจ้าง?
 - 2) คำถามสำหรับกลุ่มลูกจ้าง
 - ในฐานะลูกจ้าง ท่านพบปัญหาด้านกฎหมายและด้านจริยธรรมอะไรบ้างที่เกิดขึ้นกับนายจ้าง?
3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน โดยวิทยากรระบุกติกา “การแขวนความเห็น” ที่ได้โต้แย้งใดๆไว้ก่อน และจะให้โอกาสได้พูดเมื่อการนำเสนอของแต่ละฝ่ายเสร็จสิ้นลงแล้ว
4. ให้ความเวลาผู้เข้าอบรมทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างโต้แย้ง หรือให้ความเห็นเพิ่มเติมในคำตอบที่อีกฝ่ายนำเสนอ จากนั้นวิทยากรสรุป
 - ปัญหาด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นกับลูกจ้าง
 - ปัญหาด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นกับนายจ้าง
5. วิทยากรใช้คำถามให้ช่วยกันตอบ
 - คิดว่าปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุมาจากอะไร หรือเกิดจากอะไร?
6. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้และเพิ่มเติม
 - 1) ตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาคือตัวบุคคล หรือตัวเราเอง ทั้งฝ่ายที่เป็นนายจ้าง ลูกจ้าง ซึ่งมาจาก
 - การไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจว่าอะไรควร/ไม่ควรทำ ทำแล้วจะดีหรือไม่
 - การมองไม่เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่จะต้องทำ ไม่เห็นประโยชน์ มองว่าเสียเวลาทำมาหากิน
 - การขาดทักษะ ไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไร ทำไม่เป็น ยุ่งยาก
 - 2) การรู้จักและยอมรับตนเอง จึงเป็นคุณธรรม/จริยธรรมสำคัญ ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา เพื่อให้รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ ทำให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับ จนถึงยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวเอง

7. วิทยากรจัดกลุ่มปัญหาเฉพาะด้านกฎหมายเป็นกลุ่มๆ เช่น ด้านการใช้ที่ดิน การจ้างงาน ค่าจ้าง การเลือกปฏิบัติ การคุกคามทางเพศ ความเท่าเทียมทางเพศ ฯลฯ โดยเขียนแต่ละด้านบนหัวกระดาษแผ่นใหญ่ติดรอบห้อง แล้วใช้คำถาม “มีกฎหมายอะไรบ้างที่น่าจะใช้แก้ปัญหาเหล่านี้?”
8. ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนเดินไปเขียนคำตอบบนกระดาษที่ติดไว้
9. วิทยากรเดินดู เพื่อประเมินความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของผู้เข้าอบรมว่า “รู้จัก” กฎหมาย กฎ ระเบียบอะไรมากน้อยแค่ไหน แล้วสรุป

III. สรุปปิดการฝึกอบรม (10 นาที)

1. วิทยากรสรุปโดยเชื่อมโยงให้เห็นว่า ถึงแม้จะมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับมากมายแค่ไหน หากไม่มีการยอมรับ ไม่ปฏิบัติตามแล้ว ก็ไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดปัญหาในการทำงาน/การอยู่ร่วมกันได้
 2. ให้เวลาผู้เข้าอบรมทบทวนตนเอง แล้วบันทึกลงในสมุดว่า หากจะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเองนี้น้อยลง หรือหมดไป
 - มีอะไรที่ต้องรู้ หรือทำความเข้าใจเพิ่มเติม
 - มีทักษะ หรือศักยภาพด้านใดที่จำเป็นต้องฝึกฝน/พัฒนาเพิ่มเติม
-

5.2.3 สิทธิในที่ดินทำกิน (90 นาที)

วัตถุประสงค์ :

ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ดินทำกิน โดยสามารถ

1. ระบุชนิดการถือครองและจัดการที่ดินทางการเกษตรได้
2. ระบุปัญหาที่ดิน ส.ป.ก. ที่เกษตรกรกำลังเผชิญอยู่ได้
3. วิเคราะห์และสรุปการจัดการปัญหาการถือครองที่ดินจากกรณีตัวอย่างได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- เอกสาร : [ประเภทเอกสารการถือครองที่ดิน](#)
- [ตารางบันทึกประเภทการถือครองที่ดินของผู้เข้าอบรม](#)
- เอกสาร : [การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร \(ส.ป.ก\)](#)
- [กรณีตัวอย่าง](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะวางกรอบการเรียนรู้เฉพาะเจาะจงลงไปในเรื่องของการปฏิรูปที่ดินทางการเกษตร (ส.ป.ก) ซึ่งอาจจะมีรายละเอียดไม่ครอบคลุมทุกรูปแบบการถือครองที่ดินผู้เข้าอบรม แต่สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการปัญหาอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ทับซ้อนที่แต่ละคน/พื้นที่เผชิญอยู่

ข้อมูลพื้นฐาน (สำหรับวิทยากร)

วิทยากรควรศึกษารูปแบบการถือครองที่ดินและปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ เพื่อจะได้เตรียมนำเสนอ บทบัญญัติ/ข้อกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมให้เกษตรกรได้ศึกษาด้วยตัวเองหลังการทำกิจกรรม

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรเริ่มกิจกรรม โดยให้ผู้เข้าอบรมจับคู่ พูดคุยแลกเปลี่ยนกันในประเด็น
 - ที่ดินผืนแรกที่เป็นเจ้าของ คืออะไร
 - ใช้ประโยชน์อะไรจากที่ดินนี้
 - ที่ผืนนี้ยังอยู่กับเราหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. วิทยากรสุ่มถามผลการพูดคุย 2 -3 คู่ และถามโดยรวม ก่อนนำเข้าสู่กิจกรรมหลัก
 - ที่ดินทำกินที่มีตัวเราเป็นเจ้าของอย่างสมบูรณ์นั้นเป็นทรัพยากร หรือทุนในการดำรงชีวิตที่มีค่าพอๆกับตัวเราที่จะเป็นผู้ใช้ประโยชน์และคอยดูแล ทะนุบำรุง รักษา และส่งต่อให้ลูกหลาน

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (70 นาที)

1. วิทยากรให้เวลาผู้เข้าอบรมศึกษา : ประเภทเอกสารการถือครองที่ดิน แล้วใช้คำถาม
 - ท่านมีการถือครองที่ดินรูปแบบใดบ้าง?
2. ผู้เข้าอบรมแต่ละคนขีดรอยคะแนนตรงช่องที่เป็นคำตอบในตารางแผ่นใหญ่หน้าห้อง วิทยากรสรุปภาพรวมที่ได้ แล้วเน้นถึงการถือครองที่ดิน ส.ป.ก (ซึ่งน่าจะเป็นคำตอบส่วนใหญ่ที่ได้จากเกษตรกร)
3. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรม 3-5 คน โดยให้มีสมาชิกในกลุ่มอย่างน้อย 1 คนมีที่ดินส.ป.ก. ให้คนที่เหลือพูดคุยซักถามคนที่มียี่ที่ดิน ส.ป.ก ในประเด็น
 - ทำอย่างไรถึงได้รับสิทธิในที่ดินผืนนี้?
 - ที่ดินผืนนี้เป็นโฉนดลาภ หรือทุกขลาภ เพราะเหตุใด?
 - มีปัญหาอะไรบ้างจากการมีสิทธิในที่ดินผืนนี้?
4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการพูดคุย วิทยากรสรุปแล้วให้เวลาผู้เข้าอบรมอ่านเอกสารเพิ่มเติม ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรที่แจกให้
 - ที่มาของที่ดิน

- ผู้รับสิทธิในที่ดิน
 - หน้าที่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน
 - การสิ้นสุดสิทธิในที่ดิน
5. วิทยากรทบทวนถึงคำตอบผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับปัญหาที่พบจากการทำกินในที่ดิน ส.ป.ก. (จากกิจกรรมข้อ 3) แล้วให้ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มเดิม เพื่อช่วยกันวิเคราะห์และตอบคำถามในกรณีตัวอย่างที่แจกให้
6. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ จากนั้นวิทยากรสรุป

IV. สรุปปิดการฝึกอบรม (5 นาที)

วิทยากรเน้นย้ำผู้เข้าอบรมในประเด็น

- ปัญหาสำคัญในการถือครองที่ดิน นอกจากความไม่รู้ ไม่ใส่ใจในสิทธิประโยชน์ของเจ้าของที่ดินแล้ว คือความโลภ ความอยากมีอยากได้ และการเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
 - การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงต้องอาศัยการพูดคุย เจรจา ก่อนที่จะไปฟ้องร้องจนเสียเวลาทำมาากิน และยังทำให้ความขัดแย้งขยายวงกว้างยิ่งขึ้น
-

5.2.4 สิทธิพื้นฐานลูกจ้าง (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. ระบุกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างได้
2. บอกความหมาย และบทบาทหน้าที่ของนายจ้าง ลูกจ้างได้
3. ประเมินสภาพการได้รับการปฏิบัติจากนายจ้างตามตามกฎหมายได้
4. สรุป/ระบุประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของลูกจ้างตามกฎหมายได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- รูปภาพคน 2 คน ที่น่าจะเป็นนายจ้างกับลูกจ้าง
- [แบบประเมินสภาพการได้รับการปฏิบัติจากนายจ้างตามกฎหมาย](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้ยังคงเน้นการให้ผู้เข้าอบรมได้นำประสบการณ์จริงมาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน วิทยากรควรกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรม “มองมุมกว้าง” ให้ครอบคลุมสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ก่อน แล้วจึง “มองลึก” ลงไปในแต่ละประเด็นที่กำลังพูดคุยแลกเปลี่ยน โดยเทคนิค “การแขวนความเห็น” ยังจำเป็นต้องใช้ หากสมาชิกในกลุ่มแสดงความกระตือรือร้นที่จะวิจารณ์/ออกความเห็นมากเกินไป จนไม่อดทนรับฟังคนอื่น

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

- 1) วิทยากรนำเสนอรูปภาพคน 2 คน ขนาดใหญ่ที่เตรียมไว้ แล้วใช้คำถาม
 - จากรูป ท่านคิดว่าใครเป็นนายจ้าง ใครเป็นลูกจ้าง เพราะอะไร?
- 2) วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้ เพื่อเข้าสู่กิจกรรม
 - เราจะพบเห็นคนที่มีความสัมพันธ์กันในฐานะนายจ้างและลูกจ้างได้ทั่วไปในชุมชน เพียงแค่ตามองเห็น เราอาจคาดเดาว่าใครเป็นนายจ้าง หรือใครเป็นลูกจ้างจาก เสื้อผ้า การแต่งกาย สีหน้าท่าทางที่แสดงถึงการมีอำนาจเหนือกว่า ฯลฯ แต่เราอาจจะเดาผิด

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราไม่สามารถบอกได้เลยว่าคนๆนี้เป็นนายจ้างหรือลูกจ้างที่ดีแค่ไหน

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

1. วิทยากรใช้สื่อ/เอกสารทำความเข้าใจเบื้องต้นแก่ผู้เข้าอบรม ในประเด็น
 - กฎหมายแรงงาน
 - ความหมายของนายจ้าง และลูกจ้าง
 - สิทธิหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้าง
2. วิทยากรชี้แจง
 - มีประเด็นต่างๆที่กำหนดไว้ในกฎหมายแรงงาน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ที่ระบุสิทธิและหน้าที่ของนายจ้าง ลูกจ้างไว้อย่างครอบคลุมมีการปรับแก้ไข/เพิ่มเติมมาตั้งแต่ฉบับแรก ในปี 2541 จนถึงฉบับที่ 7 ในปัจจุบัน
 - จะขอให้ทุกคนประเมินว่าในกระบวนการปลูกปาล์มน้ำมัน นายจ้างได้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมายที่ยกมาหรือไม่
3. ผู้เข้าอบรมประเมินสภาพการได้รับการปฏิบัติจากนายจ้างตามกฎหมายโดยใช้แบบประเมินที่แจก
4. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มย่อย โดยแบ่งเป็นกลุ่มนายจ้าง และกลุ่มลูกจ้าง เพื่อแลกเปลี่ยนผลการประเมิน ในประเด็น
 - มีอะไรบ้างที่ได้ดำเนินการ/ปฏิบัติแล้ว
 - มีอะไรบ้างที่ไม่ได้ดำเนินการ /ปฏิบัติ เพราะอะไร
5. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการพูดคุยแลกเปลี่ยน

III. สรุป ปิดการอบรม (5 นาที)

1. วิทยากรสรุปผลการประเมินที่ได้ในภาพรวม แล้วชี้ให้เห็นถึงคำตอบที่ผู้เข้าอบรมให้คะแนนในช่อง “ไม่แน่ใจ” นำมาพูดคุยหาเหตุผลระหว่างกันว่าเป็นเพราะเหตุใด
 2. วิทยากรและผู้เข้าอบรม ช่วยกันสรุปประโยชน์ที่จะได้รับจากการรู้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน
-

5.2.5 การเลือกปฏิบัติ (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. บอกความหมาย และระบุได้ว่าพฤติกรรมใดเป็น “การเลือกปฏิบัติ”
2. เห็นความสำคัญของการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นอย่างเสมอภาค
3. ระบุแนวทาง /วิธีแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- แลกกระดาษคาดศีรษะที่มีข้อความแสดงสถานะ/ลักษณะเฉพาะของบุคคล เช่น ครู ขอทาน เจ้ามือหอย เน็ตไอดอล นักร้องดัง ดาราทีวี แม่ค้ากล้วยเตี้ยว ฯลฯ

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้าน อายุ เพศ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา การเมือง

วิทยากร ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของกลุ่มคนในชุมชน/พื้นที่ที่ผู้เข้าอบรมอาศัยอยู่ เพื่อจะได้ปรับประเด็นคำถาม /กิจกรรมในบางขั้นตอนให้เหมาะสม

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมเลือกแถบกระดาษที่เตรียมให้มาสวมไว้ที่ศีรษะ โดยไม่ให้เห็นข้อความที่เขียนติดไว้ จากนั้นจึงชี้แจงกติกา
 - ให้แต่ละคนอ่านข้อความของคนอื่น แล้วพูดคุย/แสดงออกกับเขาตามสถานะที่ถูกระบุไว้ในข้อความ โดยไม่ใช่คำที่บอกได้ตรง ๆ ว่าเขาคือใคร
 - ให้เวลา 5 นาที
2. เมื่อหมดเวลาวิทยากรถามผู้เข้าอบรมว่าคิดว่าตนเป็นใคร เพราะอะไร แล้วช่วยกันเฉลย

3. วิทยากรสุ่มถามความรู้สึกของแต่ละคน ในประเด็น
 - ได้รับการปฏิบัติจากคนอื่นต่างกันหรือไม่
 - อะไรที่ชอบ อะไรที่ไม่ชอบ
4. วิทยากรสรุป และนำเข้ากิจกรรมหลัก
 - เป็นเรื่องปกติที่คนเราจะแสดงออกต่างกันไปเมื่อต้องพบเจอหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนต่างๆในชีวิตประจำวัน
 - แต่สิ่งที่ไม่ควรทำให้เป็นเรื่องปกติ คือการ “เลือก” หรือ “ไม่เลือก” กระทบต่อใครให้เขาเสียโอกาส/ประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ โดยใช้ความชอบ/ไม่ชอบ ความรู้สึก มาตรฐานส่วนตัว/ของสังคม หรือเหตุผลอื่นที่สร้างความชอบธรรมให้กับตัวเอง

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

1. วิทยากรให้เวลาผู้เข้าอบรม ศึกษาและทำความเข้าใจในเอกสารที่แจก ([เอกสาร](#))
 - ความหมายของ การเลือกปฏิบัติ
 - ผลดีของการมีนโยบายไม่เลือกปฏิบัติขององค์กร
 - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. วิทยากรใช้คำถาม
 - มีการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้นในกระบวนการทำสวนปาล์มน้ำมันของเราหรือไม่ อย่างไร?
3. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรม กลุ่มละ 3-5 คน โดย
 - 1) กลุ่มเลขคี่ : พูดคุยถึงการเลือกปฏิบัติระหว่าง นายจ้าง-ลูกจ้าง
กลุ่มเลขคู่ : พูดคุยถึงการเลือกปฏิบัติระหว่างกลุ่มลูกจ้างด้วยกันเอง
 - 2) ประเด็นการพูดคุย
 - ลักษณะ/รูปแบบ/วิธีการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้น
 - ผลที่เกิดกับลูกจ้าง
 - ผลที่เกิดกับนายจ้าง
 - ผลกระทบต่องาน/กระบวนการผลิต /ผลผลิต
4. รวมกลุ่มใหญ่เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเลขคี่ทั้งหมด และกลุ่มเลขคู่ทั้งหมด เพื่อนำผลงานมาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน
5. วิทยากรสอบถามถึงคำตอบที่ได้ในแต่ละประเด็นคำถามที่ให้ไป โดยสรุปที่ละประเด็น

III. สรุป ปิดการอบรม (10 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมนั่งนิ่งๆเพื่อทบทวนตนเอง และบันทึกลงในสมุด ถึง
 - “การเลือกปฏิบัติ” ที่เคยทำต่อผู้อื่น
 - ผลที่เกิดขึ้น
 - สิ่งที่ตัวเองจะแก้ไข/ปรับปรุง
 2. วิทยากรสรุปกิจกรรมที่ทำ และผลงานที่เกิดขึ้น โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติ ต่อกันด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ บนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
-

5.2.6 การคุกคามทางเพศ (90 นาที)

วัตถุประสงค์ :

1. สรุปความหมาย ประเภทของการคุกคามทางเพศ และพฤติกรรมที่แสดงถึงการคุกคามทางเพศ
2. ระบุกฎหมายและสาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้
3. ยกตัวอย่างการคุกคามทางเพศรูปแบบต่างๆที่พบเห็นในที่ทำงานของตนได้
4. วิเคราะห์สาเหตุ แรงจูงใจ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการคุกคามทางเพศได้
5. สรุปแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคุกคามทางเพศได้

วัสดุอุปกรณ์ :

- กระดาษโน้ตที่มีแถบกาวด้านหลัง (Post- it)
- กระดาษแผ่นใหญ่
- ตัวอย่างข่าวการข่มขู่ถูกคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- เอกสาร : [การคุกคามทางเพศ](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้มีตัวอย่างมากมายที่วิทยากรสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้สะท้อนความคิดเห็น มุมมอง และค่านิยมของตนเอง ซึ่งแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความแตกต่างด้าน อายุ เพศ ประสบการณ์ ตำแหน่งหน้าที่ ฯลฯ

ขณะเดียวกันวิทยากรควรชี้แจง /สร้างข้อตกลงกับผู้เข้าอบรม เช่น

- ขอให้ตั้งใจฟังจนจบ โดยไม่แสดงอาการ/ท่าทีโต้แย้ง
- ไม่ใช้คำถามหรือการออกความเห็นที่อาจทำให้เกิดความอับอาย อึดอัดใจ
- ไม่แสดงความคิดเห็นที่เกิดจากการคาดเดา หรือใช้ความรู้สึกส่วนตัว
- ฯลฯ

กิจกรรม

I. บทนำ (15 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรแจกกระดาษให้ผู้เข้าอบรมคนละ 1 แผ่น แล้วชี้แจง
 - ขอให้แต่ละคนทบทวนว่ามีใครเรียกเราอย่างไรบ้าง ตั้งแต่จำความได้จนทุกวันนี้ ทั้งที่เป็นชื่อจริง ชื่อเล่น สมญานามต่างๆ เขียนลงในกระดาษที่แจกให้
 - เขียนรูปหัวใจรอบชื่อที่เราชอบที่สุด และเขียนวงกลมรอบชื่อที่เราไม่ชอบที่สุด
 - เสร็จแล้วให้จับคู่คุยกันก่อนว่าของตัวเองเป็นอย่างไร แล้วนำมาติดที่กระดาษแผ่นใหญ่หน้าห้อง
2. วิทยากรอ่านผลงานที่ติดไว้ แล้วใช้คำถาม
 - ทำไมคนอื่นถึงเรียกเราด้วยชื่อเหล่านั้น
 - ทำไมเราถึงชอบชื่อหนึ่ง แต่ไม่ชอบอีกชื่อหนึ่งที่ทำเครื่องหมายไว้
3. วิทยากรสรุป
 - การเรียกคนอื่นๆ ด้วยชื่อที่ไม่ใช่จริงของเจ้าตัว เป็นสิ่งหนึ่งที่สะท้อนความรู้สึกของคนตั้งที่มีต่อเจ้าของชื่อทั้งในแง่บวกแง่ลบ โดยอาศัยรูปลักษณ์ที่มองเห็น พฤติกรรม หรือ ภูมิหลังของบุคคลผู้นั้น
 - ชื่อที่ถูกเรียกหลายชื่อ อาจเป็นปมด้อยที่ทำให้เจ้าตัวรู้สึกว่าคุณเหยียดหยัน ล้อเลียน เช่น (ยกตัวอย่างจากผลงานของผู้เข้าอบรม) โดยเฉพาะถ้าเกิดกับเพศตรงข้าม อาจกล่าวว่าเป็นการคุกคามทางเพศลักษณะหนึ่ง

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (60 นาที)

1. วิทยากรชวนผู้เข้าอบรมพูดคุยถึงข่าวการถูกข่มขู่ ถูกคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แล้วเป็นที่สนใจของประชาชน โดยเลือก/ยกมา 4-5 ข่าว แล้วใช้คำถาม
 - มีเรื่องทำนองนี้ เกิดขึ้นในชุมชนของเราหรือไม่ อย่างไร?
2. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้ โดยเน้นให้เห็นว่าการคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นได้ในสังคมทุกระดับ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน หรือที่สาธารณะในชุมชน จากนั้นให้ผู้เข้าอบรมเพิ่มเติมความเข้าใจจากเอกสารที่แจกให้ ในประเด็น

- ความหมาย ประเภทของการคุกคามทางเพศ
 - พฤติกรรมการคุกคามทางเพศ
 - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
3. วิทยากรใช้คำถาม
- ในการทำสวนปาล์มของเรา มีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร?
4. วิทยากรชี้แจงกระบวนการที่จะทำเพื่อให้ได้คำตอบ โดย
- 1) ให้ผู้เข้าอบรมนั่งเป็นวงกลมซ้อนกัน 2 วง โดยหันหน้าเข้าหากันเป็นคู่ๆ
 - 2) ให้เวลาแต่ละคู่พูดคุยในแต่ละคู่ 3 นาที โดยผลัดกันเล่าคนละ 1 1/2 นาที ถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดกับตัวเอง หรือที่พบเห็นในการปลูกปาล์มน้ำมัน เช่น เกิดระหว่างใครกับใคร อย่างไร ส่งผลดีผลเสียอย่างไร ตอนนี้อยู่กันอยู่หรือไม่ ฯลฯ
 - 3) เมื่อหมดเวลาจะมีเสียงสัญญาณให้คนที่นั่งในวงนอกลุกไปนั่งที่นั่งถัดไปทางขวามือ ส่วนคนที่นั่งอยู่ในวงในจะอยู่กับที่
 - 4) เริ่มการพูดคุยในรอบใหม่ จนครบทุกคู่
5. วิทยากรและผู้เข้าอบรมช่วยกันสรุปถึงสิ่งที่ได้จากการพูดคุย โดยบันทึกข้อสรุปสำคัญๆ ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้
- รูปแบบการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น
 - คู่กรณีส่วนใหญ่เป็นใคร
 - เหตุจูงใจที่ทำให้เกิด
 - ผลที่เกิดขึ้นกับคู่กรณี หรือคนอื่นๆ
 - ผลที่เกิดขึ้นต่องาน
 - มีปัญหาใดที่ยังคงเกิดขึ้นอยู่ เพราะเหตุใด
 - มีปัญหาใดที่ได้รับการแก้ไข / จบสิ้นลงแล้ว เพราะอะไร
6. วิทยากรสรุปผลการพูดคุย และให้ผู้เข้าอบรมศึกษาเพิ่มเติมในเอกสาร
- แนวทางป้องกันตัวเองจากการคุกคามทางเพศ

III. สรุป ปิดการอบรม (15 นาที)

วิทยากรสรุปถึงกิจกรรมที่ทำผ่านมา และผลงานที่เกิดขึ้น โดยเน้นย้ำความเข้าใจในประเด็นสำคัญ

- การคุกคามทางเพศ ส่วนใหญ่จะกระทำโดยผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า / แข็งแรงกว่าต่อผู้ใต้บังคับบัญชา/ผู้ที่อ่อนแอกว่า ในสังคมทุกระดับ และไม่ได้จำกัดเฉพาะชาย-หญิง เท่านั้น

- ผู้หญิงและเด็กเป็นผู้ที่ถูกคุกคามทางเพศมากที่สุดในสังคมไทย
 - การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศนอกจากการลงโทษทางกฎหมายแล้ว สามารถใช้การลงโทษทางสังคม ซึ่งได้ผลอย่างยิ่งในสังคมยุคปัจจุบัน
 - การป้องกันไม่ให้เป็นเหยื่อของการคุกคามทางเพศ ควรเริ่มที่ตัวเราก่อน ต้องเรียนรู้ที่จะป้องกัน หลีกเลี่ยง และเผชิญหน้าเมื่อถึงคราวจำเป็น
-

5.2.7 บทบาทชายหญิง (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของ “เพศสภาวะ” และ “เพศกำเนิด” สาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดย

1. แสดงมุมมอง/ทัศนคติของตนต่อความเท่าเทียมทางเพศอย่างมีเหตุผล
2. วิเคราะห์และสรุปถึงลักษณะงานในกระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมันที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างเพศได้
3. เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการไม่เลือกปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันโดยใช้เพศเป็นตัวตัดสิน

วัสดุอุปกรณ์ :

- ภาพนักแสดง นักการเมือง นักร้อง นางงาม พิธีกร นักวิชาการ เชฟทำอาหาร ฯลฯ ที่เป็นที่ยูจก และมีความหลากหลายทางเพศ 4- 5 คน
- ตารางสำรวจความเห็นด้านความแตกต่างระหว่างเพศของผู้เข้าอบรม
- เอกสาร : [บทบาทหญิงชาย\(เพศสภาวะ\)](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้สามารถทำต่อเนื่องกับ 2 กิจกรรมที่ผ่านมา (การเลือกปฏิบัติ และการคุกคามทางเพศ) ซึ่งวิทยากรควรทบทวนถึงผลที่เกิดขึ้นการทำกิจกรรมก่อน ประเด็นที่ยังมีข้อสงสัย หรือน่าสนใจที่จะยกมาพูดคุยกันต่อในมุมมองของความแตกต่างระหว่างเพศ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มองเห็นถึงความเชื่อมโยงของการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และการทำงานของตนได้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ วิทยากรอาจจะขอให้ผู้เข้าอบรมปรับเปลี่ยนข้อตกลงต่างๆที่ทำไว้ในการทำกิจกรรมก่อน เช่น การตั้งใจฟัง ไม่ออกความเห็นส่วนตัว ฯลฯ หากเห็นว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติ หรือไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมดูรูปที่เตรียมไว้ แล้วใช้คำถาม
 - รู้จักคนเหล่านี้ไหม พวกเขาเป็นใคร มีความสามารถด้านไหน?
 - แต่ละคนเป็นผู้ชาย หรือผู้หญิง หรือเป็นอย่างอื่น?
 - ในชีวิตประจำวันของเราตอนนี้ นอกจากการแยกเพศเป็น ชาย หญิง แล้ว มีอย่างอื่นอีกหรือไม่ อะไรบ้าง?”
2. วิทยากรสรุปผลการพูดคุย โดยเน้นย้ำว่า ความสามารถของบุคคลไม่ได้อยู่ที่การเป็นผู้หญิง ผู้ชาย หรือเพศทางเลือกอื่นๆ เช่น คนที่ทำกับข้าวเก่ง ถึงจะเปิดตัว ผ่าตัดแปลงเพศแล้วก็ยังคงทำกับข้าวได้อร่อยเหมือนเดิม เป็นต้น

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

1. วิทยากรแจกตารางสำรวจความเห็นด้านความแตกต่างระหว่างเพศของผู้เข้าอบรม แล้วใช้คำถาม
 - ข้อความใดที่ท่านเห็นด้วยมากที่สุด
 - ข้อความใดที่ท่านเห็นด้วยน้อยที่สุด
2. ให้ผู้เข้าอบรมพิจารณาข้อความในตาราง เพื่อเลือกคำตอบ จากนั้นให้แต่ละคนออกมาเขียนเฉพาะหมายเลขกำกับข้อความที่เลือกไว้บนกระดาษแผ่นใหญ่หน้าห้อง โดยแยกเป็นข้อความที่เห็นด้วยมากที่สุด และน้อยที่สุดออกจากกัน
3. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้ และนำอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็น
 - ข้อความที่มีผู้เห็นด้วยมากที่สุดคือ..... เพราะอะไร?
 - ข้อความที่มีผู้เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ..... เพราะอะไร?
 - พอจะสรุปได้หรือไม่ว่า พวกเราในที่นี่มีแนวโน้มที่จะยอมรับหรือต่อต้านความแตกต่างทางเพศ? เพราะอะไร

4. ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มย่อย กลุ่มละ 3-5 คน โดยคละพื้นที่หรือตามความสมัครใจ ให้เวลาทบทวนงาน/กิจกรรมที่มีในกระบวนการปลูกป่าถ้ำน้ำมัน แล้วตอบคำถามใน 3 ประเด็น บันทึกในตารางวิเคราะห์งานที่แจกให้
 - มีงานอะไรบ้างที่ผู้ชายจะทำได้ดีกว่าผู้หญิง
 - มีงานอะไรบ้างที่ผู้หญิงจะทำได้ดีกว่าผู้ชาย
 - มีงานอะไรบ้างที่ทั้งผู้หญิงและผู้ชายทำได้ดีพอๆกัน
5. ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน วิทยากรนำพูดคุยถึงเหตุผลของแต่ละกลุ่มในกรณีที่มีคำตอบแตกต่างกัน เช่น งาน.....มีทั้งกลุ่มที่ตอบว่าผู้ชายทำได้ดีกว่า หรือผู้หญิงทำได้ดีกว่า หรือ ทำได้ดีเท่า ๆกัน
6. วิทยากรสรุป และให้ผู้เข้าอบรมศึกษาเพิ่มเติมความเข้าใจจากเอกสาร
 - ความเข้าใจเกี่ยวกับ“เพศสภาวะ” และ “เพศกำเนิด”
 - สาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ
 - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

III. สรุป ปิดการอบรม (15 นาที)

- a. วิทยากรให้เวลาผู้เข้าอบรมทบทวนตนเอง แล้วพูดคุยกับเพื่อนที่นั่งใกล้ๆกัน ถึงการปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้าม หรือเพศทางเลือกที่ผ่านมา ว่ามีอะไรที่ควรแก้ไขบ้างหรือไม่ อย่างไร
 - b. วิทยากรสรุป

การยอมรับความแตกต่างทางเพศ เป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะทำให้เรายอมรับความแตกต่างของบุคคลในสถานะอื่น เช่น เชื้อชาติ ศาสนา อายุ ความสามารถ ภูมิลำเนา ฯลฯ ด้วยหลักการสำคัญคือ “ความเสมอภาค” และ “คุณธรรม” อันจะส่งผลให้ปัญหาการเลือกปฏิบัติ การคุกคามทางเพศ และความขัดแย้งในการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมลดน้อยลง
-

5.2.8 แนวทางแก้ปัญหาด้านกฎหมายและจริยธรรม (60 นาที)

วัตถุประสงค์ :

ผู้เข้าอบรมสามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาค/ไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมัน โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องและหลักคุณธรรม/จริยธรรม

วัสดุอุปกรณ์ :

- [ผังสรุปประเด็นการเรียนรู้ในกิจกรรม](#)
- กระดาษโน้ตที่มีแถบกาวด้านหลัง (Post-it)
- กระดาษแผ่นใหญ่
- ประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นกับนายจ้างและลูกจ้าง จากผลงานของผู้เข้าอบรมในกิจกรรมที่ 2.2
- [ตารางแสดงแนวทางจัดการปัญหาด้านกฎหมายและจริยธรรม](#)

ข้อมูลสำหรับวิทยากร :

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่วิทยากรสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม เพราะเป็นการที่ผู้เข้าอบรมจะต้องใช้ ความรู้ ความเข้าใจจากกิจกรรมก่อนหน้าทั้งหมดมา ทบทวนและร่วมกันวางแนวทางในการจัดการปัญหาด้านกฎหมายและด้านจริยธรรมที่พบใน กระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมัน

หากการฝึกอบรมชุดนี้ต่อเนื่องจากชุดแรก : ผลกระทบทางสังคมในกระบวนการปลูกป่าล้มน้ำมัน ซึ่งผู้เข้าอบรมได้จัดทำแนวทางแก้ไขผลกระทบไว้แล้วในกิจกรรมที่ 1.5 : การจัดการปัญหา/ผลกระทบ วิทยากรอาจให้ผู้เข้าอบรมเพิ่มเติมการจัดการปัญหาด้านกฎหมายและจริยธรรมลงไป ในตารางแสดงแนวทางจัดการปัญหาฯ ที่ได้ทำไว้แล้ว โดยไม่ต้องแยกออกมาต่างหาก

กิจกรรม

I. บทนำ (10 นาที)

แนวทางสำหรับกิจกรรม

1. วิทยากรใช้ผังสรุปประเด็นการเรียนรู้ แสดงให้ผู้เข้าอบรมเห็นความเกี่ยวข้อง/ต่อเนื่องของกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมา แล้วใช้คำถาม
 - มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นกับตัวเราบ้าง? เช่น ด้านความรู้ ความเข้าใจ มุมมองทัศนคติ และทักษะต่างๆ
2. ผู้เข้าอบรมแต่ละคนเขียนคำตอบลงในกระดาษโน้ตแผ่นละ 1 คำตอบ นำไปติดที่กระดาษแผ่นใหญ่หน้าห้อง โดยแยกแต่ละด้าน
3. วิทยากรสรุปคำตอบที่ได้ แล้วนำเข้าสู่กิจกรรมหลัก
 - กิจกรรมที่จะทำต่อไปนี้ คือการนำเอาทุกคำตอบที่เราได้เรียนรู้มาจัดทำแนวทางแก้ปัญหาด้านกฎหมายและด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเรา

II. การรวบรวมผลลัพธ์จากเกษตรกร (40 นาที)

1. วิทยากรทบทวนถึงปัญหาด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นกับนายจ้างและลูกจ้างจากผลงานที่ผู้เข้าอบรมทำไว้ในกิจกรรมที่ 2.2
2. ให้ผู้เข้าอบรมที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน เข้ากลุ่มย่อยเดียวกัน เพื่อ
 - 1) พูดคุย เสนอความเห็น และเลือกปัญหาที่จะจัดการแก้ไข 1 ปัญหา
 - 2) วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และช่วยกันเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานั้นโดยนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้านกฎหมายและด้านจริยธรรมมาใช้
 - 3) บันทึกแนวทางแก้ปัญหา และรายละเอียดต่างๆลงในตาราง
3. แต่ละกลุ่มติดผลงานรอบห้องประชุม เพื่อให้วิทยากร และเพื่อนๆ ให้ความเห็น /ข้อเสนอแนะ
4. วิทยากรสรุปภาพรวมของแนวทางแก้ปัญหาที่ทุกกลุ่มนำเสนอ ในแง่ของ
 - ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ
 - ระดับการปฏิบัติ (ตนเอง/กลุ่ม/ชุมชน)
 - ความสอดคล้องของวิธีการที่ใช้ กับหลักทางกฎหมายและจริยธรรม

III. สรุป ปิดการอบรม (15 นาที)

1. วิทยากรกล่าวถึงความมุ่งหวังในการฝึกอบรม ที่จะเห็นผู้เข้าอบรมนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ เพื่อแก้ปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการประกอบอาชีพเกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมันอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากการมองตัวเอง รู้ตัวเอง และแก้ไขที่ตัวเองก่อน
 2. ให้ผู้เข้าอบรมนั่งเป็นวงกลม เขียนสิ่งที่ตั้งใจว่าจะเปลี่ยนแปลงตัวเองเมื่อกลับไป 1 อย่าง แล้วอ่านให้เพื่อนฟังทีละคน
 3. วิทยากรนำเสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากผู้เข้าอบรม กล่าวขอบคุณ และปิดการฝึกอบรม
-

อ้างอิง

สุรจิตติ ศรีกุล. 2562. ปาล์มน้ำมัน “แนวคิดในการทำสวนปาล์มน้ำมัน”. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7
กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 258 หน้า

สถาบันวิจัยพืชไร่. (2554). เอกสารวิชาการ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างถูกต้องและเหมาะสม. สถาบันวิจัย
พืชไร่ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 145 หน้า.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2563). มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ.
5702-2562 ทะลายปาล์มน้ำมัน. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2563, จากเว็บไซต์
<https://www.opsmoac.go.th/krabi-dwl-files-421591791812>.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2563). มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9037-2555
การปฏิบัติที่ดีสำหรับสวนทะลายปาล์มน้ำมัน. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2563, จากเว็บไซต์
https://www.acfs.go.th/standard/download/GAP_OIL_PALM_BUNCH.pdf.

กรมวิชาการเกษตร. (2563). หลัก 3 ถูกในการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2563, จากเว็บไซต์
https://drive.google.com/file/d/11m84_ANuP4hcMt1rTyHS5Gswyd0-R_-/view?fbclid=IwAR1mf-UP4aiTuoFSliyQ3foocGlxyYpUDSJcvExSBSCw3ZdtbQ8A_gGWnGY.

กรมวิชาการเกษตร. (2563). หลัก 3 ถูกในการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2563, จากเว็บไซต์
<https://drive.google.com/file/d/0B5Bt-zw0glWiThk4VEVFc2VscjRTa0tjYmdXMjdjV3BXV2VJ/view?fbclid=IwAR3AXIbXIt7zogJLD8-xiasF7GXcpJi5DM3c2Y53wFCw9G-jWJblxkJjHQM>.

กรมวิชาการเกษตร. (2563). หลัก 3 ถูกในการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2563, จากเว็บไซต์
https://drive.google.com/file/d/0B5Bt-zw0glWiZHY3NXNNcHQxVLQzQn0Z1RFLXNEeXZ3S0tR/view?fbclid=IwAR2XH_iM-JL9EfDUiJTYQJW1f8tjNjNQLQSVavk2GJfHQ-uz1L37ixZLz9o.

กรมวิชาการเกษตร. (2563). การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2563,
จากเว็บไซต์
https://drive.google.com/file/d/10EMyabW3xUOiwFnEarnoUQOG_KeD5Rxi/view?fbclid=IwAR1mXy2XC0-3kml168jZ8oF1FMKyEpCNjaZm7iU1nN2tSzYCIPGtTy_Fr2s.

กรมวิชาการเกษตร. (2563). การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2563,
จากเว็บไซต์

https://drive.google.com/file/d/10EMYabW3xUOiwFnEarnoUOOG_KeD5Rxi/view?fbclid=IwAR3IVV9Om95Hcppz5bVt26FMTlZc82qbkaBVIImz-WI4OdHEZz_XODvf_how.

Corley, R.H.V. and P.B. Tinker. 2016. The Oil Palm. 5th ed. Blackwell Publ. Co. Inc., USA. 639 p.

RSPO. 2019. Detailed Guide for Conducting Group Training. 140 pp.

RSPO. 2019. Smallholder Training Guide Complete Compiled Version. 354 pp.

Wahid, M.B., May C. Y. and C. K. Weng. 2011. Further Advances in Oil Palm Research. Vol. 1. The Malaysian Oil Palm Board, Kuala Lumpur, Malaysia. 597 p.

Soh, A.C., S. Mayes and J. Roberts. 2017. Oil palm breeding: genetics and genomics. CRC Press, Taylor & Francis Group, USA. 446 p.

USDA. 2019. Oil Seeds: World Markets and Trade. United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service. Available Source: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/oilseeds.pdf>, 5 May, 2019.

คณะผู้จัดทำ

คณะอนุกรรมการด้านวิชาการโครงการการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน
และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1. นายสุรกิตติ ศรีกุล	ประธานอนุกรรมการ
รักษาการตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตพืช กรมวิชาการเกษตร	
2. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกระบี่	อนุกรรมการ
กรมวิชาการเกษตร	
3. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุราษฎร์ธานี	อนุกรรมการ
กรมวิชาการเกษตร	
4. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร	อนุกรรมการ
กรมวิชาการเกษตร	
5. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันกระบี่	อนุกรรมการ
กรมวิชาการเกษตร	
6. นายสุเทพ โสมภีร์	อนุกรรมการ
ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการไม้ผล ไม้ยืนต้น และยางพารา กรมส่งเสริมการเกษตร	
7. นายศักดิ์ศิลป์ โชติสกุล	อนุกรรมการ
ที่ปรึกษา องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)	
8. นายสมคิด ดำน้อย	อนุกรรมการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ กรมวิชาการเกษตร	
9. นายสฤษฎชัย ขวัญแก้ว	อนุกรรมการ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ กรมวิชาการเกษตร	
10. นางสาวอัญชลี ม่านทอง	อนุกรรมการ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ กรมวิชาการเกษตร	
11. นางสาวสุชาดา โภชาตม	อนุกรรมการและเลขานุการ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ กรมวิชาการเกษตร	
12. นางสาวจรรย์ยา สุคนธากร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ กรมส่งเสริมการเกษตร	
13. นายธิตินัย พงศ์พิริยะกิจ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดการภาคสนาม องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)	

เอกสารออนไลน์แต่ละโมดูล

ลิงค์ของ QR Code ด้านล่าง เป็นลิงค์ของเอกสารประกอบในแต่ละโมดูล ซึ่งสามารถใช้สแกนโทรศัพท์มือถือ หรือคลิกที่ QR Code เพื่อการดาวน์โหลด

โมดูลที่ 1 มาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน

โมดูลที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่ม

โมดูลที่ 3 กสิกรรม

โมดูลที่ 4 สิ่งแวดล้อม

โมดูลที่ 5 สังคม

หนังสือคู่มือวิทยากรหลักสูตร TOPSA

โครงการการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

Sustainable and Climate-Friendly Palm Oil Production and Procurement

(SCOPPP)

